

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

29 juillet 2013

PROJET DE LOI

visant à assurer la mise en œuvre
de la Convention de La Haye du
19 octobre 1996 concernant la compétence,
la loi applicable, la reconnaissance,
l'exécution et la coopération en matière de
responsabilité parentale et de mesures de
protection des enfants

Page

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Exposé des motifs	4
3. Annexe à l'exposé des motifs	33
4. Avant-projet	38
5. Avis du Conseil d'État.....	41
6. Projet de loi.....	50
7. Annexe.....	55

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

29 juli 2013

WETSONTWERP

betreffende de implementatie van
het Verdrag van 's-Gravenhage van
19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid,
het toepasselijke recht, de erkenning, de
tenuitvoerlegging en de samenwerking op het
gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en
maatregelen ter bescherming van kinderen

Blz.

INHOUD

1. Samenvatting.....	3
2. Memorie van toelichting	4
3. Bijlage bij de memorie van toelichting.....	33
4. Voorontwerp	38
5. Advies van de Raad van State	41
6. Wetsontwerp.....	50
7. Bijlage	55

Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 29 juillet 2013.

Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 20 août 2013.

De regering heeft dit wetsontwerp op 29 juli 2013 ingediend.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 20 augustus 2013 door de Kamer ontvangen.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie
INDEP-ONAFH	:	Indépendant-Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

RÉSUMÉ

En vertu d'obligations européennes, la Belgique est tenue de porter assentiment à la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants.

Si l'assentiment à cette Convention par les autorités belges compétentes s'avère indispensable eu égard aux obligations européennes auxquelles la Belgique est liée, il doit être suivi d'une réforme de diverses dispositions législatives qui veilleront à garantir son application effective dans l'ordre juridique belge.

D'une part, il s'agit d'organiser une procédure de reconnaissance et d'exécution des décisions relatives à la protection des enfants adoptées par un autre État contractant dont la Convention définit les grands principes. Le Gouvernement a retenu l'option d'étendre le champ d'application de l'actuelle procédure visant à assurer la protection des droits de garde et de visites transfrontières (articles 1322bis à 1322quaterdecies du Code judiciaire). En effet, cette procédure encadre la reconnaissance et l'exécution d'autres décisions étrangères dont l'objet est similaire ou fort proche et répond aux exigences de la Convention: elle se fonde sur une comparution rapide des parties et sur le déroulement de la procédure comme en référé.

D'autre part, les règles de conflits de loi relatives aux incapables, visées à l'article 35 du Code de droit international privé, doivent être adaptées de manière à se conformer aux critères de rattachements retenus par la Convention. De surcroît, alors que l'article 35 régit à l'heure actuelle tant les règles de conflits de loi relatives aux incapables majeurs que celles applicables aux mineurs, un découplage des deux régimes s'impose également, les règles du Code de droit international privé restant inchangées lorsque les mesures de protection concernent des incapables majeurs.

SAMENVATTING

België is gebonden door Europese verplichtingen om het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen te bekrachtigen.

Hoewel de instemming van de verschillende bevoegde Belgische autoriteiten met dit verdrag noodzakelijk is, gelet op de Europese verplichtingen waardoor België is gebonden, zal er nadien een hervorming van tal van wettelijke bepalingen noodzakelijk zijn die de daadwerkelijke toepassing van het verdrag in de Belgische rechtsorde zullen waarborgen.

Eenzijds is het de bedoeling te voorzien in een procedure tot erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen betreffende de bescherming van kinderen die een andere verdragsluitende Staat heeft genomen, waarvan het Verdrag de grote beginselen bepaalt. De regering heeft gekozen voor de uitbreiding van het toepassingsgebied van de huidige procedure met het oog op de bescherming van het grensoverschrijdende hoederecht en bezoekrecht (artikel 1322bis tot artikel 1322quaterdecies van het Gerechtelijk Wetboek). Deze procedure betreft immers de erkenning en tenuitvoerlegging van andere buitenlandse beslissingen die een gelijkaardig of grotendeels identiek doel hebben en is conform de eisen van het verdrag: zij is gegrond op een spoedige verschijning van de partijen en een rechtspleging zoals in kort geding.

Anderzijds moeten de regels van het conflictenrecht betreffende de onbekwamen, bedoeld in artikel 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, worden aangepast opdat zij conform de aanknopingspunten van het Verdrag zouden zijn. Aangezien artikel 35 thans zowel de regels van het conflictenrecht betreffende de meerderjarige onbekwamen als die inzake minderjarigen beheerst, moeten beide stelsels van elkaar worden losgekoppeld, waarbij de regels van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht ongewijzigd blijven ingeval de beschermende maatregelen betrekking hebben op meerderjarige onbekwamen.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Généralités

Le projet de loi que le gouvernement a l'honneur de soumettre à vos délibérations tend à modifier l'intitulé du Chapitre XII*bis*, du Livre IV, de la Quatrième partie du Code judiciaire et les articles 1322*bis*, 1322*terdecies*, 1322*nonies*, 1322*undecies* et 1322*quaterdecies* du Code judiciaire et l'article 35 du Code de droit international privé.

Ces modifications se justifient par la volonté de mettre en œuvre dans notre pays la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, dont le projet de loi d'assentiment vous est soumis par projet distinct.

2. Nature et objectifs de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants

La Convention de La Haye du 19 octobre 1996 trouve son origine dans la décision prise le 29 mai 1993 par les États représentés à la Dix-septième session de la Conférence de La Haye de droit international privé d'envisager la révision de la Convention de La Haye du 5 octobre 1961 concernant la compétence des autorités et la loi applicable en matière de protection des mineurs.

La Convention du 5 octobre 1961 avait en effet connu un succès relativement limité puisque seuls 13 États l'avaient ratifiée (États au nombre duquel ne figurait pas la Belgique). Elle faisait par ailleurs l'objet de certaines critiques, la pratique ayant fait apparaître certaines lacunes.

La Convention de 1996 s'est, de surcroît, inscrite dans un courant généralisé visant à accorder plus d'importance à la protection de l'enfance. Elle a ainsi suivi l'adoption en 1989 de la Convention des Nations Unies du 20 novembre 1989 relative aux droits de l'enfant (elle-même entrée en vigueur en juin 1996).

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Algemeen

Het ontwerp van wet dat de regering de eer heeft u ter beraadslaging voor te leggen, beoogt de wijziging van het opschrift van het Hoofdstuk XII*bis*, Deel IV, Boek IV, van het Gerechtelijk Wetboek, van de artikelen 1322*bis*, 1322*terdecies*, 1322*nonies*, 1322*undecies* en 1322*quaterdecies* van het Gerechtelijk Wetboek en van artikel 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht.

Deze wijzigingen worden verantwoord door de wil tot tenuitvoerlegging in ons land van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, waarvan het ontwerp van instemmingswet u als afzonderlijk ontwerp wordt voorgelegd.

2. Aard en doelstellingen van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen

Het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 is gegrond op de beslissing genomen op 29 mei 1993 door de Staten vertegenwoordigd op de zeventiende zitting van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht met het voornemen het Verdrag van 's-Gravenhage van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen te herzien.

Het Verdrag van 5 oktober 1961 was immers weinig succesvol aangezien slechts 13 Staten het hadden bekrachtigd (België maakte geen deel uit van deze Staten). Er was overigens enige kritiek geuit op het Verdrag aangezien de praktijk bepaalde leemten aan het licht had gebracht.

Het Verdrag van 1996 paste bovendien in een veralgemeende stroming die ertoe strekt meer belang te hechten aan de bescherming van kinderen. Het volgde op de goedkeuring in 1989 van het Verdrag van de Verenigde Naties van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind (hetgeen in werking was getreden in juni 1996).

a) Objectifs de la Convention

Aux termes mêmes de son préambule, le but de la Convention de 1996 est de renforcer la protection des enfants dans les situations à caractère international, d'éviter des conflits entre les systèmes juridiques en matière de compétence, loi applicable, reconnaissance et exécution des mesures de protection, de rappeler l'importance de la coopération internationale pour la protection des enfants et de confirmer que l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale.

b) Mise en œuvre de ces objectifs

La Convention du 19 octobre 1996 s'applique aux enfants depuis leur naissance jusqu'à ce qu'ils atteignent 18 ans (art. 2). A la différence de la Convention du 5 octobre 1961 la Convention de 1996 se réfère à la notion d' "enfant" et non plus à celle de "mineur", notion qui varie d'un État à l'autre et qui aurait conduit à la conception d'une règle de conflit spéciale afin de déterminer la loi applicable à la définition de ce terme. En suivant ce raisonnement, en fixant comme âge limite 18 ans, la Convention n'a pas pour objectif d'imposer une règle de capacité. Elle énonce que les règles conventionnelles de compétence, de conflit de lois,... s'appliquent aux enfants jusqu'à cet âge.

La Convention "a pour objet:

a) de déterminer l'État dont les autorités ont compétence pour prendre des mesures tendant à la protection de la personne ou des biens de l'enfant;

b) de déterminer la loi applicable par ces autorités dans l'exercice de leur compétence;

c) de déterminer la loi applicable à la responsabilité parentale;

d) d'assurer la reconnaissance et l'exécution des mesures de protection dans tous les États contractants;

e) d'établir entre les autorités des États contractants la coopération nécessaire à la réalisation des objectifs de la Convention. (...)" (art. 1).

a) Doelstellingen van het Verdrag

Volgens haar preambule, heeft het Verdrag van 1996 tot doel de bescherming van kinderen in internationale situaties te verbeteren, conflicten te vermijden tussen de rechtsstelsels ten aanzien van de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beschermingsmaatregelen, te herinneren aan het belang van internationale samenwerking voor de bescherming van kinderen en te bevestigen dat het belang van het kind voorop dient te staan.

b) Tenuitvoerlegging van deze doelstellingen

Het Verdrag van 19 oktober 1996 is van toepassing op kinderen vanaf het tijdstip van hun geboorte totdat zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt (art. 2). In tegenstelling tot het Verdrag van 5 oktober 1961 verwijst het Verdrag van 1996 naar het begrip "kind" en niet langer naar het begrip "minderjarige", een begrip dat verschilt van Staat tot Staat en dat zou hebben geleid tot de uitwerking van een bijzondere conflictregel om te bepalen welk recht van toepassing is op de omschrijving van deze term. Overeenkomstig deze redenering, werd de leeftijdsgrens op 18 jaar vastgelegd, waaruit blijkt dat het niet de bedoeling van het Verdrag een bekwaamheidsregel op te leggen. In het Verdrag is gesteld dat het Verdragsrecht inzake bevoegdheid, conflictregels, ... van toepassing is op kinderen tot die leeftijd.

Het Verdrag "heeft tot doel:

a) de Staat aan te wijzen welks autoriteiten bevoegd zijn maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind;

b) het recht aan te wijzen dat door die autoriteiten in de uitoefening van hun bevoegdheid dient te worden toegepast;

c) het op de ouderlijke verantwoordelijkheid toepasselijke recht te bepalen;

d) de erkenning en de tenuitvoerlegging van de bedoelde beschermende maatregelen in alle Verdragsluitende Staten te verzekeren;

e) tussen de autoriteiten van de Verdragsluitende Staten een zodanige samenwerking tot stand te brengen als noodzakelijk is voor het verwezenlijken van de doelstellingen van dit Verdrag. (...)" (art. 1).

Les mesures peuvent porter notamment sur:

“a) l’attribution, l’exercice et le retrait total ou partiel de la responsabilité parentale, ainsi que la délégation de celle-ci;

b) le droit de garde, comprenant le droit portant sur les soins de la personne de l’enfant, et en particulier celui de décider de son lieu de résidence, ainsi que le droit de visite, comprenant le droit d’emmener l’enfant pour une période limitée dans un lieu autre que celui de sa résidence habituelle;

c) la tutelle, la curatelle et les institutions analogues;

d) la désignation et les fonctions de toute personne ou organisme chargé de s’occuper de la personne ou des biens de l’enfant, de le représenter ou de l’assister;

e) le placement de l’enfant dans une famille d’accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue;

f) la supervision par les autorités publiques des soins dispensés à l’enfant par toute personne ayant la charge de cet enfant;

g) l’administration, la conservation ou la disposition des biens de l’enfant.” (art. 3).

Par contre, “sont exclus du domaine de la Convention:

a) l’établissement et la contestation de la filiation;

b) la décision sur l’adoption et les mesures qui la préparent, ainsi que l’annulation et la révocation de l’adoption;

c) les noms et prénoms de l’enfant;

d) l’émancipation;

e) les obligations alimentaires;

f) les trusts et successions;

g) la sécurité sociale;

h) les mesures publiques de caractère général en matière d’éducation et de santé;

De maatregelen kunnen met name betrekking hebben op:

“a) de toekenning, de uitoefening, de beëindiging of de beperking van ouderlijke verantwoordelijkheid, alsmede de overdracht ervan;

b) gezagsrechten, met inbegrip van rechten betreffende de zorg voor de persoon van het kind, en in het bijzonder het recht om zijn verblijfplaats te bepalen, alsmede het omgangsrecht met inbegrip van het recht het kind voor een beperkte tijdsduur mee te nemen naar een andere plaats dan zijn gewone verblijfplaats;

c) voogdij, curatele en overeenkomstige rechtsinstellingen;

d) de aanwijzing en de taken van enige persoon of lichaam, belast met de zorg voor de persoon of het vermogen van het kind, of die het kind vertegenwoordigt of bijstaat;

e) de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala of een overeenkomstig rechtsinstituut;

f) het toezicht door een overheidslichaam op de verzorging van een kind door een persoon die met de zorg voor dat kind belast is;

g) het beheer, de instandhouding of de beschikking over het vermogen van het kind.” (art. 3).

Het Verdrag is daarentegen “niet van toepassing op:

a) de vaststelling of de ontkenning van familierechtelijke betrekkingen;

b) beslissingen inzake adoptie, voorbereidende maatregelen voor adoptie of de nietigverklaring of herroeping van adoptie;

c) de geslachtsnaam en de voornamen van het kind;

d) handlichting;

e) onderhoudsverplichtingen;

f) trusts en erfopvolging;

g) sociale zekerheid;

h) overheidsmaatregelen van algemene aard op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg;

i) les mesures prises en conséquence d'infractions pénales commises par des enfants;

j) les décisions sur le droit d'asile et en matière d'immigration." (art. 4).

Les autorités compétentes pour prendre les mesures tendant à la protection de la personne et des biens de l'enfant sont en principe celles de la résidence habituelle de l'enfant (art. 5), sous réserve d'importantes précisions apportées en cas d'absence de résidence habituelle ou lorsque l'enfant concerné est réfugié ou internationalement déplacé (art. 6) ou encore en cas de déplacement ou non-retour illicite (art. 7). Si dans certains cas les autorités d'autres États contractants peuvent être amenées à intervenir dans la protection de l'enfant (art. 8 et 9), c'est toujours, hors le cas temporaire de l'urgence ou celui de mesures à effet strictement territorial (art. 11 et 12), avec l'accord ou sur la demande des autorités de l'État de la résidence habituelle de l'enfant. Néanmoins, en cas de divorce des parents de l'enfant, une compétence concurrente du *for* du divorce est admise pour prendre des mesures de protection de la personne ou des biens des enfants, mais à des conditions assez strictes (art. 10).

Toute autorité prenant une mesure de protection applique en principe sa propre loi (art. 15). L'attribution de plein droit — ou sur base d'un accord — ou l'exercice de la responsabilité parentale sont régis par la loi de la résidence (article 16 et 17).

La Convention traite aussi de l'exécution et de la reconnaissance de mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant dans un autre État contractant que celui qui les a prises (chapitre IV) et institue un mécanisme de coopération entre États contractants qui repose sur la création d'une Autorité centrale dans chaque État contractant (art. 29 et suivants)¹.

¹ Rapport explicatif de Paul Lagarde du 15 janvier 1997 sur la Convention-Protection des enfants de 1996, <http://hcch.e-vision.nl/upload/expl34.pdf>, n° 6 et s. Pour un commentaire article par article de la Convention, il est également renvoyé au Rapport de Paul Lagarde.

i) maatregelen genomen op grond van strafbare feiten begaan door kinderen;

j) beslissingen inzake het recht op asiel en inzake toelating." (art. 4).

De autoriteiten die bevoegd zijn om maatregelen te nemen die strekken tot de bescherming van de persoon en het vermogen van het kind zijn in beginsel de autoriteiten van de gewone verblijfplaats van het kind (art. 5), onder voorbehoud van belangrijke verduidelijkingen aangebracht in geval van gebrek aan gewone verblijfplaats of wanneer het betrokken kind een vluchtelingenkind is of naar een ander land is verplaatst (art. 6) of nog in geval van ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren (art. 7). Hoewel het mogelijk is dat de autoriteiten van andere Verdragsluitende Staten in sommige gevallen moeten optreden inzake de bescherming van het kind (artt. 8 en 9), is het steeds, buiten het tijdelijke geval van spoedeisendheid of dat van maatregelen met strikt territoriale werking (artt. 11 en 12), met de goedkeuring of op verzoek van de autoriteiten van de Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft. In geval van echtscheiding van de ouders van het kind is een gelijktijdige bevoegdheid van de rechterlijke instantie die bevoegd is voor de echtscheiding evenwel toegestaan om maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van de kinderen, maar onder vrij strikte voorwaarden (art. 10).

Enige autoriteit die een beschermingsmaatregel neemt, past in beginsel haar eigen interne recht toe (art. 15). Het van rechtswege — of op grond van een overeenkomst — ontstaan of de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid wordt beheerst door het recht van de verblijfplaats (artt. 16 en 17).

In het Verdrag worden ook de tenuitvoerlegging en de erkenning behandeld van maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind in een andere Verdragsluitende Staat dan deze die voornoemde maatregelen heeft genomen (hoofdstuk IV) en wordt een mechanisme voor samenwerking tussen Verdragsluitende Staten ingevoerd dat berust op de oprichting van een centrale Autoriteit in elke Verdragsluitende Staat (art. 29 en volgende)¹.

¹ Toelichtend Rapport van Paul Lagarde van 15 januari 1997 bij het Verdrag-Bescherming van kinderen van 1996, <http://hcch.e-vision.nl/upload/expl34.pdf>, nr. 6 e.v. Voor een artikelsgewijze bespreking van het Verdrag wordt tevens verwezen naar het Rapport van Paul Lagarde.

3. Nécessité pour la Belgique de ratifier la Convention

Conformément à son article 61, la Convention du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants est entrée en vigueur dans l'ordre international le 1 janvier 2002.

La Belgique a signé ladite Convention le 1er avril 2003, sur la base de la Décision du Conseil de l'Union européenne, du 19 décembre 2002, autorisant les États membres à signer, dans l'intérêt de la Communauté, la Convention du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants².

Les États membres de l'Union européenne sont invités à déposer simultanément leurs instruments d'assentiment si possible avant le 5 juin 2010 conformément à la Décision du Conseil, du 5 juin 2008, autorisant certains États membres à ratifier la Convention de La Haye de 1996 ou à y adhérer, dans l'intérêt de la Communauté européenne³.

4. Mise en œuvre en droit interne de la Convention

4.1. Généralités

Si l'assentiment à la Convention de La Haye de 1996 par les différentes autorités belges compétentes s'avère indispensable, elle ne constituera qu'une première étape vers une mise en œuvre effective de l'ensemble de ses dispositions dans l'ordre juridique belge.

Ces mesures sont de deux ordres: d'une part, plusieurs modifications de la législation actuelle s'imposent, en particulier au niveau fédéral, et d'autre part, elles devront être complétées par des mesures de

² Décision n° 2003/93/CE, *J.O.C.E.*, n° L 48, 21 février 2003, p. 1-2.

³ Décision n° 2008/431/CE, *J.O.C.E.*, n° L 151, 11 juin 2008, p. 36 à 48.

3. Noodzaak voor België om het Verdrag te bekrachtigen

Het Verdrag van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, is overeenkomstig artikel 61 in werking getreden in de internationale rechtsorde op 1 januari 2002.

België heeft voornoemd Verdrag ondertekend op 1 april 2003 op grond van de Beschikking van de Raad van de Europese Unie van 19 december 2002 waarbij de lidstaten worden gemachtigd in het belang van de Gemeenschap het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen te ondertekenen².

De lidstaten van de Europese Unie worden verzocht de akten van instemming indien mogelijk vóór 5 juni 2010 gelijktijdig neer te leggen, zulks conform de Beschikking van de Raad van 5 juni 2008, waarbij bepaalde lidstaten worden gemachtigd om, in het belang van de Europese Gemeenschap, het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen te bekrachtigen of tot dit Verdrag toe te treden, en waarbij bepaalde lidstaten worden gemachtigd een verklaring af te leggen betreffende de toepassing van de interne voorschriften van het Gemeenschapsrecht³.

4. Tenuitvoerlegging van het Verdrag in het nationale recht

4.1 Algemeen

Hoewel de instemming van de verschillende bevoegde Belgische autoriteiten met het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 noodzakelijk is, zal dit slechts een eerste stap zijn naar de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van alle bepalingen ervan in de Belgische rechtsorde.

Er zijn twee soorten bepalingen: Enerzijds, moeten verschillende wijzigingen worden aangebracht in de huidige wetgeving, in het bijzonder op federaal vlak en, anderzijds, moeten deze worden aangevuld met

² Beschikking 2003/93/EG, *Pb.L.*, nr. L 48, 21 februari 2003, blz. 1 en 2.

³ Beschikking 2008/431/EG, *Pb.L.*, nr. L 151, 11 juni 2008, blz. 36 tot 48.

coopération entre autorités compétentes vu les prérogatives respectives de l'État fédéral et des Communautés en ce qui concerne les mesures de protection de la personne des enfants.

4.2. *La mise en œuvre de la Convention au niveau fédéral*

L'assentiment à la Convention de La Haye de 1996 par la Belgique implique des modifications de sa législation, à savoir une modification de l'intitulé du Chapitre XII**bis**, du Livre IV, de la Quatrième partie, du Code judiciaire, des articles 1322**bis**, 1322**terdecies**, 1322**nonies**, 1322**undecies** et 1322**quaterdecies** du Code judiciaire et de l'article 35 du Code de droit international privé.

En envisageant des dispositions de mise en œuvre de la Convention dans l'ordre juridique belge, il convient d'étudier les rapports de cette Convention avec le Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000⁴ — ci-après Règlement "Bruxelles II**bis**". Ces deux instruments internationaux contiennent tous deux des règles de compétence et de reconnaissance/exécution des décisions étrangères.

En revanche, seule la Convention a fixé des règles de loi applicable qui nécessitent des adaptations du Code de droit international privé.

a) Règles de compétences internationale et interne des autorités

Conformément aux articles 52, § 1er, de la Convention de La Haye de 1996 et 61 du Règlement "Bruxelles II**bis**", les dispositions du Règlement doivent prévaloir, pour autant que ces dernières soient applicables. En effet, l'article 61 du règlement stipule que "*Dans les relations avec la convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, le présent règlement s'applique:*

a) lorsque l'enfant concerné a sa résidence habituelle sur le territoire d'un État membre..."

⁴ J.O.C.E., n° L 338, 23 décembre 2003, p. 1 à 29.

maatregelen gericht op de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten, gelet op de respectievelijke prerogatieven van de Federale Staat en de gemeenschappen met betrekking tot maatregelen ter bescherming van de persoon van het kind.

4.2 *De tenuitvoerlegging van het Verdrag op federaal vlak*

De instemming door België van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 onderstelt wijzigingen van de Belgische wetgeving, te weten een wijziging van het opschrift van Deel IV, Boek IV, Hoofdstuk XII**bis** van het Gerechtelijk Wetboek, van de artikelen 1322**bis**, 1322**nonies**, 1322**undecies**, 1322**terdecies** en 1322**quaterdecies** van het Gerechtelijk Wetboek en van artikel 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht.

Bij de overweging van bepalingen tot tenuitvoerlegging van het Verdrag in de Belgische rechtsorde moet de verhouding worden onderzocht van dit Verdrag tot Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000⁴ — hierna Verordening "Brussel II**bis**" genoemd. Beide internationale instrumenten bevatten regels inzake bevoegdheid en erkenning/tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen.

Enkel het Verdrag heeft evenwel regels inzake toepasselijk recht bepaald waarvoor aanpassingen van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht nodig zijn.

a) Regels inzake internationale en nationale bevoegdheden van de autoriteiten

Overeenkomstig artikel 52, eerste lid, van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 en artikel 61 van Verordening "Brussel II**bis**" moeten de bepalingen van de Verordening doorslaggevend zijn, voor zover zij van toepassing zijn. In artikel 61 van de Verordening is immers het volgende gesteld: "*In de verhouding tot het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen is de onderhavige Verordening van toepassing:*

a) indien het betrokken kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft ..."

⁴ Pb.L., nr. L 338, 23 december 2003, blz. 1 tot 29.

Il en découle que ce n'est que lorsque l'enfant a sa résidence dans un État étranger à l'Union européenne mais ayant ratifié la Convention, que cette dernière trouvera à s'appliquer (art. 52, § 3, de la Convention de 1996).

À défaut pour l'enfant d'avoir sa résidence habituelle sur le territoire d'un État contractant ou d'un État membre de l'Union européenne, les règles du Règlement "Bruxelles IIbis" s'appliqueront à nouveau. Il en ira ainsi si l'article 12, §§ 3 et 4, du Règlement est applicable. Selon son prescrit, il offre la possibilité aux autorités des États membres de se saisir d'une demande relative à un enfant qui réside habituellement dans un État tiers en raison de liens étroits que l'enfant présente avec l'État membre dont l'autorité est saisie. L'article 12 cite notamment la circonstance où l'un des titulaires de la responsabilité parentale a sa résidence habituelle dans l'État tiers ou le cas où l'enfant en est un de ses ressortissants.

Ce ne sera que dans certaines hypothèses — plutôt limitées — qui ne relèvent ni du champ d'application du Règlement "Bruxelles IIbis", ni de celui de la Convention de La Haye de 1996, que les dispositions du Code de droit international privé -en particulier l'article 33 – régiront encore les matières de la responsabilité parentale et de la protection des biens et de la personne des moins de 18 ans. À cet égard, il est bon de rappeler l'article 14 du Règlement selon lequel "*lorsqu'aucune juridiction d'un État membre n'est compétente en vertu des articles 8 à 13, la compétence est, dans chaque État membre, réglée par la loi de cet État*" qui consacre la compétence résiduelle des États membres.

D'application directe dans l'ordre juridique belge, l'entrée en vigueur du "Règlement Bruxelles IIbis" impliquait l'adoption d'une loi visant, notamment, à fixer les règles de compétences internes et de procédures spéciales. Il s'agit de la loi du 10 mai 2007 visant la mise en œuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement

Daaruit volgt dat het Verdrag enkel wordt toegepast indien het kind zijn verblijfplaats heeft in een Staat buiten de Europese Unie die het Verdrag evenwel heeft bekrachtigd (art. 52, derde lid, van het Verdrag van 1996).

Indien het kind zijn gewone verblijfplaats niet heeft op het grondgebied van een Verdragsluitende Staat of van een lidstaat van de Europese Unie zijn de regels van Verordening "Brussel IIbis" opnieuw van toepassing. Hetzelfde geldt indien artikel 12, derde en vierde lid, van de Verordening van toepassing is. Op grond van dit artikel verkrijgen de autoriteiten van de lidstaten de mogelijkheid een verzoek in behandeling te nemen met betrekking tot een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een derde Staat wegens nauwe banden van het kind met de lidstaat bij wiens autoriteit een verzoek aanhangig is gemaakt. In artikel 12 wordt inzonderheid de omstandigheid vermeld waarbij één van de personen die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt zijn gewone verblijfplaats in de derde Staat heeft of het geval waarin het kind er één van de onderdaan van is.

Slechts in bepaalde — veeleer beperkte — gevallen, die noch onder het toepassingsgebied van Verordening "Brussel IIbis", noch onder het toepassingsgebied van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 vallen, regelen de bepalingen van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht — in het bijzonder artikel 33 — nog de aangelegenheden van ouderlijke verantwoordelijkheid en bescherming van het vermogen en de persoon van de min 18 jaren. In dit verband kan worden gewezen op artikel 14 van de Verordening waarin het volgende is gesteld: "*Indien van geen enkele lidstaat een gerecht op grond van de artikelen 8 tot en met 13 bevoegd is, wordt de bevoegdheid in elke lidstaat beheerst door de wetgeving van die lidstaat*" en waarin de residuele bevoegdheid van de lidstaten wordt vastgelegd.

De inwerkingtreding van Verordening "Brussel IIbis", die direct van toepassing is in de Belgische rechtsorde, veronderstelde de goedkeuring van een wet die inzonderheid beoogde de regels inzake nationale bevoegdheden en inzake bijzondere procedures vast te leggen. Het gaat om de wet van 10 mei 2007 tot tenuitvoerlegging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de

de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement⁵.

En suivant la même logique et par souci de cohérence — étant donné que la Convention de La Haye de 1996 et le “Règlement Bruxelles IIbis” régissaient la matière de la responsabilité parentale, il a été jugé cohérent d’adapter aussi les dispositions du Code judiciaire pour y insérer des procédures judiciaires spéciales en vue de mettre en œuvre la Convention.

b) Les règles de reconnaissance et d’exécution des décisions étrangères

À l’instar des règles de compétence qui déterminent les rapports entre le Règlement “Bruxelles IIbis” et la Convention de 1996, l’article 61 du Règlement déjà cité prescrit, en outre, la préséance de ce dernier en ce qui concerne la reconnaissance et l’exécution d’une décision rendue par la juridiction compétente d’un État membre sur le territoire d’un autre État membre, même si l’enfant concerné a sa résidence habituelle sur le territoire d’un État non membre qui est partie contractante à ladite convention.

Le Règlement formule, en son chapitre III, certaines règles procédurales de reconnaissance ou d’exécution d’une décision relative à la responsabilité parentale, rendue dans un autre État membre. Malgré les précisions du texte, la loi du 10 mai 2007 précitée organisait concrètement une procédure de reconnaissance ou d’exécution des décisions en matière de droit de visite ou de retour dans l’ordre juridique belge.

À l’inverse, la Convention de La Haye de 1996 n’arrête aucune disposition qui organise la reconnaissance ou exécution des décisions étrangères. Selon les articles 23 et 26 de la Convention, l’élaboration de pareilles procédures est du ressort des États contractants. Elle se borne à prévoir que la procédure d’*exequatur* des décisions étrangères devra être simple et rapide et à énoncer une série de motifs de refus de reconnaissance/d’exécution. Il y a lieu de constater à ce propos que les Décisions n° 2003/93/CE et n° 2008/431/CE dont il a été déjà question imposent que les États contractants fassent une déclaration selon laquelle “[l]es articles 23, 26 et 52 de la Convention accordent aux parties contractantes une certaine souplesse afin qu’une procédure simple et rapide puisse être appliquée

⁵ MB, 21 juin 2007, p. 34264 à 34267.

tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van ‘s-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen⁵.

Volgens dezelfde logica en met het oog op samenhang — aangezien het Verdrag van ‘s-Gravenhage van 1996 en de Verordening “Brussel IIbis” de aangelegenheid van de ouderlijke verantwoordelijkheid regelden — werd het coherent geacht ook de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen om bijzondere gerechtelijke procedures erin in te voegen met het oog op de tenuitvoerlegging van het Verdrag.

b) Regels inzake erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen

Naar analogie van de bevoegdheidsregels die de verhouding van Verordening “Brussel IIbis” tot het Verdrag van 1996 bepalen, voorziet voornoemd artikel 61 van de Verordening bovendien in de voorrang van deze laatste indien het betreft de erkenning en de tenuitvoerlegging van een beslissing die door het bevoegde gerecht van een lidstaat is gegeven op het grondgebied van een andere lidstaat, ook indien het betrokken kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het grondgebied van een derde Staat die partij is bij genoemd Verdrag.

In hoofdstuk III van de Verordening worden bepaalde procedureregels geformuleerd inzake de erkenning of tenuitvoerlegging van een in een andere lidstaat gegeven beslissing met betrekking tot de ouderlijke verantwoordelijkheid. Ondanks de verduidelijkingen van de tekst voorzag voornoemde wet van 10 mei 2007 concreet in een procedure van erkenning of tenuitvoerlegging van beslissingen inzake omgangsrecht of terugkeer in de Belgische rechtsorde.

Omgekeerd voorziet het Verdrag van ‘s-Gravenhage van 1996 in geen enkele bepaling die de erkenning of tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen zou organiseren. Volgens de artikelen 23 en 26 van het Verdrag behoort de uitwerking van dergelijke procedures tot de bevoegdheid van de Verdragsluitende Staten. Het Verdrag beperkt zich ertoe te bepalen dat de procedure *exequatur* van buitenlandse beslissingen eenvoudig en snel moet zijn, en gewag te maken van een aantal gronden om de erkenning/tenuitvoerlegging te weigeren. Ter zake moet worden vastgesteld dat volgens de besluiten 2003/93/EG en 2008/431/EG, hierboven reeds genoemd, de Verdragsluitende Staten een verklaring moeten afleggen volgens welke “[d]e artikelen 23, 26 en 52 van het Verdrag [...] de verdragsluitende partijen

⁵ BS, 21 juni 2007, blz. 34264 tot 34267.

à la reconnaissance et à l'exécution des décisions. Les règles communautaires prévoient un système de reconnaissance et d'exécution qui est au moins aussi favorable que les règles énoncées dans la Convention. Par conséquent, une décision rendue par une juridiction d'un État membre de l'Union européenne sur une question relative à la Convention est reconnue et exécutée dans un autre État membre par application des règles internes pertinentes du droit communautaire." Cette déclaration viendra limiter l'incertitude sur la procédure de reconnaissance et d'exécution dans les rapports intra-communautaires.

Si la procédure de reconnaissance et d'exécution des actes authentiques étrangers restera celle du Code de droit international privé sous réserve des motifs de refus qui seront ceux énoncés à l'article 26 de la Convention de 1996 et non ceux de l'article 27 du Code de droit international privé, il a paru plus judicieux d'insérer les dispositions relatives à la reconnaissance et l'exécution dans le Code judiciaire plutôt que dans le Code de droit international privé pour deux motifs.

D'une part, le champ d'application et les règles du "Règlement Bruxelles IIbis" et de la Convention de 1996 sont fort semblables, voire se complètent. Lors de l'adoption de la loi du 10 mai 2007 précitée, le législateur avait opté pour l'insertion de la procédure de reconnaissance de certaines décisions en matière de responsabilité parentale telle qu'organisée par le "Règlement Bruxelles IIbis" dans le Chapitre XIIbis du Livre IV de la Quatrième partie du Code judiciaire qui traite des "Demandes relatives à la protection des droits de garde et de visite transfrontières". Il a paru logique que la procédure de reconnaissance et d'exécution des décisions étrangères de la Convention de 1996 soit incluse dans ce même chapitre.

D'autre part, les procédures de reconnaissance et d'exécution des articles 23 et suivants du Code de droit international privé et les éléments procéduraux contenus dans la Convention de La Haye de 1996 ne sont pas analogues. Pour s'en convaincre, il suffit d'observer que le champ d'application de la procédure de reconnaissance et d'exécution du Code de droit international privé est plus restreint que celui de la Convention. Le Code de droit international privé s'attache à la reconnaissance et l'exécution "des actes authentiques" et "des décisions judiciaires" tandis que la Convention utilise le terme plus général de "mesures" qui pourrait tout autant englober des décisions volontaires de placement d'un enfant

enige flexibiliteit [verlenen] voor het toepassen van een eenvoudige en snelle regeling voor de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen. De voorschriften van de Gemeenschap voorzien in een stelsel inzake erkenning en tenuitvoerlegging dat minstens even gunstig is als de regeling van het Verdrag. Bijgevolg zullen door een gerecht van een lidstaat van de Europese Unie gegeven beslissingen die betrekking hebben op een onder het Verdrag vallende aangelegenheid, in een andere lidstaat worden erkend en ten uitvoer gelegd krachtens de toepasselijke interne voorschriften van het gemeenschapsrecht." Deze verklaring beperkt de onzekerheid over de procedure van erkenning en tenuitvoerlegging in de intracommunautaire relaties.

Hoewel voor de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse authentieke akten de procedure van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht behouden blijft, onder voorbehoud van de weigeringsgronden vermeld in artikel 26 van het Verdrag van 1996 en niet die van artikel 27 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, is het meer verantwoord de bepalingen met betrekking tot de erkenning en de tenuitvoerlegging veeleer in het Gerechtelijk Wetboek in te voegen dan in het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, en wel om twee redenen.

Het toepassingsgebied en de regels van de Verordening "Brussel IIbis" en van het Verdrag van 1996 zijn enerzijds erg gelijkwaardig en vullen elkaar zelfs aan. Bij de goedkeuring van voornoemde wet van 10 mei 2007 had de wetgever geopteerd voor de invoering van de procedure van erkenning van bepaalde beslissingen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid zoals geregeld in Verordening "Brussel IIbis" in Deel IV, Boek IV, Hoofdstuk XIIbis van het Gerechtelijk Wetboek dat betrekking heeft op "Verzoeken betreffende de bescherming van het grensoverschrijdend hoederecht en bezoekerrecht". Het blijkt logisch dat de procedure van erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen van het Verdrag van 1996 werd opgenomen in hetzelfde hoofdstuk.

Anderzijds zijn de procedures van erkenning en tenuitvoerlegging van de artikelen 23 en volgende van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht en de procedure-elementen in het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 niet gelijklopend. Om zich daarvan te overtuigen, volstaat het op te merken dat het toepassingsgebied van de procedure van erkenning en tenuitvoerlegging van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht beperkter is dan dat van het Verdrag. Het Wetboek van Internationaal Privaatrecht is toegespitst op de erkenning en de tenuitvoerlegging van "authentieke akten" en "rechterlijke beslissingen", terwijl in het Verdrag gebruik wordt gemaakt van de meer algemene term "maatregelen", die

en famille d'accueil, des actes d'administration, de conservation et de disposition de ses biens ou encore des décisions éducatives telles l'inscription dans un établissement scolaire. De même, les motifs de refus de reconnaissance énumérés à l'article 23, § 2, de la Convention de 1996 et ceux inscrits dans l'article 25 du Code de droit international privé ne sont pas similaires.

c) Règles en matière de loi applicable

La définition de semblables règles, dans les articles 15 à 20 de la Convention de La Haye de 1996, constitue un des principaux apports de la Convention par rapport au Règlement "Bruxelles IIbis" dans lequel elles étaient absentes. Par le biais de la décision n° 2008/431/CE précitée, les règles relatives à la loi applicable en matière de mesures de protection et de responsabilité parentale seraient unifiées et applicables dans tous les États membres de l'Union européenne.

Au vu des dispositions de la Convention de La Haye de 1996 y afférentes, une modification de l'article 35 du Code de droit international privé qui détermine les règles de la loi applicable aux mineurs est inévitable puisque le Code ne fait pas de distinction entre le régime de protection des personnes de moins de 18 ans — auxquelles certaines nouvelles règles relatives à la loi applicable seront imposées une fois la Convention adoptée — et les incapables de plus de 18 ans — pour lesquels les règles de l'article 35 resteront inchangées.

Alors que tant le Règlement "Bruxelles IIbis" que le Code de droit international privé visent tous les "enfants" sans faire allusion à un âge précis, il a été jugé opportun de rendre les dispositions de la Convention applicables à tous les cas où la personne aurait moins de 18 ans et ce en vue d'assurer une certaine uniformisation des règles de lois applicables.

4.3. La rédaction d'un accord de coopération et la loi de mise en œuvre

Le Conseil d'État souligne le lien entre l'accord de coopération et la loi de mise en œuvre de la Convention de La Haye de 1996.

À titre liminaire, il convient de rappeler que la législation belge en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants est du ressort de l'État fédéral (responsabilité parentale, droit de

ook vrijwillige beslissingen van plaatsing van een kind in een opvanggezin zou kunnen omvatten, of handelingen van beheer of instandhouding van dan wel van beschikking over zijn vermogen, of nog educatieve beslissingen zoals de inschrijving in een school. Ook de redenen tot weigering van de erkenning opgesomd in artikel 23, tweede lid, van het Verdrag van 1996 en deze opgenomen in artikel 25 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht stemmen niet overeen.

c) Regels inzake toepasselijk recht

De omschrijving van dergelijke regels, in de artikelen 15 tot 20 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996, vormt een van de voornaamste bijdragen van het Verdrag in vergelijking met Verordening "Brussel IIbis" waarin deze ontbraken. Door middel van voornoemde Beschikking 2008/431/EG zouden de regels inzake het toepasselijke recht met betrekking tot beschermingsmaatregelen en ouderlijke verantwoordelijkheid eenvormig worden gemaakt en van toepassing zijn in alle lidstaten van de Europese Unie.

Gelet op de desbetreffende bepalingen van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 is een wijziging van artikel 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, waarin de regels worden bepaald van het recht dat van toepassing is op minderjarigen, onvermijdelijk aangezien in het wetboek geen onderscheid wordt gemaakt tussen het stelsel van bescherming van personen van minder dan 18 jaar — aan wie bepaalde nieuwe regels met betrekking tot het toepasselijke recht zullen worden opgelegd zodra het Verdrag is goedgekeurd — en de onbekwamen van meer dan 18 jaar — voor wie de regels van artikel 35 ongewijzigd zullen blijven.

Terwijl zowel in Verordening "Brussel IIbis" als in het Wetboek van Internationaal Privaatrecht alle "kinderen" worden beoogd zonder verwijzing naar een precieze leeftijd, is het wenselijk geacht de bepalingen van het Verdrag van toepassing te maken op alle gevallen waarin de persoon jonger dan 18 jaar zou zijn, zulks teneinde een zekere uniformering van de regels inzake toepasselijk recht te waarborgen.

4.3 Opstellen van een samenwerkingsakkoord en van een uitvoeringswet

De Raad van State onderstreept de band tussen het samenwerkingsakkoord en de wet betreffende de implementatie van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996.

Als voorafgaande opmerking, is het goed eraan te herinneren dat de Belgische wetgeving inzake ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen tot de bevoegdheid van de

garde, tutelle, curatelle,...), des Communautés, de la Commission communautaire française et de la Commission communautaire commune (aide à la jeunesse, placement,...).

Les décisions du 18 octobre 2008 et du 27 octobre 2011 du Groupe de Travail des Traités mixtes ont mis en évidence le caractère mixte de la présente Convention.

Ainsi, dans la mesure où la Convention s'applique aux enfants de moins de 18 ans (art. 2 de la Convention), les autorités communautaires sont compétentes notamment en matière d'aide à la jeunesse ou de placement (art. 3, e), de la Convention). L'État fédéral reste, par contre, compétent en ce qui concerne la responsabilité parentale (art. 3, a), de la Convention), le droit de garde (art. 3, b), de la Convention), la tutelle, la curatelle (art. 3, c), de la Convention). Les points d) à f) de l'article 3 (désignation et fonctions de toute personne ou organisme chargés de s'occuper de la personne ou des biens de l'enfant, de le représenter ou de l'assister; placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par *kafala* ou par une institution analogue; supervision par les autorités publiques des soins dispensés à l'enfant par toute personne ayant la charge de cet enfant) peuvent avoir un impact communautaire.

Le Chapitre II de la Convention de La Haye de 1996 (règles de compétence internationale) est de la compétence exclusive des autorités fédérales (Code de droit international privé). Il n'est toutefois pas exclu que les Communautés puissent intervenir sur base des articles 8 (transfert de compétence à un *for* approprié) et 9 (compétence revendiquée par un *for* approprié) de ladite Convention.

Les Chapitres III (loi applicable) et IV (reconnaissance et exécution) sont de la compétence des autorités fédérales (Code de droit international privé).

Le Chapitre V (coopération) est, à la fois, de la compétence des autorités fédérales et des autorités communautaires.

Au vu des prérogatives de chaque autorité, il a été jugé opportun par le Conseil d'État, dans ses avis relatifs aux instruments d'assentiment à ladite Convention par

Federale Staat (ouderlijke verantwoordelijkheid, gezagsrecht, voogdij, curatele, ...), van de gemeenschappen, van de Franse Gemeenschapscommissie en van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (jeugdbijstand, plaatsing, ...) behoort.

De beslissingen d.d. 18 oktober 2008 en 27 oktober 2011 van de werkgroep Gemengde Verdragen onderstrepen het gemengde karakter van dit Verdrag.

Aangezien het Verdrag van toepassing is op kinderen tot zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt (art. 2 van het Verdrag), zijn de gemeenschappelijke overheden bevoegd voor inzonderheid het verstrekken van zorg en plaatsing (art.3, e) van het Verdrag. De Federale Staat blijft aan de andere kant bevoegd voor de ouderlijke verantwoordelijkheid (art. 3, a) van het Verdrag, het gezagsrecht (art. 3,b), de voogdij en de curatele (art. 3, c) van het Verdrag. De punten d) tot f) van artikel 3 (aanwijzing en taken van enige persoon of lichaam, belast met de zorg voor de persoon of het vermogen van het kind, of die het kind vertegenwoordigt of bijstaat; de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut; het toezicht door een overheidslichaam op de verzorging van een kind door een persoon die met de zorg voor dat kind belast is) kunnen enige communautaire impact hebben.

Hoofdstuk II van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 (regels inzake internationale bevoegdheid) ressorteert enkel onder de federale overheid (Wetboek van Internationaal Privaatrecht). Het is evenwel niet uitgesloten dat de gemeenschappen kunnen optreden op grond van de artikelen 8 (overheveling van bevoegdheid naar een passende *rechterlijke instantie*) en 9 (bevoegdheid opgeëist door een passende *rechterlijke instantie*) van het Verdrag.

De hoofdstukken III (toepasselijk recht) en IV (erkenning en tenuitvoerlegging) ressorteren onder de bevoegdheid van de Federale Staat (Wetboek van Internationaal Privaatrecht).

Hoofdstuk V (samenwerking) valt onder de bevoegdheid van de federale autoriteiten en van de autoriteiten van de gemeenschappen.

Gelet op de prerogatieven van iedere overheid heeft de Raad van State het in zijn adviezen betreffende de akten van instemming van het Verdrag door

les autorités communautaires⁶, de conclure un accord qui réglerait harmonieusement les modalités pratiques de son implémentation dans l'ordre juridique belge. Cet avis est partagé par les différentes autorités qui ont été consultées.

La Section de législation du Conseil d'État, dans ses avis n° 51.489/2 et n° 51.491/2 du 3 juillet 2012 relatifs aux avant-projets de loi d'assentiment et de mise en œuvre de cette Convention souligne le fait que la loi de mise en œuvre et l'accord de coopération sont inextricablement liés⁷. Il en déduit que la mise en œuvre effective en droit belge de la Convention ne sera parfaite que lorsque les modalités de coopération entre l'autorité fédérale et les autorités communautaires sortiront pleinement leurs effets. Ce qui signifie que l'entrée en vigueur de la loi de mise en œuvre ne peut avoir lieu qu'au moment de l'entrée en vigueur du dernier acte législatif d'assentiment à l'accord de coopération.

Il part du principe que l'article 29 de la Convention de La Haye de 1996 offre deux "formules" de centralisation des demandes de coopération entre États compétents: un État peut se doter, soit d'une autorité centrale unique (article 29.1), soit, s'il s'agit d'un État fédéral, de plusieurs autorités centrales, à charge, dans ce dernier cas, pour les entités concernées de définir l'étendue territoriale et personnelle de leurs fonctions (article 29.2). Or, c'est la première option qui a été retenue en Belgique.

Puisque l'État fédéral n'est pas habilité à exercer les prérogatives d'une entité fédérée, le Conseil d'État soutient que la mise en œuvre de la loi ne pourra être effective qu'une fois que l'ensemble des autorités compétentes aura porté assentiment à un accord de coopération qui participera à cette mise en œuvre⁸.

Si la nécessité d'élaborer un accord de coopération ne peut être remise en cause, conditionner l'entrée en vigueur de la loi de mise en œuvre à celle de l'accord de coopération n'est pas une obligation en soi.

Le Règlement "Bruxelles *IIbis*", dont l'application doit pourtant se conjuguer dans le futur avec celle de la

⁶ Voir par exemple à ce sujet l'avis 43.871/3 du 18 décembre 2007 sur le projet de décret flamand portant assentiment à la Convention sur la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, établie à La Haye le 19 octobre 1996 (*Doc.parl.*, VI.parl., 2007-2008, n° 1680/1, p. 26).

⁷ Avis n° 51.489/2 et n° 51.491/2 du 3 juillet 2012, p. 4.

⁸ *Ibidem*, p.3-4.

de gemeenschappen, passend geacht een akkoord te sluiten dat de mogelijkheid biedt de praktische regels inzake de implementatie ervan in de Belgische rechtsorde op harmonieuze wijze te regelen⁶. De diverse geraadpleegde autoriteiten zijn dezelfde mening toegedaan.

De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft in de adviezen nr. 51.489/2 en nr. 51.491/2 van 3 juli 2012 inzake de voorontwerpen van wet tot instemming en tenuitvoerlegging van dit Verdrag onderstreept dat de uitvoeringswet en het samenwerkingsakkoord onlosmakelijk verbonden zijn⁷. Daaruit wordt afgeleid dat de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van het Verdrag in het Belgisch recht slechts volmaakt zal zijn als de samenwerking tussen de Federale Staat en de gemeenschappen volkomen uitwerking heeft. Dat betekent dat de uitvoeringswet slechts enkel in werking kan treden op het tijdstip waarop de laatste wetgevende akte houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van kracht wordt.

Er wordt aangenomen dat artikel 29 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 twee opties biedt inzake de centralisering van de verzoeken tot samenwerking tussen bevoegde Staten: een Staat kan opteren voor één enkele centrale autoriteit (artikel 29.1), of in geval van een Federale Staat, voor meer dan één centrale autoriteit, waarbij het de betrokken entiteiten vrij staat de territoriale en personele reikwijdte van hun taken aan te geven (artikel 29.2). België heeft evenwel voor de eerste oplossing gekozen.

Aangezien de Federale Staat niet gemachtigd is om de prerogatieven van een gefedereerde overheid uit te oefenen, stelt de Raad van State dat de daadwerkelijke inwerkingtreding van de wet enkel mogelijk is nadat de verschillende bevoegde autoriteiten hebben ingestemd met een samenwerkingsakkoord inzake die tenuitvoerlegging⁸.

Hoewel de noodzaak om een samenwerkingsakkoord uit te werken niet meer ter discussie kan worden gesteld, is het als dusdanig niet verplicht de tenuitvoerlegging van de uitvoeringswet te laten afhangen van de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord.

De Verordening "Brussel *IIbis*", waarvan de toepassing in de toekomst evenwel moet worden

⁶ Zie ter zake advies 43.871/3 van 18 december 2007 over het ontwerp van Vlaams decreet houdende instemming met het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, opgemaakt te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996 (*Gedr. St.*, VI.parl., 2007-2008, nr. 1680/1, blz. 26).

⁷ Adviezen nr. 51.489/2 en nr. 51.491/2 van 3 juli 2012, blz. 4.

⁸ *Ibidem*, blz.3-4.

Convention de La Haye de 1996 (cfr. *supra*), organisait des modalités de coopération comparables à celles qui feront l'objet du futur accord de coopération. À l'époque, la loi de mise en œuvre du Règlement "Bruxelles IIbis" s'était contentée d'arrêter les grands mécanismes de coopération: elle consacrait la compétence du Service Public Fédéral Justice en tant qu'autorité centrale (article 1322terdecies du Code judiciaire) et organisait la transmission des demandes adressées par les États étrangers aux Communautés, si celles-ci relevaient de leur ressort (article 1322quaterdecies du Code judiciaire). Par conséquent, les modalités de coopération se sont développées au fur et à mesure, par la pratique.

Les principes posés par les articles 1322terdecies et 1322quaterdecies du Code judiciaire et les usages développés par les administrations ont suffi à régler les rapports entre l'État fédéral et les autorités communautaires à ce sujet, en particulier lorsqu'étaient visées des demandes de placement d'un enfant en Belgique fondées sur le Règlement "Bruxelles IIbis". La structure juridique élémentaire de ces rapports n'a pas empêché, à l'époque, la loi de mise en œuvre du Règlement de sortir ses pleins effets dans l'ordre juridique belge. En outre, les articles du projet de mise en œuvre de la Convention de La Haye de 1996 visent à étendre le champ d'application des articles 1322terdecies et 1322quaterdecies précités aux demandes de placement fondées sur l'article 33 de cette Convention. Enfin, il y a lieu de rappeler que, dans certains cas, les dispositions du Règlement prévaudront sur celles de la Convention. Vu ce qui précède, l'adoption d'un accord de coopération devrait avoir peu d'impact sur l'effectivité de la loi de mise en œuvre.

On peut encore relever que l'accord de coopération du 12 décembre 2005 entre l'État fédéral, la Communauté germanophone, la Communauté française, la Communauté flamande, la Commission communautaire commune, la Commission communautaire française et la Région wallonne relatif à la mise en œuvre de la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption, proposait de ne pas lier l'entrée en vigueur de la loi de mise en œuvre à celle de l'accord de coopération mais plutôt de renverser la logique: lier celle de l'accord de coopération à celle de la loi de mise en œuvre⁹. Ainsi,

⁹ Pour le texte de l'accord de coopération, cfr. la loi du 19 avril 2006 portant assentiment à l'accord de coopération du 12 décembre 2005 entre l'État fédéral, la Communauté germanophone, la Communauté française, la Communauté flamande, la Commission communautaire commune, la Commission communautaire française et la Région wallonne relatif à la mise en œuvre de la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption, *MB*, p. 28647 à 28652.

gecombiné avec de toepassing van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 (cfr. *supra*), voorzag in samenwerkingsmodaliteiten die vergelijkbaar zijn met die in het toekomstige samenwerkingsakkoord. In de uitvoeringswet inzake de Verordening "Brussel IIbis" werd destijds enkel stilgestaan bij de omschrijving van de grote samenwerkingsmechanismen: de bevoegdheid van de Federale Overheidsdienst Justitie als centrale autoriteit werd bevestigd (artikel 1322terdecies van het Gerechtelijk Wetboek) en er werd voorzien in de organisatie van de verzending van de verzoeken van Staten buiten de Unie, ingeval deze onder hun bevoegdheid vallen (artikel 1322quaterdecies van het Gerechtelijk Wetboek). Bijgevolg heeft de samenwerking gaandeweg vorm gekregen in de praktijk.

De beginselen van de artikelen 1322terdecies en 1322quaterdecies van het Gerechtelijk Wetboek en de handelwijzen van de administraties volstonden om vaste vorm te geven aan de relaties tussen de Federale Staat en de autoriteiten van de gemeenschappen, in het bijzonder inzake de verzoeken tot plaatsing van een kind in een België gegrond op Verordening "Brussel IIbis". De elementaire juridische structuur van die relaties heeft de volkomen uitwerking van de wet tot tenuitvoerlegging van de Verordening destijds niet in de weg gestaan. Bovendien, beogen de artikelen van het voorontwerp tot implementatie van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 dat de artikelen 1322terdecies en 1322quaterdecies voortaan ook zouden gelden voor de verzoeken tot plaatsing conform artikel 33 van dit Verdrag. Tenslotte, kan er op worden gewezen dat de bepalingen van de Verordening in sommige gevallen de voorrang hebben op hetgeen is bepaald in het Verdrag. Gelet op het voorafgaande, zou de goedkeuring van een samenwerkingsakkoord slechts weinig gevolgen mogen hebben op de doelmatigheid van de uitvoeringswet.

Er kan nog worden onderstreept dat in het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie⁹ werd voorgesteld de inwerkingtreding van de uitvoeringswet niet te linken aan de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord, maar om veeleer omgekeerd te werk te gaan: de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord verbinden aan die

⁹ Voor de tekst van het samenwerkingsakkoord cfr. de wet van 19 april 2006 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie, *BS*, blz. 28647 tot 28652.

l'article 14 de l'accord de coopération stipule qu'il produit ses effets le même jour que la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption.

Comme le concédait le ministre de la Justice de l'époque, cela signifiait que les dispositions de l'accord de coopération rétroagiraient¹⁰. Dans son avis sur l'avant-projet de loi portant assentiment à l'accord de coopération du 12 décembre 2005 précité, le Conseil d'État n'a pas souhaité s'étendre plus amplement sur le sujet, celui-ci estimant que le procédé utilisé par le législateur était conforme à l'objectif de lier nécessairement l'entrée en vigueur des deux instruments¹¹.

Dès lors, en se fondant sur cet exemple, il serait envisageable d'adopter et de faire entrer une loi de mise en œuvre en vigueur, sans avoir à attendre que l'ensemble des autorités compétentes aient porté assentiment à l'accord de coopération. L'accord de coopération, une fois adopté par toutes les autorités concernées, ne fera que conforter l'application déjà réalisée des mécanismes de coopération nécessaires.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

L'article 1er n'appelle pas de commentaires.

Art. 2

La modification de l'appellation du Chapitre XIIbis du Livre IV de la Quatrième partie du Code judiciaire se justifie par l'instauration de nouvelles procédures requises par la mise en œuvre de la Convention de La Haye de 1996 qui viennent se greffer sur la procédure déjà décrite dans ce Chapitre et dont l'objet excède la protection de la personne de l'enfant qui y est seule visée actuellement.

Art. 3

L'article 3 propose un aménagement des compétences du président du tribunal de première instance visées à l'article 1322bis du Code judiciaire.

¹⁰ Rapport fait au nom de la Commission de la Justice, *Doc.parl.*, Sén., Sess.ord. 2005-2006, n° 3-1570/2 p. 5.

¹¹ Avis du Conseil d'État n° 38.623, du 19 juillet 2005, *Doc.parl.*, Ch., Sess.ord. 2005-2006, n° 51-2157/1, p. 20.

van de wet. In artikel 14 van het samenwerkingsakkoord is gesteld dat het gevolgen heeft op dezelfde dag als de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie.

Volgens de toenmalige minister van Justitie betekende zulks dat het bepaalde in het samenwerkingsakkoord met terugwerkende kracht in voege trad¹⁰. De Raad van State wenste in het voornoemde ontwerp van wet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 niet verder in te gaan op deze kwestie aangezien hij van oordeel was dat de door de wetgever gebruikte procedure overeenstemde met het doel de inwerkingtreding van beide instrumenten te verbinden¹¹.

Op grond van dat voorbeeld zou bijgevolg kunnen worden overwogen een uitvoeringswet aan te nemen en in werking te doen treden zonder te wachten tot alle bevoegde autoriteiten hebben ingestemd met het samenwerkingsakkoord. Eens goedgekeurd door alle betrokkene autoriteiten bevestigt het samenwerkingsakkoord de toepassing van noodzakelijke bestaande samenwerkingsmechanismen.

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Artikel 1 behoeft geen commentaar.

Art. 2

De wijziging van het opschrift van Deel IV, Boek IV, Hoofdstuk XIIbis van het Gerechtelijk Wetboek wordt verantwoord door de invoering van nieuwe procedures die zijn vereist door de tenuitvoerlegging van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 die bij de procedure komen die reeds is omschreven in dit hoofdstuk en waarvan het onderwerp verder gaat dan de bescherming van de persoon van het kind die daarin thans alleen wordt beoogd.

Art. 3

In artikel 3 wordt een wijziging voorgesteld van de in artikel 1322bis van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde bevoegdheden van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

¹⁰ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, *Gedr.St.*, Sen., Gewone zitting 2005-2006, nr.3-1570/2, blz. 5.

¹¹ Advies van de Raad van State nr. 38.623 van 19 juli 2005, *Gedr. St.*, Kamer, Gewone zitting 2005-2006, nr. 51-2157/1, blz. 20.

Lorsque la loi du 10 août 1998 portant assentiment à la Convention sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, faite à La Haye le 25 octobre 1980, abrogeant les articles 2 et 3 de la loi du 1er août 1985 portant approbation de la Convention européenne sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, faite à Luxembourg le 20 mai 1980 et modifiant le Code judiciaire¹² a inséré un 1322bis dans le Code judiciaire, le législateur souhaitait offrir la garantie qu'un enfant déplacé ou retenu illicitement puisse rentrer immédiatement dans l'État dans lequel il a sa résidence habituelle. Par ailleurs, la loi veille à ce que les éventuels droits de garde et de visite qui auraient été octroyés dans un autre État contractant soient respectés. Le législateur qui a mis en œuvre le Règlement "Bruxelles IIbis" partageait les mêmes préoccupations que celui de 1998: il confirmait la compétence du président du tribunal de première instance et l'application de la procédure existante. Cependant, il adaptait cette dernière aux exigences procédurales propres figurant dans le Règlement et étendait son application à la matière de la responsabilité parentale. Si le texte de la Convention de La Haye de 1996 s'inscrit dans la lignée des législations antérieures, de nouvelles spécificités ou des carences procédurales constatées appellent une nouvelle adaptation de l'article 1322bis du Code judiciaire.

Parmi ces spécificités, la Convention de La Haye de 1996 instaure une procédure de reconnaissance de mesures prises par une autorité d'un État contractant devant une autorité d'un autre État contractant: selon l'article 24 de celle-ci, toute personne intéressée peut demander aux autorités d'un État contractant de reconnaître ou de ne pas reconnaître une mesure de protection adoptée dans un autre État contractant. Cette procédure peut présenter un intérêt certain. En effet, le temps qui s'écoule entre l'invocation, devant l'autorité d'un État contractant, d'une mesure de protection et le moment où elle statuerait sur sa possible reconnaissance, en cas de litige entre parties, peut être relativement long. Pour y remédier, la personne qui souhaite l'invoquer dans un État contractant pourrait la faire reconnaître préalablement dans un autre État contractant. Semblable procédure prend tout son sens si l'exercice de certains droits reconnus est menacé à brève échéance. Le Rapport Lagarde cite l'exemple suivant: *"dans un État A, la garde de l'enfant a été confiée à la mère, avec interdiction de fixer la résidence*

¹² M.B., 24 avril 1999, p. 13737 à 13769.

Toen krachtens de wet van 10 augustus 1998 houdende instemming met het Verdrag betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, opgemaakt te 's-Gravenhage op 25 oktober 1980, tot opheffing van de artikelen 2 en 3 van de wet van 1 augustus 1985 houdende goedkeuring van het Europees Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen over het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, opgemaakt te Luxemburg op 20 mei 1980, alsook tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek¹², een artikel 1322bis werd ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek, wilde de wetgever de waarborg bieden dat een kind dat ongeoorloofd is overgebracht of vastgehouden onmiddellijk kan terugkeren naar de Staat waar het zijn gewone verblijfplaats heeft. De wet zorgt er overigens voor dat het eventuele gezags- en omgangsrecht dat in een andere Verdragsluitende Staat zou zijn toegekend, in acht wordt genomen. De wetgever die Verordening "Brussel IIbis" ten uitvoer heeft gelegd, deelde dezelfde bekommernissen als die van 1998: hij bevestigde de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en de toepassing van de bestaande procedure. Hij paste die procedure evenwel aan aan de procedurevereisten opgenomen in de Verordening en breidde de toepassing ervan uit tot de ouderlijke verantwoordelijkheid. Hoewel de tekst van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 in de lijn ligt van de vorige wetgevingen is een nieuwe aanpassing van artikel 1322bis van het Gerechtelijk Wetboek nodig door nieuwe specificiteiten of vastgestelde procedurele tekortkomingen.

Eén van de specifieke kenmerken van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 is dat het voorziet in een procedure tot erkenning van maatregelen genomen door een autoriteit van een Verdragsluitende Staat voor een autoriteit van een andere Verdragsluitende Staat: volgens artikel 24 ervan kan iedere belanghebbende persoon de autoriteiten van een Verdragsluitende Staat verzoeken een in een andere Verdragsluitende Staat genomen beschermingsmaatregel te erkennen of niet te erkennen. Deze procedure kan belangrijk zijn. In geval van een geschil tussen partijen kan er immers relatief veel tijd verlopen tussen het aanvoeren, voor de autoriteit van een Verdragsluitende Staat, van een beschermingsmaatregel en het tijdstip waarop zij een beslissing zou nemen over de mogelijke erkenning ervan. Om dat te verhelpen zou de persoon die de beschermingsmaatregel wenst aan te voeren in een Verdragsluitende Staat deze vooraf kunnen doen erkennen in een andere Verdragsluitende Staat. Dergelijke procedure heeft pas echt zin ingeval de uitoefening van bepaalde erkende rechten op korte termijn wordt bedreigd. In het

¹² B.S., 24 april 1999, blz. 13737 tot 13769.

*habituelle de l'enfant dans un autre pays sans l'accord formel du père. Celui-ci veut bien consentir au transfert de cette résidence dans l'État B, mais il ne voudrait pas que la mère en profite pour transférer à nouveau cette résidence dans l'État C. Il a donc intérêt à s'assurer immédiatement que l'État B reconnaitra la mesure prise en A et ne permettra à la mère de déplacer à nouveau la résidence de l'enfant qu'avec l'accord du père*¹³. Si la Convention consacre l'existence de semblable procédure de reconnaissance, elle laisse, par contre, le soin aux États contractants de la déterminer (art. 24).

De même, la Convention de La Haye de 1996 renvoie à la procédure d'*exequatur* de l'État contractant dans lequel l'adoption de mesures d'exécution est nécessaire à l'application de mesures de protection prononcées dans un autre État contractant (art. 26). La Convention exige seulement que cette procédure soit "*simple et rapide*".

Dans un souci de cohérence et de continuité par rapport aux conventions antérieures précitées, il est souhaitable que ces nouvelles procédures de reconnaissance et d'exécution soient intégrées dans les articles 1322*bis* et suivants du Code judiciaire.

L'article 1322*bis* est subdivisé en deux paragraphes, chacun d'eux correspondant à une liste de procédures qui seront introduites tantôt sur requête contradictoire, tantôt sur requête unilatérale.

Le choix du mode introductif d'instance doit, en principe, être fonction de la possibilité pour la personne contre laquelle une décision étrangère est invoquée ou pour l'enfant, d'émettre des observations sur cette décision¹⁴.

Les demandes introduites sur requête contradictoire (art. 1322bis, § 1er)

¹³ Rapport explicatif de Paul Lagarde, *op.cit.*, n° 129.

¹⁴ Exposé des motifs Projet de loi visant à assurer la mise en œuvre du Règlement (CE) n°2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, 16 mars 2007, *Doc.parl.*, Ch., Sess.ord. 2006-2007, n° 3002/001, p. 47.

Toelichtend Rapport van Lagarde wordt het volgende voorbeeld aan gehaald: "*dans un État A, la garde de l'enfant a été confiée à la mère, avec interdiction de fixer la résidence habituelle de l'enfant dans un autre pays sans l'accord formel du père. Celui-ci veut bien consentir au transfert de cette résidence dans l'État B, mais il ne voudrait pas que la mère en profite pour transférer à nouveau cette résidence dans l'État C. Il a donc intérêt à s'assurer immédiatement que l'État B reconnaitra la mesure prise en A et ne permettra à la mère de déplacer à nouveau la résidence de l'enfant qu'avec l'accord du père*"¹³. Hoewel het Verdrag het bestaan van een vergelijkbare erkenningsprocedure huldigt, laat het Verdrag het daarentegen aan de Verdragsluitende Staten over om deze te bepalen (art. 24).

In het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 wordt tevens verwezen naar de *exequatur*procedure van de Verdragsluitende Staat waarin uitvoeringsmaatregelen moeten worden genomen voor de toepassing van in een andere Verdragsluitende Staat uitgesproken beschermingsmaatregelen (art. 26). Volgens het Verdrag is enkel vereist dat deze procedure "eenvoudig en snel" is.

Met het oog op samenhang en continuïteit ten aanzien van voornoemde vroegere Verdragen is het wenselijk dat deze nieuwe procedures van erkenning en tenuitvoerlegging worden opgenomen in de artikelen 1322*bis* en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 1322*bis* is onderverdeeld in twee paragrafen, waarbij elke paragraaf overeenstemt met een lijst van procedures die soms, bij verzoekschrift op tegenspraak worden ingesteld, dan weer bij eenzijdig verzoekschrift.

De keuze van de wijze van inleiding van het geding, moet in beginsel afhankelijk zijn van de mogelijkheid voor de persoon tegen wie een buitenlandse beslissing wordt aangevoerd of voor het kind om opmerkingen te maken over deze beslissing¹⁴.

Verzoeken ingediend bij verzoekschrift op tegenspraak (art. 1322bis, § 1)

¹³ Toelichtend Rapport van Paul Lagarde, *op.cit.*, nr. 129.

¹⁴ Memorie van toelichting, Wetsontwerp dat de tenuitvoerlegging beoogt te waarborgen van Verordening (EG) nr. 2201/ 2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, *Gedr.St.*, Kamer, Gewone zitting 2006-2007, nr. 3002/001, blz. 47.

Si la reconnaissance d'une mesure concernant la responsabilité parentale a lieu de plein droit (article 23, § 1er, de la Convention de La Haye de 1996), l'article 24 de la Convention de 1996 envisage une procédure de reconnaissance préalable qui appelle un contrôle de l'autorité de l'État contractant saisie. Vu l'implication de pareille reconnaissance sur la situation de la personne à l'égard de qui une mesure sera opposée et par souci du respect du principe du contradictoire et, par extension, du respect des droits de la défense, cette personne devrait avoir la possibilité de faire valoir ses arguments. L'article 23 de la Convention abonde dans le même sens lorsqu'il énonce que:

“Toutefois, la reconnaissance peut être refusée:

(...)

b) si la mesure a été prise, hors le cas d'urgence, dans le cadre d'une procédure judiciaire ou administrative, sans qu'ait été donnée à l'enfant la possibilité d'être entendu, en violation des principes fondamentaux de procédure de l'État requis;

c) à la demande de toute personne prétendant que cette mesure porte atteinte à sa responsabilité parentale, si cette mesure a été prise, hors le cas d'urgence, sans qu'ait été donnée à cette personne la possibilité d'être entendue (...)” (art. 23, § 2). De surcroît, la procédure contradictoire garantira que la décision de reconnaissance ou de non-reconnaissance que prendra le juge saisi soit conforme à l'intérêt supérieur de l'enfant, intérêt primordial dans l'application de cette Convention, comme le rappelle son préambule (cinquième considérant).

Sous réserve de la mise à l'exécution des droits d'hébergement dans un autre État dont il sera question ci-dessous, l'organisation d'une procédure d'exécution de mesures de protection d'un enfant dans un autre État contractant que celui qui les a adoptées doit également obéir aux considérations de respect des droits de la défense. C'est ce que sous-entend l'article 26, § 3, de la Convention de La Haye de 1996 lorsqu'il renvoie explicitement aux mêmes motifs de refus que ceux de la reconnaissance de pareille mesure. De plus, l'article 28 de la Convention rappelle que *“La mise à exécution des mesures se fait conformément à la loi de l'État requis dans les limites qui y sont prévues, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant”*, intérêt qui sera

Hoewel een maatregel met betrekking tot ouderlijke verantwoordelijkheid van rechtswege wordt erkend (artikel 23, eerste lid, van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996), wordt in artikel 24 van het Verdrag van 1996 een voorafgaande erkenningsprocedure beoogd, die een controle beoogt door de autoriteit van de Verdragsluitende Staat waarbij de zaak aanhangig is gemaakt. Gelet op de weerslag van een dergelijke erkenning op de situatie van de persoon aan wie een maatregel zal worden tegengesteld en met het oog op de inachtneming van het beginsel van de tegenspraak en, bij uitbreiding, op de inachtneming van de rechten van de verdediging, zou deze persoon de mogelijkheid moeten hebben zijn argumenten te doen gelden. Artikel 23 van het Verdrag is het hiermee eens aangezien het voorziet in het volgende:

“Erkenning kan evenwel worden geweigerd:

(...)

b) indien de maatregel, behoudens een spoedeisend geval, is genomen in het kader van een rechterlijke of administratieve procedure zonder dat het kind in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord, zulks met schending van fundamentele beginselen van procesrecht van de aangezochte Staat;

c) op verzoek van enige persoon die beweert dat de maatregel inbreuk maakt op zijn of haar ouderlijke verantwoordelijkheid, indien deze maatregel, behoudens in een spoedeisend geval, is genomen zonder dat deze persoon in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord (...)” (art. 23, tweede lid). Bovendien waarborgt de procedure op tegenspraak dat de beslissing houdende erkenning of niet-erkenning die de rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, neemt, overeenstemt met het belang van het kind, een belang dat voorop staat bij de toepassing van dit Verdrag, zoals onderstreept in de preambule ervan (vijfde considerans).

Onder voorbehoud van de uitvoering van het recht op huisvesting in een andere Staat, waarvan hieronder sprake is, moet een procedure inzake de tenuitvoerlegging van beschermingsmaatregelen van een kind in een andere Verdragsluitende Staat dan die welke de maatregelen heeft goedgekeurd beantwoorden aan de overwegingen inzake de naleving van de rechten van de verdediging. Dit wordt precies bedoeld in artikel 26, derde lid, van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996, dat rechtstreeks refereert aan dezelfde weigeringsgronden als voor de erkenning van een gelijksoortige maatregel. Bovendien wordt in artikel 28 van het Verdrag gewezen op het volgende: *“De tenuitvoerlegging vindt plaats overeenkomstig het recht van de aangezochte*

mieux apprécié par le juge requis si les parties ont pu faire valoir leurs observations.

Par souci de cohérence et de respect des principes et droits évoqués ci-dessus, il a paru opportun d'imposer par principe la procédure sur requête contradictoire visée aux articles 1034*bis* à 1034*sexies* du Code judiciaire comme seul mode introductif d'instance en cas de procédure de reconnaissance et d'exécution de toute mesure de protection de l'enfant qui entrent dans le champ d'application de la Convention de La Haye de 1996.

Si, à l'heure actuelle, l'article 1322*bis*, § 1er, s'attache à déterminer la compétence du président du tribunal de première instance à connaître de certaines demandes visant la protection de la personne de l'enfant (droit de garde, droit de visite,...), l'obligation d'organiser des procédures de reconnaissance et d'exécution des mesures relatives à la responsabilité parentale dépasse ce cadre. Ainsi l'article 3 de la Convention de La Haye de 1996 énonce d'autres mesures de protection qui, notamment, concernent ses biens. Certes, le Règlement "Bruxelles II*bis*" régissait des mesures protectrices de la personne et des biens de l'enfant, tout comme la Convention de La Haye de 1996, mais son implémentation n'a pas donné lieu à des procédures de reconnaissance et d'exécution spécifiques en droit belge — sous réserve de ce qui suit — parce que les dispositions du Chapitre III du Règlement précité étaient suffisamment précises et explicites pour se suffire à elles-mêmes. Il en va autrement de la Convention de La Haye de 1996 qui est muette sur le contenu de ces procédures, raisons pour lesquelles une adaptation des procédures actuelles s'imposait.

Les demandes introduites sur requête unilatérale (art. 1322bis, § 2)

En l'état, l'article 1322*bis*, § 2, ne vise que les demandes fondées sur l'article 28 du Règlement "Bruxelles II*bis*" qui "*tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et de retour*" dont l'exécution est poursuivie dans un autre État membre, à l'exclusion des autres (notamment en matière de droit de garde).

Il ressort de l'exposé des motifs de la loi du 10 mai 2007 que c'est la combinaison des articles 28 et 55, b, du Règlement "Bruxelles II*bis*" qui a justifié l'adaptation législative et l'instauration de la procédure particulière

staat binnen de door dat recht voorziene grenzen, met inachtneming van het belang van het kind", een belang dat de aangezochte rechter beter kan beoordelen als de partijen hun opmerkingen hebben kunnen maken.

Met het oog op samenhang en de inachtneming van bovenvermelde beginselen en rechten is het wenselijk gebleken principiële de procedure bij verzoekschrift op tegenspraak bedoeld in de artikelen 1034*bis* tot 1034*sexies* op te leggen als enige wijze om het geding in te leiden in geval van een procedure van erkenning en tenuitvoerlegging van enige maatregel ter bescherming van het kind die onder het toepassingsgebied van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 valt.

Hoewel in artikel 1322*bis*, eerste lid, thans de bevoegdheid wordt bepaald van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg om kennis te nemen van bepaalde verzoeken die gericht zijn op de bescherming van de persoon van het kind (gezagsrecht, omgangsrecht, ...), overschrijdt de verplichting om procedures tot erkenning en tenuitvoerlegging van de maatregelen met betrekking tot de ouderlijke verantwoordelijkheid te organiseren, dit kader. Zo worden in artikel 3 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 andere beschermingsmaatregelen vermeld die inzonderheid betrekking hebben op het vermogen van het kind. Verordening "Brussel II*bis*" voorzorg in maatregelen ter bescherming van de persoon en het vermogen van het kind, net als het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996, maar de implementatie ervan heeft geen aanleiding gegeven tot specifieke procedures van erkenning en tenuitvoerlegging in het Belgische recht — onder voorbehoud van wat volgt — omdat de bepalingen van hoofdstuk III van voornoemde Verordening voldoende duidelijk en expliciet waren. Dat geldt evenwel niet voor het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 waarin niets wordt gezegd over de inhoud van die procedures. Om deze redenen moesten de huidige procedures worden aangepast.

Verzoeken ingediend bij eenzijdig verzoekschrift (art. 1322bis, § 2)

Thans heeft artikel 1322*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek enkel betrekking op de verzoeken gegrond op artikel 28 van Verordening "Brussel II*bis*" die "*gericht zijn op de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en terugkeer*", waarvan de verdere uitvoering in een andere lidstaat vervolgt wordt met uitsluiting van de andere beslissingen (inzonderheid inzake gezagsrecht).

Uit de memorie van toelichting bij de voornoemde wet van 10 mei 2007 blijkt dat de combinatie van de artikelen 28 en 55, b), van Verordening "Brussel II*bis*" de aanpassing van de wetgeving en de invoering van de bijzondere

visée par les articles 1322*bis* et suivants du Code judiciaire¹⁵.

L'article 55, b, du Règlement "Bruxelles II*bis*" dispose que "Les autorités centrales, à la demande d'une autorité centrale d'un autre État membre ou du titulaire de la responsabilité parentale, coopèrent dans des affaires déterminées pour réaliser les objectifs visés par le présent règlement. À cet effet, elles prennent, elles-mêmes ou par l'intermédiaire des pouvoirs publics ou autres organismes, toute mesure appropriée, conformément à la législation de cet État membre en matière de protection des données à caractère personnel, pour: (...)

b) fournir des informations et une assistance aux titulaires de la responsabilité parentale qui demandent la reconnaissance et l'exécution d'une décision sur leur territoire, en particulier en matière de droit de visite et de retour de l'enfant; (...)

De même en appliquant la même logique à la Convention de La Haye de 1996, il y a lieu de prévoir la saisine du président du tribunal de première instance, selon la procédure prévue aux articles 1025 à 1034 (procédure sur requête unilatérale) et 1322*bis* et suivants¹⁶ du Code judiciaire, pour les demandes visées aux articles 26 et 35, § 1er, de la Convention, à savoir les demandes qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et du droit de maintenir des contacts réguliers.

Suite à l'avis du Conseil d'État, il y a lieu de préciser que l'exposé des motifs du projet de loi de mise en œuvre du "Règlement Bruxelles II*bis*" privilégiait le principe de l'introduction d'une procédure par requête

¹⁵ Projet de loi visant à assurer la mise en œuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, 16 mars 2007, *Doc.parl.*, Ch., Sess.ord. 2006-2007, *op.cit.*, p. 50.

¹⁶ Voyez notamment les articles 587, al. 1er (compétence du président du tribunal de première instance), 633 *sexies* (centralisation des compétences au niveau du tribunal de première instance qui est établi au siège de la cour d'appel dans le ressort duquel l'enfant est présent ou a sa résidence habituelle) et 1322*quinquies* (introduction de la requête par le Ministère public) du Code judiciaire.

procedure bedoeld in de artikelen 1322*bis* en volgende van het Gerechtelijk Wetboek heeft verantwoord¹⁵.

In artikel 55, b), van Verordening "Brussel II*bis*" is het volgende gesteld: "De centrale autoriteiten werken op verzoek van een centrale autoriteit van een andere lidstaat of van een persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, in specifieke gevallen met elkaar samen ter verwezenlijking van de doeleinden van deze Verordening. Daartoe nemen zij, overeenkomstig de wetgeving van die lidstaat inzake de bescherming van persoonsgegevens, rechtstreeks of door tussenkomst van overheidsdiensten of andere instanties, alle passende maatregelen om: (...)

b) informatie te verstrekken en bijstand te verlenen aan personen die de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind dragen en die op hun grondgebied beslissingen willen doen erkennen en ten uitvoer leggen, met name wat betreft het omgangsrecht en de terugzending van het kind; (...)

Door dezelfde logica te volgen met betrekking tot het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 moet er eveneens worden voorzien in de aanhangigmaking bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg volgens de procedure bedoeld in de artikelen 1025 tot 1034 (eenzijdige procedure) en 1322*bis* en volgende¹⁶ van het Gerechtelijk Wetboek voor de verzoeken bedoeld in de artikelen 26 en 35, eerste lid, van het Verdrag, te weten de verzoeken die gericht zijn op de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en het recht om regelmatige contacten te onderhouden.

Naar aanleiding van het advies van de Raad van Staat, dient te worden verduidelijkt dat in de memorie van toelichting bij het ontwerp van wet houdende tenuitvoerlegging van Verordening "Brussel II*bis*" werd

¹⁵ Wetsontwerp dat de tenuitvoerlegging beoogt te waarborgen van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, *Gedr. St.*, Kamer, Gewone zitting 2006-2007, *op.cit.*, blz. 50.

¹⁶ Zie inzonderheid de artikelen 587, eerste lid, (bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg), 633*sexies* (centralisatie van de bevoegdheden op het niveau van de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kind aanwezig is of zijn gewone verblijfplaats heeft) en 1322*quinquies* (indiening van het verzoekschrift door het openbaar ministerie) van het Gerechtelijk Wetboek.

unilatérale en cas de procédure de reconnaissance et d'exécution des décisions en matière de droit de visite et de retour de l'enfant, signifiées ou notifiées, mises à l'exécution dans un autre État membre (déclaration d'*exequatur*). Il spécifiait que "...pour la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de responsabilité parentale, aucune observation de la personne contre laquelle l'exécution est demandée ou de l'enfant n'est permise en premier degré d'instance..."¹⁷. En effet, le but était d'éviter autant que possible que leur mise en œuvre en Belgique à bref délai ne soit retardée par des manœuvres dilatoires de l'autre parent alors qu'elles sont pleinement exécutoires dans leur pays d'origine.

Ce raisonnement peut être transposé aux demandes visées aux articles 26 et 35 de la Convention de La Haye de 1996. On peut appuyer ce parallélisme sur le prescrit de l'article 26, § 2, de la Convention selon lequel la procédure doit être "*simple et rapide*". L'objectif de la Convention ne serait pas atteint si la procédure en exécution s'enlisait dans des procédures intentées par l'autre parent qui aurait eu vent de cette procédure. En outre, il est précisé dans son article 27 que l'autorité saisie ne procèdera à aucune révision au fond de la mesure prise. Vu ce qui précède, le débat contradictoire perd tout son sens dans ces procédures d'*exequatur*.

Le recours à la procédure introduite par requête unilatérale n'est pas dans un tel cas contraire au principe du respect des droits de la défense en matière d'exercice de droits parentaux: il paraît pleinement fondé lorsque des mesures doivent être prises en urgence pour protéger l'enfant et que le fait d'avertir l'autre personne serait de nature à priver la mesure de son efficacité¹⁸.

Toutefois, que la mesure soit prise en vertu du "Règlement Bruxelles IIbis" ou en vertu de la Convention de La Haye de 1996, toute intervention de la partie contre laquelle l'exécution est poursuivie n'est pas exclue: elle conserve la possibilité de faire part de ses observations en degré d'appel en cas de contestation de la décision de reconnaissance ou d'exécution de la mesure exécutoire étrangère (déclaration d'*exequatur*).

¹⁷ Projet de loi visant à assurer la mise en œuvre du Règlement "Bruxelles IIbis"..., op.cit., p. 47.

¹⁸ CEDH, 8 avril 2004, *Haase c. Allemagne*, § 99.

de voorkeur gegeven aan een procedure bij eenzijdig verzoekschrift in het geval van een procedure tot erkenning en tenuitvoerlegging van maatregelen inzake het omgangsrecht en de terugzending van het kind, waarvan kennis is gegeven of die zijn betekend, die ten uitvoer zijn gelegd in een andere lidstaat (*exequatur*verklaring). Het volgende was bepaald: "... voor de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid geen enkele opmerking van de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd of van het kind mogelijk is in eerste aanleg ..." ¹⁷. Het was inderdaad de opzet zoveel mogelijk te voorkomen dat de uitvoering op korte termijn in België zou worden vertraagd door vertragingstechnieken van de andere ouder, hoewel de uitvoerbaarheid ervan in het land van herkomst buiten kijf staat.

Deze logica kan worden toegepast op de verzoeken bedoeld in de artikelen 26 en 35 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996. Dit parallelisme kan worden gestoeld op het bepaalde in artikel 26, tweede lid, van het Verdrag dat de procedure "*eenvoudig en snel*" moet zijn. De doelstelling van het Verdrag wordt niet bereikt in geval de tenuitvoerleggingsprocedure vast komt te zitten in procedures ingesteld door de andere ouder die lucht heeft gekregen van deze procedure. Bovendien stelt artikel 27 van het Verdrag dat de geadiëerde autoriteit geen toetsing maakt van de gronden van de genomen maatregel. Gelet op wat voorafgaat is het debat op tegenspraak zinloos in deze *exequatur*procedure.

Het gebruik van de procedure bij eenzijdig verzoekschrift is niet per se strijdig met het beginsel van de eerbiediging van de rechten van de verdediging inzake de uitoefening van de ouderlijke rechten: het lijkt volkomen gerechtvaardigd als er dringende maatregelen moeten worden genomen ter bescherming van het kind en omwille van het feit dat het waarschuwen van de andere persoon ertoe zou leiden dat de doeltreffendheid ervan in het gedrang wordt gebracht¹⁸.

Hoe dan ook, het nemen van de maatregel krachtens Verordening "Brussel IIbis" of op grond van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 staat het optreden van de partij waartegen de tenuitvoerlegging wordt beoogd niet in de weg: zij behoudt de mogelijkheid haar opmerkingen in beroep te kennen te geven ingeval de beslissing tot erkenning of tenuitvoerlegging van de buitenlandse uitvoerende maatregel wordt betwist (*exequatur*verklaring).

¹⁷ *Ibidem*, blz. 47.

¹⁸ EHRM, 8 april 2004, *Haase v. Duitsland*, § 99.

Art. 4

L'article 4 vise à modifier le libellé de l'article 1322*nonies* du Code judiciaire, lequel se réfère à la Convention de La Haye sans autre précision, afin de spécifier que la Convention visée est la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 visée à l'article 1322*bis*, § 1er, 3°, du Code judiciaire.

Art. 5

L'article 5 vise à modifier le libellé de l'article 1322*undecies* du Code judiciaire, lequel se réfère à la Convention de La Haye sans autre précision, afin de spécifier que la Convention visée est la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 visée à l'article 1322*bis*, § 1, 3°, du Code judiciaire.

Art. 6

L'article 6 complète l'article 1322*terdecies* du Code judiciaire afin de désigner le Service Public Fédéral Justice comme Autorité centrale chargée de satisfaire aux obligations imposées par la Convention de La Haye de 1996.

L'article 6 réécrit l'ensemble de l'article 1322*terdecies* en vue d'en améliorer la lisibilité.

Art. 7

L'article 7 propose de compléter l'article 1322*quaterdecies* du Code judiciaire, afin d'organiser le mode de transmission des dossiers entre l'Autorité centrale et les instances communautaires compétentes en matière de placements transfrontières visés à l'article 33 de la Convention de La Haye de 1996.

La rédaction de l'article 33 de la Convention de La Haye est semblable à celle de l'article 56 du Règlement "Bruxelles II*bis*". Cependant, l'article 33 prévoit la consultation et l'autorisation préalable de l'État contractant d'accueil en toute hypothèse, alors que l'article 56 fait une distinction entre les placements où l'intervention d'une autorité publique est prévue dans l'État membre d'accueil pour les cas internes de placement d'enfants (§§ 1er à 3 — consultation et autorisation préalable) et les placements où l'intervention d'une autorité publique n'est pas prévue dans ce même État (§ 4 — information).

Art. 4

Artikel 4 strekt ertoe artikel 1322*nonies* van het Gerechtelijk Wetboek, waarin wordt verwezen naar het Verdrag van 's-Gravenhage zonder nadere verduidelijking, te wijzigen teneinde nader te bepalen dat het beoogde Verdrag het in artikel 1322*bis*, § 1, 3°, van hetzelfde Wetboek bedoelde Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 is.

Art. 5

Artikel 5 beoogt artikel 1322*undecies* van het Gerechtelijk Wetboek, waarin wordt verwezen naar het Verdrag van 's-Gravenhage zonder nadere verduidelijking, te wijzigen teneinde nader te bepalen dat het beoogde Verdrag het in artikel 1322*bis*, § 1, 3°, van hetzelfde Wetboek bedoelde Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 is.

Art. 6

Artikel 6 vult artikel 1322*terdecies* van het Gerechtelijk Wetboek aan teneinde de FOD Justitie aan te wijzen als centrale autoriteit belast met de naleving van de verplichtingen opgelegd door het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996.

In artikel 6 wordt het volledige artikel 1322*terdecies* te herschreven teneinde de leesbaarheid ervan op te voeren.

Art. 7

In artikel 7 wordt voorgesteld artikel 1322*quaterdecies* van het Gerechtelijk Wetboek aan te vullen teneinde de wijze van overdracht te regelen van de dossiers tussen de centrale autoriteit en de gemeenschapsinstanties bevoegd inzake grensoverschrijdende plaatsingen bedoeld in artikel 33 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996.

Art. 33 van het Verdrag van 's-Gravenhage is op vergelijkbare wijze opgesteld als artikel 56 van Verordening "Brussel II*bis*". Artikel 33 voorziet evenwel in alle gevallen in voorafgaande raadpleging en goedkeuring van de Verdragsluitende Staat van opvang, terwijl in artikel 56 een onderscheid wordt gemaakt tussen de plaatsingen waarbij voor interne plaatsingen van kinderen in de lidstaat van opvang in een tussenkomst van een overheidsinstantie is voorzien (eerste tot derde leden — voorafgaande raadpleging en goedkeuring) en de plaatsingen waarbij in dezelfde Staat niet in een tussenkomst van een overheidsinstantie is voorzien (vierde lid — informatie).

Art. 8

L'article 8 propose d'ajouter un paragraphe 3 à l'article 35 du Code de droit international privé afin de tenir compte des articles 15 à 22 (loi applicable) de la Convention.

La Convention de La Haye ne s'appliquant qu'aux enfants de moins de 18 ans (champ d'application *rationae personae* — art. 2), il y a dès lors lieu de dissocier le cas des incapables de plus et de moins de 18 ans et, dans la dernière hypothèse, de renvoyer aux dispositions de la Convention en question.

Les paragraphes 1er et 2 resteraient applicables aux incapables de plus de 18 ans.

Dans la mesure où la Convention de La Haye du 13 janvier 2000 sur la protection internationale des adultes s'applique aux personnes ayant atteint l'âge de plus de 18 ans (même si elles sont mineures au regard de leur loi nationale) et où l'assentiment à ladite Convention par la Belgique est envisagée dans un futur proche, il est, en effet, peu opportun d'étendre les critères de rattachement prévus par la Convention de La Haye de 1996 aux enfants de plus de 18 ans.

L'assentiment à la Convention de La Haye de 2000 et sa mise en œuvre en droit belge ne peuvent être envisagées de manière concomitante à celle de la Convention de La Haye de 1996, dans la mesure où la procédure est différente (caractère mixte de la Convention de 1996) et vu les délais impartis par l'UE pour le dépôt de l'instrument d'assentiment à la Convention de La Haye de 1996.

Le nouveau paragraphe 3 s'appliquerait, quant à lui, aux incapables de moins de 18 ans et renverrait, par dérogation aux paragraphes 1er et 2, à la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 en vue de déterminer le droit applicable.

Vu la rédaction de l'article 15, alinéa 1er, de la Convention de La Haye de 1996 ("*Dans l'exercice de la compétence qui leur est attribuée par des dispositions du chapitre II, les autorités des États contractants appliquent leur loi*"), il est nécessaire de déterminer le critère de rattachement dans les hypothèses où le juge belge est compétent non sur la base de la Convention de La Haye mais sur la base du Règlement "Bruxelles IIbis".

Art. 8

In artikel 8 wordt voorgesteld een § 3 toe te voegen aan artikel 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht teneinde rekening te houden met de artikelen 15 tot 22 (toepasselijk recht) van het Verdrag.

Aangezien het Verdrag van 's-Gravenhage enkel van toepassing is op kinderen die jonger zijn dan 18 jaar (toepassingsgebied *rationae personae* — art. 2), moet het geval van de onbekwamen die ouder zijn dan 18 jaar en van de onbekwamen die jonger zijn dan 18 jaar dan ook apart worden behandeld en in het laatste geval moet worden verwezen naar de bepalingen van het betrokken Verdrag.

De §§ 1 en 2 zouden van toepassing blijven op de onbekwamen die ouder zijn dan 18 jaar.

Aangezien het Verdrag van 's-Gravenhage van 13 januari 2000 inzake de internationale bescherming van volwassenen van toepassing is op personen die de leeftijd van meer dan 18 jaar hebben bereikt (zelfs indien zij minderjarig zijn in het licht van hun nationaal recht) en de instemming van voornoemd Verdrag door België wordt overwogen in de nabije toekomst, is het immers weinig wenselijk de aanknopingspunten bedoeld in het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 uit te breiden naar de kinderen die ouder zijn dan 18 jaar.

De instemming van het Verdrag van 's-Gravenhage van 2000 en de tenuitvoerlegging ervan in het Belgische recht kunnen niet gelijktijdig met die van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 worden overwogen, aangezien de procedure verschilt (gemengd karakter van het Verdrag van 1996) en gelet op de door de EU opgelegde termijnen voor de neerlegging van de akte van instemming van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996.

De nieuwe § 3 zou van toepassing zijn op de onbekwamen die jonger zijn dan 18 jaar en in afwijking van de §§ 1 en 2 zou erin worden verwezen naar het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 om het toepasselijke recht te bepalen.

Gelet op artikel 15, eerste lid, van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 ("*De autoriteiten van de Verdragsluitende Staten oefenen de bevoegdheid die hun ingevolge het bepaalde in hoofdstuk II is toegekend uit onder toepassing van hun interne recht*") moet het aanknopingspunt worden bepaald in de gevallen waarin de Belgische rechter niet op grond van het Verdrag van 's-Gravenhage, maar op grond van Verordening "Brussel IIbis" bevoegd is.

Une interprétation littérale de l'article 15 de la Convention pourrait amener à considérer que les règles de rattachement de ladite Convention ne trouvent pas à s'appliquer dans l'hypothèse où la compétence du juge se fonde sur le Règlement "Bruxelles IIbis" ou sur le Code de droit international privé (par l'intermédiaire de la règle du renvoi à la législation nationale énoncée à l'article 14 du Règlement "Bruxelles IIbis").

Cependant, compte tenu de l'objectif poursuivi par les négociateurs, à savoir, l'uniformisation des règles de rattachement applicables aux mesures de protection (cfr. préambule), il y a lieu de privilégier une interprétation téléologique et, donc, de faire application du critère de rattachement visé à l'article 15 (*lex fori*) de la Convention en ce compris lorsque le juge belge fonde sa compétence sur le Règlement "Bruxelles IIbis" ou le Code de droit international privé.

L'avis du Conseil d'État suggère que cette modification est superfétatoire, celle-ci rappelant le caractère supplétif du Code de droit international privé par rapport aux Conventions internationales.

Il est exact que le Code de droit international privé n'a vocation à s'appliquer qu'à défaut de Conventions internationales ou de prescrits communautaires. Néanmoins, dans un souci de transparence à l'égard des praticiens, il a été opté pour donner dans le Code de droit international privé, en matière de règles de conflit, une vision aussi complète et claire que possible de ce qu'est la loi applicable pour l'ensemble des situations possibles.

Cette précision sur le champ d'application de la Convention de La Haye de 1996 dans une législation belge de droit international privé n'est pas une première. La loi du 30 décembre 2009 portant des modifications diverses en matière de Justice (II)¹⁹ modifia les articles 98 et 99 du Code de droit international privé à la suite de l'entrée en vigueur du Règlement n° 864/2007 du Parlement européen et du Conseil du 11 juillet 2007 sur la loi applicable aux obligations non contractuelles (Règlement "Rome II") et ce, pour spécifier les domaines exclus de son champ d'application.

La philosophie de la loi du 30 décembre 2009 précitée et du projet de loi visant la mise en œuvre de la Convention de La Haye de 1996 est comparable. Selon l'exposé des motifs de la loi du 30 décembre 2009, si les règles conventionnelles de droit international privé

¹⁹ MB, 15 janvier 2010, p. 1889.

Een letterlijke interpretatie van artikel 15 van het Verdrag zou ertoe kunnen leiden dat wordt verondersteld dat de aanknopingsregels van voornoemd Verdrag niet van toepassing zijn ingeval de bevoegdheid van de rechter gegrond is op Verordening "Brussel IIbis" of op het Wetboek van Internationaal Privaatrecht (door de regel van de verwijzing naar de nationale wetgeving die is vermeld in artikel 14 van de Verordening "Brussel IIbis").

Gelet op het door de onderhandelaars nagestreefde doel, te weten de uniformering van de aanknopingsregels die van toepassing zijn op de beschermingsmaatregelen (cf. preambule), moet evenwel de voorkeur worden gegeven aan een teleologische interpretatie en dus het aanknopingspunt bedoeld in artikel 15 (*lex fori*) van het Verdrag worden toegepast, daaronder begrepen wanneer de bevoegdheid van de Belgische rechter gegrond is op de Verordening "Brussel IIbis" of op het Wetboek van Internationaal Privaatrecht.

Het advies van de Raad van State beschouwt deze wijziging als overbodig, aangezien zij herinnert aan het aanvullende karakter van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht ten aanzien van de internationale Verdragen.

Het klopt dat het Wetboek van Internationaal Privaatrecht alleen van toepassing is als er geen internationale verdragen of geen communautaire regels bestaan op dit gebied. Nochtans wordt wat betreft de conflictregels in het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, in het belang van de transparantie ten opzichte van de beoefenaars, geopteerd voor een zo volledig en duidelijk mogelijke visie van het toepassingsrecht, ongeacht de bedoelde toestand.

Het is niet voor het eerst dat het toepassingsgebied van het Verdrag van 's-Gravenhage nader wordt bepaald in Belgische wetgeving inzake internationaal privaatrecht. De wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie (II)¹⁹ wijzigt de artikelen 98 en 99 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht na de inwerkingtreding van de Verordening nr. 864/2007 van het Europees parlement en de Raad van 11 juli 2007 betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen (Verordening Rome II), zodat duidelijk is welke aangelegenheden niet onder het toepassingsgebied ervan vallen.

De filosofie van de wet van 30 december 2009 en van dit wetsontwerp zijn gelijkaardig. Volgens de memorie van toelichting van de wet van 30 december 2009 vormen de Verdragsregels het gemeen recht in de gevallen waarin zij van het internationaal privaatrecht

¹⁹ BS, 15 januari 2010, blz. 1889.

sont appelées à avoir une vocation universelle²⁰, elles constitueront le droit commun. Toutefois, il se peut que certaines matières soient exclues de son champ d'application en vertu de certaines limites qu'elle fixe²¹. Dans ce cas, le maintien des articles du Code de droit international privé pour ces exceptions se justifie. Un renvoi à la Convention concernée sera effectué dans les autres cas en vertu de la primauté des dispositions internationales sur les dispositions belges.

L'exposé des motifs précité précise encore que cette technique est chaque fois privilégiée dans le Code de droit international privé pour les instruments internationaux qui contiennent des règles de conflit de lois à caractère universel²².

La Convention de La Haye de 1996 ne vise que les cas où l'enfant a moins de dix-huit ans. Or, la majorité est fixée au-delà de dix-huit ans dans certains pays (la majorité est fixée, par exemple, à 19 ans en Algérie ou dans la province canadienne de la Colombie-Britannique). Dans ce cas, c'est le Code de droit international privé qui s'appliquera. Une application harmonieuse des principes de la Convention, "imposée" par la loi belge, n'est pas envisageable dans ce cas puisque celle-là garantit la protection des seuls enfants qui ont moins de dix-huit ans (article 2 de la Convention). La loi belge ne peut pas aller à l'encontre du prescrit de la Convention.

On peut toutefois relever que, malgré cette distinction nécessaire entre ces deux catégories de mineur, la philosophie du Code et de la Convention de La Haye de 1996 reste, en principe, à peu près identique: l'autorité de l'État dans lequel l'enfant a sa résidence habituelle applique son droit (articles 32, 33 et 35 du Code de droit international privé).

La Convention de La Haye du 13 janvier 2000 sur la protection internationale des adultes que le Gouvernement souhaiterait signer, puis ratifier, complètera le mécanisme: ces deux Conventions de La Haye régleront alors le droit applicable lorsque des mesures sont prises à l'égard d'un incapable, qu'il soit mineur ou majeur.

een universele draagwijdte krijgen²⁰. Het is evenwel mogelijk dat bepaalde aangelegenheden niet onder het toepassingsgebied ervan vallen gelet op de beperkingen waarin wordt voorzien²¹. In dat geval worden de artikelen van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht toegepast. In de andere gevallen wordt verwezen naar het desbetreffende Verdrag, want internationale bepalingen hebben de overhand op Belgische bepalingen.

In voornoemde memorie van toelichting wordt nog nader bepaald dat het Wetboek van Internationaal Privaatrecht de voorkeur geeft aan die techniek in het geval van internationale instrumenten die universele verwijzingsregels bevatten²².

Het Verdrag van 's-Gravenhage betreft alleen de gevallen waarin het kind jonger is dan 18 jaar. In een aantal landen wordt een jongere pas na de leeftijd van 18 jaar meerderjarig (in Algerije of in de Canadese provincie Brits-Columbia, bijvoorbeeld, is de leeftijd vastgesteld op 19 jaar). In dat geval moet het Wetboek van Internationaal Privaatrecht worden toegepast. Een harmonieuze toepassing van de beginselen van het Verdrag, "opgelegd" door de Belgische wet, is uitgesloten in dat geval aangezien *in casu* enkel de jongeren worden beschermd die jonger zijn dan 18 jaar (art. 2 van het Verdrag). De Belgische wet kan niet in tegenspraak zijn met het bepaalde in het Verdrag.

Ondanks het noodzakelijke onderscheid tussen beide categorieën minderjarigen, moet worden onderstreept dat de filosofie van het Wetboek en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 in beginsel zo goed als gelijk blijft lopen: de autoriteit van de Staat waarin het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, past zijn recht toe (artikelen 32, 33 en 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht).

Het mechanisme wordt aangevuld door het Verdrag van 's-Gravenhage van 13 januari 2000 inzake de internationale bescherming van volwassenen dat de regering graag eerst zou ondertekenen en daarna bekrachtigen: beide Haagse Verdragen regelen het toepasselijk recht ingeval maatregelen worden genomen ten aanzien van een onbekwame, ongeacht of hij minderjarig of meerderjarig is.

²⁰ La Convention de La Haye de 1996 a en effet une portée universaliste en vertu de son article 20.

²¹ La limite dont question dans la Convention de La Haye de 1996 est fonction de l'âge des personnes concernées.

²² Commentaire des articles, *Doc.parl.*, Ch., Sess.ord. 2008-2009, n° 52-2162/001, p. 39-40.

²⁰ Op grond van zijn artikel 20 heeft inderdaad het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 een universele draagwijdte.

²¹ De beperking bedoeld in het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 houdt verband met de leeftijd van de betrokkenen.

²² Artikelsgewijze bespreking, *Gedr.St.*, Kamer, Gewone zitting 2008-2009, nr. 52-2162/001, blz. 39-40.

Art. 9

L'article 9 détermine les dispositions transitoires applicables à l'article 35, § 3, du Code de droit international privé qui modifie les règles de conflit de lois applicables actuellement, lorsque la demande, l'acte ou le fait juridique concerne une personne de moins de 18 ans.

Cette disposition prend en considération les dispositions transitoires contenues dans l'article 53 de la Convention de La Haye de 1996 selon lequel:

“1. La Convention ne s'applique qu'aux mesures prises dans un État après l'entrée en vigueur de la Convention pour cet État.

2. La Convention s'applique à la reconnaissance et à l'exécution des mesures prises après son entrée en vigueur dans les rapports entre l'État où les mesures ont été prises et l'État requis.”

Si la teneur du paragraphe 1 semble énoncer une règle transitoire de compétence applicable aux mesures de protection de l'enfant et non une règle transitoire de conflit de lois qui leur serait applicable, une lecture combinée de ce paragraphe et de l'article 15 (loi applicable aux mesures de protection) ne laisse plus planer aucune ambiguïté à ce propos. Selon l'article 15, pour que les autorités puissent appliquer leur loi, il faut que les autorités saisies de l'État soient compétentes en vertu des dispositions du chapitre II de la Convention, ce qui renvoie, du point de vue transitoire, à l'article 53, § 1²³. Ainsi, les règles de conflit de lois de la Convention s'appliqueront aux seules mesures prises après son entrée en vigueur.

Par contre, l'article 53 est muet lorsqu'il s'agit de déterminer un régime transitoire de conflit de lois applicable à l'attribution de plein droit de la responsabilité parentale, c'est-à-dire sans intervention d'une autorité judiciaire ou administrative (article 16). Certes, l'État contractant appliquera la règle contenue dans l'article 16 si l'attribution de plein droit est postérieure à l'entrée en vigueur de la Convention mais la problématique n'est pas définitivement résolue pour autant. Le rapport Lagarde soulève qu'une possible substitution d'une règle de conflit à une autre, par exemple de la loi nationale à la loi de la résidence habituelle, pourra

²³ Rapport explicatif de Paul Lagarde, *op.cit.*, n° 179.

Art. 9

Artikel 9 voorziet in de overgangsbepalingen die van toepassing zijn op artikel 35, § 3, van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht waarin de verwijzingsregels worden gewijzigd die thans van toepassing zijn wanneer het verzoek, de rechtshandeling of het rechtsfeit betrekking heeft op een persoon die jonger is dan 18 jaar.

In deze bepaling worden de overgangsbepalingen van artikel 53 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 in aanmerking genomen waarin het volgende is bepaald:

“1. Het Verdrag is slechts van toepassing op maatregelen die zijn genomen in een Staat nadat het Verdrag ten aanzien van die Staat in werking is getreden.

2. Het Verdrag is van toepassing op de erkenning en de tenuitvoerlegging van maatregelen die zijn genomen nadat het in werking is getreden in de betrekkingen tussen de Staat waar de maatregelen zijn genomen en de aangezochte Staat.”

Hoewel in het eerste lid sprake lijkt te zijn van een overgangsregel met betrekking tot de bevoegdheid die van toepassing is op de maatregelen ter bescherming van het kind en niet van een overgangsregel met betrekking tot een conflictregel die ervoor zou gelden, laat een gezamenlijke lezing van dit lid en van artikel 15 (recht dat van toepassing is op de beschermingsmaatregelen) geen enkele dubbelzinnigheid ter zake meer over. Krachtens artikel 15 moeten de autoriteiten van de Staat bij welke autoriteit de zaak aanhangig is gemaakt, opdat de autoriteiten hun recht kunnen toepassen, bevoegd zijn op grond van de bepalingen van hoofdstuk II van het Verdrag, wat uit het oogpunt van het overgangsrecht verwijst naar artikel 53, eerste lid²³. Zo zullen de conflictregels van het Verdrag enkel van toepassing zijn op maatregelen die zijn genomen na de inwerkingtreding ervan.

In artikel 53 wordt daarentegen niets gezegd over de bepaling van een overgangsregeling met betrekking tot conflictregels die van toepassing is op het van rechtswege ontstaan van de ouderlijke verantwoordelijkheid, dat wil zeggen zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit (artikel 16). Natuurlijk, zal de Verdragsluitende Staat de regel van artikel 16 toepassen indien de ouderlijke verantwoordelijkheid van rechtswege ontstaat na de inwerkingtreding van het Verdrag, maar toch is het probleem niet definitief opgelost. In het Rapport Lagarde wordt opgemerkt dat een mogelijke vervanging van een conflictregel door

²³ Toelichtend Rapport van Paul Lagarde, *op.cit.*, nr. 179.

provoquer notamment un changement de titulaire de la responsabilité parentale. Les problèmes de droit transitoire résultant de ce changement relèveront, dans le silence de la Convention, du droit national de chacun des États contractants.

En renvoyant au droit national, la Convention engendre une difficulté du fait que l'attribution de la responsabilité parentale est fonction de la réalisation de certains faits comme un mariage ou une reconnaissance. Le fait pertinent à prendre en considération dépend de l'État dans lequel est située la résidence habituelle de l'enfant.

Cependant, l'article 16, § 1er, de la Convention se contente d'affirmer que l'attribution de plein droit de la responsabilité parentale est régie par la loi de la résidence habituelle de l'enfant. Elle ne retient aucun critère qui désignerait la résidence habituelle à prendre en considération pour déterminer le droit applicable à l'attribution de la responsabilité parentale alors que l'avant-projet adopté par la Commission spéciale proposait qu'elle soit celle de l'enfant au moment des faits sur lesquels se fondait l'attribution ou l'extinction de la responsabilité parentale²⁴. Puisque c'est au droit national de chaque État de la résidence habituelle de l'enfant à déterminer les faits qui conditionneront l'attribution de la responsabilité parentale et que ces faits peuvent différer d'un État à l'autre (naissance, reconnaissance paternelle,...), il n'est pas certain que l'État dans lequel l'enfant déménage et acquiert sa résidence habituelle tienne compte des faits qui ont justifié l'attribution de la responsabilité parentale dans l'État de l'ancienne résidence habituelle, en particulier s'ils aboutissent à désigner un droit qui édicte un régime de responsabilité parentale en complète contradiction avec celui de la nouvelle résidence habituelle (autorité parentale partagée/autorité parentale exclusive). La Convention n'envisage aucune solution aux conflits mobiles.

Par contre l'article 35, § 1er, du Code de droit international privé va dans le sens de la solution préconisée par l'avant-projet de la Convention. Selon ce paragraphe, "[l]'autorité parentale et la tutelle, ainsi que la détermination de l'incapacité d'un adulte et la protection de la personne et des biens d'un incapable sont régies par le droit de l'État sur le territoire duquel cette personne

²⁴ *Ibidem*, n° 100.

een andere, bijvoorbeeld het nationale recht door het recht van de gewone verblijfplaats, inzonderheid kan leiden tot een wijziging van de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft. Als in het Verdrag niets is vermeld, hangen de problemen inzake overgangsrecht die uit deze verandering voortvloeien, van het nationale recht van alle Verdragsluitende Staten af.

Door te verwijzen naar het nationaal recht veroorzaakt het Verdrag moeilijkheden omdat de toekenning van de ouderlijke verantwoordelijkheid afhankelijk is van de verwezenlijking van bepaalde feiten zoals een huwelijk of een erkenning. Het relevante feit dat in overweging moet worden genomen, hangt af van de Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft.

In artikel 16, eerste lid, is evenwel enkel gesteld dat het van rechtswege ontstaan van de ouderlijke verantwoordelijkheid wordt beheerst door de wet van de gewone verblijfplaats van het kind. Het bevat geen enkel criterium dat aanwijst welke gewone verblijfplaats in aanmerking moet worden genomen om te bepalen welk recht van toepassing is op het ontstaan van de ouderlijke verantwoordelijkheid, terwijl in het voorontwerp goedgekeurd door de bijzondere commissie werd geopteerd voor de gewone verblijfplaats van het kind op het tijdstip van de feiten waarop het ontstaan of tenietgaan van de ouderlijke verantwoordelijkheid is gegrond²⁴. Aangezien het nationaal recht van iedere Staat waarin het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, bepaalt welke feiten als voorwaarden gelden voor de toekenning van de ouderlijke verantwoordelijkheid en omdat die feiten kunnen verschillen van Staat tot Staat (geboorte, erkenning van het vaderschap...), is het niet zeker dat de Staat waarnaar het kind verhuist en waar het zijn gewone verblijfplaats verkrijgt rekening houdt met de feiten die aan de basis liggen van de toekenning van de ouderlijke verantwoordelijkheid in de vorige Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats had. Dat is meer bepaald het geval wanneer die feiten de rechtsgrond vormen voor een stelsel van ouderlijke verantwoordelijkheid dat volledig strijdig is met dat van de nieuwe gewone verblijfplaats (gezamenlijke ouderlijke verantwoordelijkheid/exclusieve ouderlijke verantwoordelijkheid). Het Verdrag voorziet in geen enkele oplossing voor de "conflits mobiles".

Artikel 35, § 1, van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht ligt daarentegen in de lijn van de oplossing die werd gekozen door het voorontwerp van Verdrag. Krachtens die paragraaf "[worden] het ouderlijk gezag en de voogdij, alsook de vaststelling van de onbekwaamheid van een volwassene en de bescherming van een onbekwame persoon of diens goederen [...]"

²⁴ *Ibidem*, nr. 100.

a sa résidence habituelle au moment des faits donnant lieu à la détermination de l'autorité parentale..."

Il existe un risque que les règles de conflit de lois applicables sur le territoire belge divergent selon qu'on se situe avant ou après l'entrée en vigueur de la Convention à l'égard de la Belgique. On peut supposer que ne sera pas remise en cause la validité des actes passés, avant l'entrée en vigueur de la Convention pour cet État par le titulaire de la responsabilité parentale selon la loi désignée par l'ancienne règle de conflit. Il pourrait en être autrement pour la question de la titularité de la responsabilité parentale: selon la loi de l'État contractant, le nouveau titulaire désigné par la nouvelle règle de conflit de lois doit-il supplanter le précédent ou doit-il s'ajouter à ce dernier jusqu'à ce qu'on solutionne le conflit entre les deux par une mesure adoptée par les autorités de la résidence habituelle de l'enfant²⁵?

La différence entre les règles de conflit de lois du Code de droit international privé et celles de la Convention de La Haye de 1996 peut être atténuée par le fait que la philosophie de l'article 16 de cette dernière entend privilégier une solution de principe favorable à la solution contenue dans l'avant-projet de la Convention. En effet, le paragraphe 2 de l'article 16, qui désigne le droit applicable à l'attribution de la responsabilité parentale qui découle d'un accord ou acte unilatéral, fait référence à la résidence habituelle de l'enfant au moment où l'accord ou l'acte unilatéral prend effet. Cette interprétation est également en concordance avec l'effet utile des paragraphes 3 et 4 du même article qui dérogent aux principes du paragraphe 1er. Selon le paragraphe 3, dans l'hypothèse où la loi de l'ancienne résidence habituelle prévoyait une responsabilité parentale de plein droit et où la loi de la nouvelle résidence habituelle n'en prévoit aucune, la considération de la continuité de la protection est la plus forte et nécessite le maintien de la loi applicable de l'État de la résidence habituelle antérieure²⁶. Selon le paragraphe 4, la loi interne du second État s'appliquera si elle attribue de plein droit la responsabilité parentale à une personne à qui la loi du premier État, applicable en vertu des paragraphes 1er et 2, ne l'avait pas attribuée²⁷.

²⁵ *Ibidem*, n° 179.

²⁶ *Ibidem*, n° 106.

²⁷ *Ibidem*, n° 107.

beheerst door het recht van de Staat op wiens grondgebied die persoon zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip van de feiten die aanleiding geven tot de bepaling van het ouderlijk gezag [...]"

Het risico bestaat dat de conflictregels die van toepassing zijn op het Belgische grondgebied verschillen naargelang de zaak voor of na de inwerkingtreding van het Verdrag ten aanzien van België is gesitueerd. Er kan worden aangenomen dat de geldigheid van rechtshandelingen die de persoon met de ouderlijke verantwoordelijkheid vóór de inwerkingtreding van het Verdrag in een Verdragsluitende Staat verricht overeenkomstig het recht dat volgens de oude conflictregel toepasselijk was, niet ter discussie zal worden gesteld. De vraag wie de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft, kan tot meer problemen leiden: moet krachtens het recht van de Verdragsluitende Staat de persoon die ingevolge de nieuwe conflictregel de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft, de plaats innemen van de vorige of moet hij zich bij de vorige voegen totdat het conflict tussen hen beiden door een maatregel van de autoriteiten van de gewone verblijfplaats van het kind wordt opgelost²⁵?

Het verschil tussen de conflictregels van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht en die van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 kan worden getemperd door het gegeven dat conform de filosofie van artikel 16 van het Verdrag de voorkeur wordt gegeven aan een beginseloplossing i.o.m. van de oplossing vervat in het voorontwerp van Verdrag. De tweede lid van artikel 16 dat het recht aanwijst dat geldt voor het ontstaan van de ouderlijke verantwoordelijkheid die voortvloeit uit een overeenkomst of een eenzijdige handeling, verwijst naar de gewone verblijfplaats van het kind op het tijdstip waarop het akkoord of de eenzijdige handeling van kracht wordt. Die interpretatie stemt ook overeen met het nuttige effect van de derde en vierde leden van hetzelfde artikel die afwijken van de beginselen van het eerste lid. Ingeval de wet van de vorige gewone verblijfplaats een ouderlijke verantwoordelijkheid van rechtswege toekent en de wet van de nieuwe gewone verblijfplaats daarin niet voorziet, is krachtens het derde lid de overweging van de continuïteit van de bescherming het belangrijkste en vereist dit het behoud van het toepasselijk recht van de Staat van de vorige gewone verblijfplaats²⁶. Volgens het vierde lid zal het nationale recht van de tweede Staat van toepassing zijn indien het van rechtswege de ouderlijke verantwoordelijkheid toekent aan een persoon aan wie het recht van de eerste Staat, toepasselijk krachtens paragrafen 1 en 2, die had toegekend²⁷.

²⁵ *Ibidem*, nr. 179.

²⁶ *Ibidem*, nr. 106.

²⁷ *Ibidem*, nr. 107.

Comme en atteste la formulation des mesures de droit transitoire de l'article 9, l'objectif de cette disposition n'est pas de remettre en cause les droits acquis avant l'entrée en vigueur de la Convention.

C'est pourquoi en se fondant sur la logique de l'article 127²⁸ du Code de droit international privé — qui détermine l'ensemble des dispositions transitoires applicables à l'ensemble des dispositions du code — dans le prolongement duquel la présente disposition s'inscrit, cette disposition "*entraîne politiquement une acceptation par le législateur d'un retard dans l'application du nouveau code puisque tous les actes et faits survenus avant son entrée en vigueur restent régis par les anciennes règles*" mais cherche à privilégier avant tout une certaine sécurité juridique²⁹.

Dans ses avis n° 51.489/2 et n° 51.491/2 du 3 juillet 2012 précités, le Conseil d'État estime que la disposition transitoire prévue à l'article 9 de l'avant-projet de loi est inutile dès lors que la Convention de La Haye de 1996 a déjà prévu un régime transitoire pour les mesures relatives à la protection de la personne et des biens de l'enfant (article 53 de la Convention) et que l'article 9 s'apparente plus à une règle qui détermine le champ d'application dans le temps de l'article 35, § 3, du Code de droit international privé³⁰. Il y a toutefois lieu de relever que la Convention ne prévoit pas de régime transitoire pour les règles de conflit de lois visant l'attribution de plein droit de la responsabilité parentale, c'est-à-dire sans intervention d'une autorité judiciaire ou administrative (article 16 de la Convention). À défaut de prévoir une disposition spécifique, il appartient aux États membres de pallier à cette carence. L'option retenue par le projet est à la fois conforme à la philosophie de la Convention³¹ et garantit la sécurité juridique. Le Conseil d'État relevait encore que le texte original de l'avant-projet de loi manquait de clarté et semblait en contradiction avec l'exposé des motifs à propos des effets de l'exercice des prérogatives de l'autorité parentale. Le texte du projet de loi a donc été clarifié pour ne plus laisser planer le doute: une fois que la Convention de La Haye de 1996 entrera en vigueur, ce sont les règles de conflit de lois qui régiront la responsabilité parentale et son exercice. La règle de droit transitoire établit une césure nette entre les deux instruments. Il importera peu que les actes, demandes et faits survenus avant celle-ci survenus avant l'entrée

Zoals blijkt uit de formulering van de maatregelen van overgangsrecht van artikel 9 is het niet de bedoeling van deze bepaling de vóór de inwerkingtreding van het Verdrag verworven rechten opnieuw ter discussie te stellen.

Dat is de reden waarom deze bepaling, op grond van de logica van artikel 127²⁸ van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht — waarin wordt voorzien in alle overgangsbepalingen die van toepassing zijn op alle bepalingen van het wetboek — in het verlengde waarvan deze bepaling ligt, "*er politiek gezien voor zorgt dat de wetgever een vertraging in de toepassing van het nieuwe wetboek aanvaardt, aangezien alle handelingen en feiten tot stand gekomen voor de inwerkingtreding, onder de oude regels blijven vallen*" maar ertoe strekt in de eerste plaats de voorkeur te geven aan een bepaalde rechtszekerheid²⁹.

In de hoger vermelde adviezen nr. 51.489/2 en nr. 51.491/2 van 3 juli 2012 stelt de Raad van State dat de overgangsbepaling voorzien in artikel 9 van het voorontwerp van wet onnodig is, daar het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 reeds een overgangsregime heeft voorzien voor de maatregelen met betrekking tot de bescherming van de persoon en de goederen van het kind (artikel 53 van het Verdrag) en dat artikel 9 meer lijkt op een regel die het temporele toepassingsgebied van artikel 35, § 3 Wetboek internationaal privaatrecht vaststelt³⁰. Er dient echter te worden opgemerkt dat het Verdrag geen overgangsregime voorziet voor de conflictregels betreffende de toekenning van rechtswege van de ouderlijke verantwoordelijkheid, meer bepaald zonder tussenkomst van een gerechtelijke of administratieve autoriteit. (artikel 16 van het Verdrag). Daar er geen specifieke bepaling werd voorzien, is het aan de lidstaten om dit gebrek op te lossen. De optie die werd weerhouden door het wetsontwerp is in overeenstemming met de filosofie van het Verdrag³¹ en garandeert de rechtszekerheid. De Raad van State heeft opmerkt dat het voorontwerp van wet niet duidelijk is en in strijd lijkt met de memorie van toelichting wat betreft de effecten van de uitoefening van de prerogatieven van ouderlijk gezag. De tekst van het wetsontwerp werd verduidelijkt om geen twijfel te laten bestaan: Eens het Verdrag van 's Gravenhage van 1996 in werking is getreden, zullen de conflictregels van deze wet toepasselijk zijn op de ouderlijke verantwoordelijkheid en zijn uitoefening. De overgangsbepaling bepaalt een duidelijk onderscheid

²⁸ Et plus spécifiquement son § 5 qui concerne la filiation.

²⁹ Rapport fait au nom de la Commission de la Justice, Projet de loi portant le Code de droit international privé, *Doc.parl.*, Sén., Sess.ord. 2003-2004, n° 3-27/7, p. 238-239.

³⁰ Avis n° 51.489/2 et n° 51.491/2 du 3 juillet 2012, p. 8.

³¹ En effet, l'article 53 de la Convention de La Haye spécifie que les règles qu'elle édicte ne seront applicables que pour l'avenir.

²⁸ In het bijzonder § 5 betreffende de afstamming.

²⁹ Wetsvoorstel houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht, verslag namens de Commissie voor de Justitie, *Gedr.St.*, Senaat, Gewone zitting 2003-2004, nr. 3-27/7, blz. 238-239.

³⁰ Adviezen nr. 51.489/2 en nr. 51.491/2 van 3 juli 2012, blz. 8.

³¹ Artikel 53 van het Verdrag van 's Gravenhage specificeert immers dat de uitgevaardigde regels alleen van toepassing zullen zijn in de toekomst.

en vigueur de la loi produisent seulement leurs effets après celle-ci. Dans ce cas, les actes, demandes et faits survenus avant celle-ci seront soumis aux règles de conflit de lois du Code de droit international privé tandis que le droit applicable aux conséquences de ceux-ci sera déterminé par la Convention de La Haye de 1996.

Art. 10

L'article 10 a pour objet de préciser le terme à partir duquel la présente loi entrera en vigueur dans l'ordre juridique belge.

La Convention de La Haye de 1996 doit entrer en vigueur à l'égard de la Belgique une fois que l'ensemble des instruments d'assentiment des États membres seront déposés au Ministère des Affaires Étrangères du Royaume des Pays-Bas. Vu le caractère mixte de la Convention (État fédéral, Communautés, Commission communautaire française et Commission communautaire commune), il sera nécessaire que l'ensemble des autorités compétentes belges déposent leurs instruments d'assentiment respectifs avant que la Convention n'entre en vigueur sur son territoire.

Étant donné la relation qui existe entre mise en œuvre de la Convention et dépôt par l'État fédéral et des entités fédérées de leur législation d'assentiment dont la date reste incertaine, il est préférable de fixer l'entrée en vigueur de la Convention sur le territoire belge à l'entrée en vigueur de la Convention à l'égard de la Belgique.

tussen de twee instrumenten. Het heeft weinig belang dat de daden, verzoeken of feiten die zich hebben voorgedaan vóór de inwerkingtreding van de wet alleen gevolgen hebben na deze. In dit geval, zullen de daden, verzoeken en feiten die zich hebben voorgedaan vóór deze inwerkingtreding onderworpen blijven aan de conflictregels van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht terwijl het toepasselijk recht op hun gevolgen bepaald zal worden door het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996.

Art. 10

Artikel 10 strekt ertoe de termijn nader te bepalen vanaf welke deze wet in werking treedt in de Belgische rechtsorde.

Het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 moet ten aanzien van België in werking treden zodra alle akten van instemming van de lidstaten zijn neergelegd bij het ministerie van Buitenlandse Zaken van het Koninkrijk der Nederlanden. Gelet op het gemengd karakter van het Verdrag (Federale Staat, Gemeenschappen, Franse gemeenschapscommissie en Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie) is het noodzakelijk dat alle bevoegde Belgische autoriteiten hun respectieve akten van instemming neerleggen vooraleer het Verdrag in werking treedt op het grondgebied.

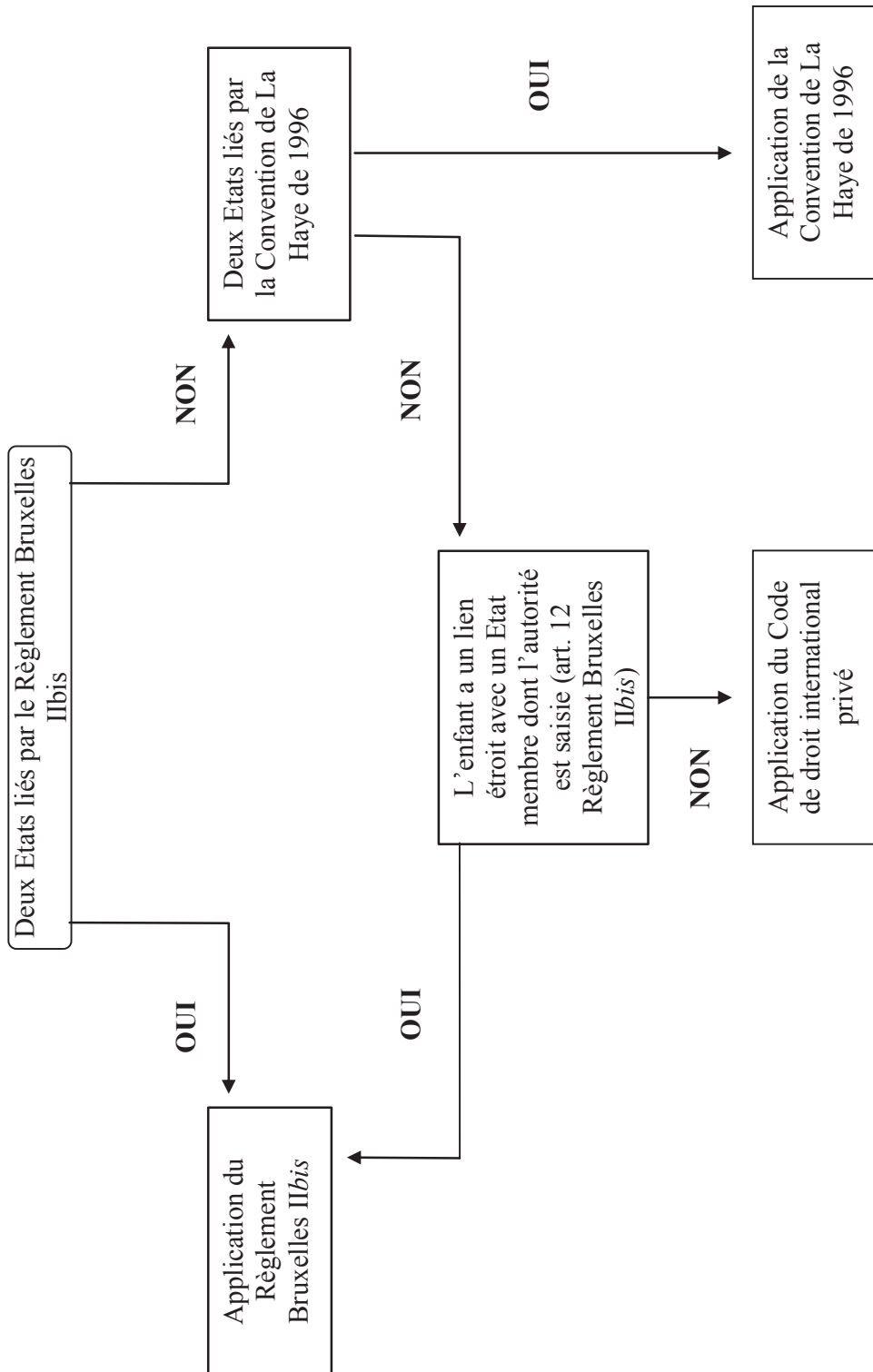
Gelet op de band die bestaat tussen de tenuitvoerlegging van het Verdrag en de neerlegging van de instemmingswet door de Federale Staat en de deelstaten, waarvan de datum nog onzeker is, verdient het aanbeveling om de inwerkingtreding van het Verdrag op het Belgische grondgebied vast te leggen op het tijdstip van de inwerkingtreding van het Verdrag ten aanzien van België.

ANNEXE

BIJLAGE

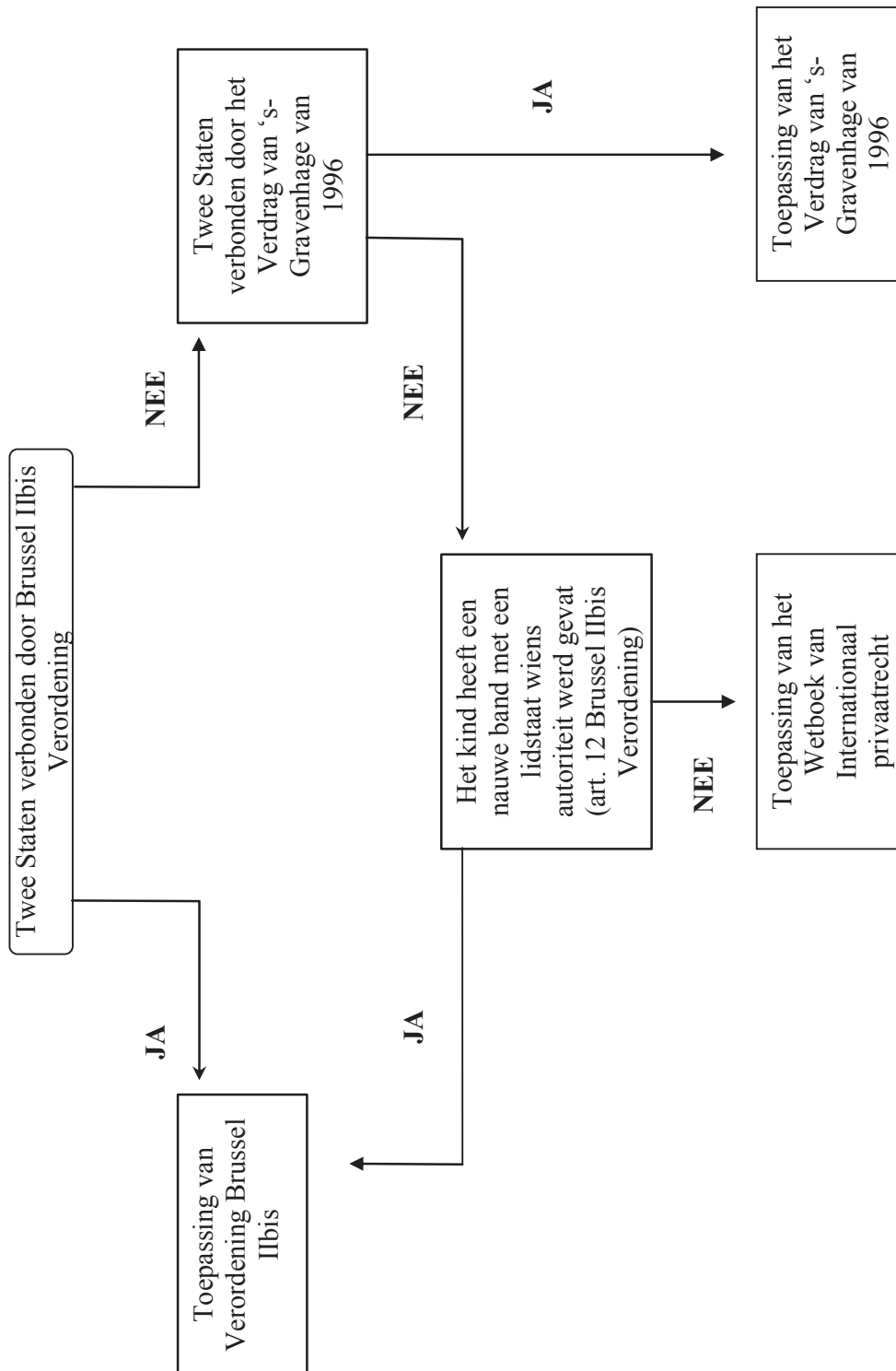
**CHAMP D'APPLICATION DES DISPOSITIONS DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ EN BELGIQUE EN
MATIÈRE DE RESPONSABILITÉ PARENTALE**

A. LES AUTORITÉS COMPÉTENTES

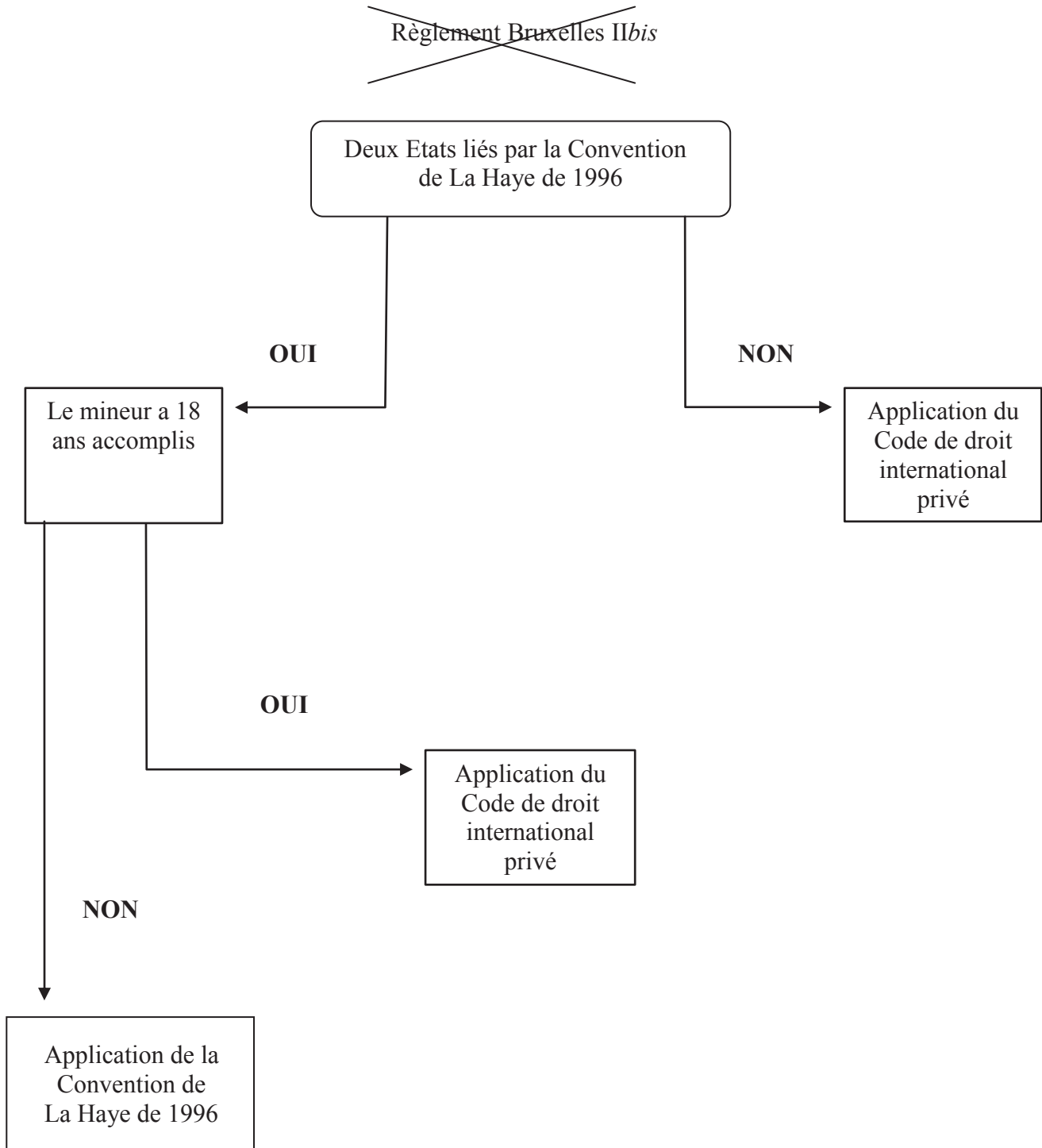
**TOEPASSINGSGBIED VAN DE BEPALINGEN VAN HET INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT IN BELGIË
OP HET GEBIED VAN OUDERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID**

A. DE BOEVOEGDE AUTORITEITEN

**CHAMP D'APPLICATION DES DISPOSITIONS DE DROIT
INTERNATIONAL PRIVÉ EN BELGIQUE EN MATIÈRE DE
RESPONSABILITÉ PARENTALE**

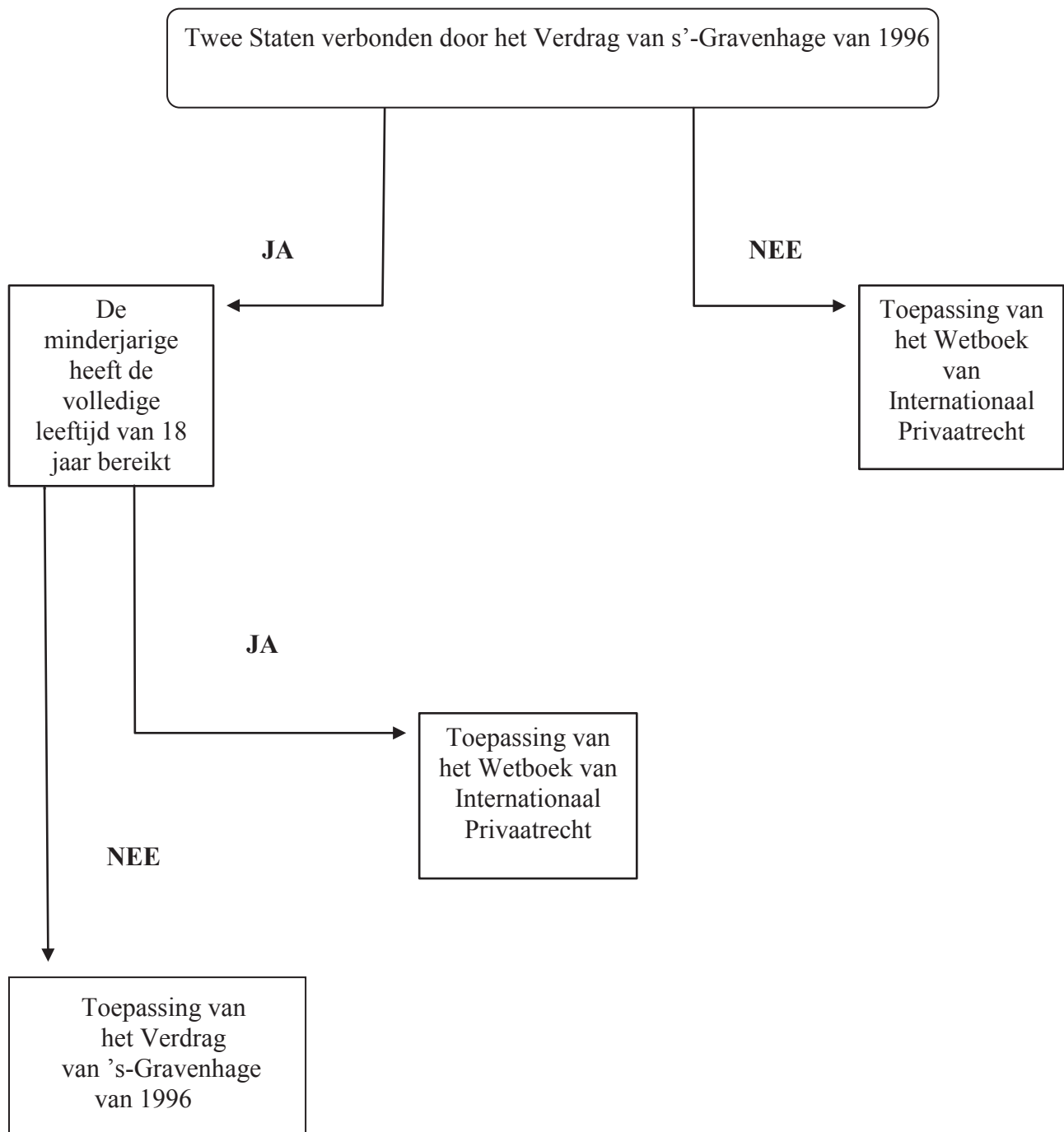
B. LES DISPOSITIONS RELATIVES A LA LOI APPLICABLE

**TOEPASSINGSGBIED VAN DE BEPALINGEN VAN HET
INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT IN BELGIË OP HET GEBIED
VAN OUDERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID**

B. BEPALINGEN BETREFFENDE TOEPASSELIJKE RECHT

~~Brussel IIbis Verordening~~

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi visant à assurer la mise en œuvre de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants

CHAPITRE 1ER**Disposition introductive**Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE 2

Modifications du Code judiciaire

Art. 2

Dans le Chapitre XII**bis**, du Livre IV, de la Quatrième partie du Code judiciaire, inséré par la loi du 10 août 1998 et modifié par la loi du 10 mai 2007, l'intitulé est remplacé par ce qui suit:

“Chapitre XII**bis**. Des demandes relatives aux mesures transfrontalières relatives à la responsabilité parentale et la protection des enfants”.

Art. 3

À l'article 1322**bis** du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998 et remplacé par la loi du 10 mai 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1° au paragraphe 1er, il est inséré un 5° rédigé comme suit:

“5° sans préjudice du § 2, des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, tendant à la reconnaissance, la non-reconnaissance ou encore à l'exécution d'une mesure de protection prise dans un autre État contractant, visées notamment dans son article 3.”

2° au paragraphe 2, les mots “l'article 26 de la Convention de La Haye visée au § 1er, 5°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet betreffende de implementatie van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen

HOOFDSTUK 1

Inleidende bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 2

In Deel IV, Boek IV, Hoofdstuk XII**bis**, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998 en gewijzigd bij de wet van 10 mei 2007, wordt het opschrift vervangen als volgt:

“Hoofdstuk XII**bis**. Verzoeken betreffende de grensoverschrijdende maatregelen betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid en de bescherming van kinderen”

Art. 3

In artikel 1322**bis** van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998 en vervangen bij de wet van 10 mei 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 1 wordt een punt 5 ingevoegd, luidende:

“5° onverminderd § 2, de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, die de erkenning, de niet-erkenning of de tenuitvoerlegging van een beschermingsmaatregel in een andere verdragsluitende staat beogen, zoals inzonderheid bedoeld in artikel 3 van voornoemd verdrag.”;

2° in § 2 worden de woorden “artikel 26 van het Verdrag van 's-Gravenhage bedoeld in § 1, 5°, die gericht zijn op het verkrijgen van de erkenning en de tenuitvoerlegging van

visite et du droit de maintenir des contacts réguliers et sur” sont insérés entre les mots “des demandes fondées sur” et les mots “l’article 28 du Règlement du Conseil”.

Art. 4

À l’article 1322*nonies* du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, les mots “du 25 octobre 1980” sont insérés entre les mots “Convention de La Haye” et les mots “et du Règlement”.

Art. 5

À l’article 1322*undecies* du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, les mots “du 25 octobre 1980” sont insérés entre les mots “Convention de La Haye” et les mots “ou de l’article 11, 8, du Règlement”.

Art. 6

L’article 1322*terdecies* du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1322*terdecies*. Pour l’application des dispositions d’une des Conventions ou du Règlement du Conseil visés à l’article 1322*bis*, l’autorité centrale est le Service public fédéral Justice.”

Art. 7

À l’article 1322*quaterdecies*, § 1er, du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, les mots “de l’article 33 de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l’exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants et” sont insérés entre les mots “Aux fins de l’application” et les mots “des articles”.

CHAPITRE 3

Modifications du Code de droit international privé

Art. 8

L’article 35 du Code de droit international privé est complété par un paragraphe 3 rédigé comme suit:

“§ 3. Par dérogation aux dispositions des paragraphes 1er et 2, lorsque la personne est âgée de moins de 18 ans, le droit applicable est déterminé par la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l’exécution

de les beslissingen inzake het omgangsrecht en het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden en op” ingevoegd tussen de woorden “De verzoeken gegrond op” en de woorden “artikel 28 van de in § 1, 3°, bedoelde Verordening”

Art. 4

In artikel 1322*nonies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, worden de woorden “van 25 oktober 1980” ingevoegd tussen de woorden “Verdrag van ’s-Gravenhage” en de woorden “en van de in artikel 1322*bis*, 3°, bedoelde Verordening van de Raad”

Art. 5

In artikel 1322*undecies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, worden de woorden “van 25 oktober 1980” ingevoegd tussen de woorden “Verdrag van ’s-Gravenhage” en de woorden “of van artikel 11, 8, van de Verordening van de Raad”

Art. 6

Artikel 1322*terdecies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1322*terdecies*. Voor de toepassing van de bepalingen van een van de verdragen of van de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322*bis*, is de Federale Overheidsdienst Justitie de centrale autoriteit.”

Art. 7

In artikel 1322*quaterdecies*, § 1, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, worden de woorden “van artikel 33 van het Verdrag van ’s-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen” ingevoegd tussen de woorden “Met het oog op de toepassing” en de woorden “van de artikelen”

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht

Art. 8

Artikel 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht wordt aangevuld met een § 3, luidende:

“§ 3. Indien de persoon jonger is dan 18 jaar wordt het toepasselijke recht, in afwijking van de bepalingen van de eerste en tweede paragraaf, bepaald door het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de

et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, conclue à La Haye le 19 octobre 1996.

Il en va de même lorsque la personne a moins de 18 ans et que la compétence internationale des juridictions belges est fondée sur les dispositions du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000."

CHAPITRE 4

Dispositions finales

Section 1re

Dispositions transitoires

Art. 9

L'article 35, § 3, du Code de droit international privé détermine le droit applicable aux actes, demandes et faits juridiques survenus après l'entrée en vigueur de la présente loi.

Il détermine le droit applicable aux effets produits après l'entrée en vigueur de la présente loi par les actes, demandes et faits juridiques survenus avant son entrée en vigueur.

Section 2

Entrée en vigueur

Art. 10

La présente loi entre en vigueur le jour où, conformément à l'article 61 de la Convention de 1996 précitée, la Convention entrera en vigueur à l'égard de la Belgique.

tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gesloten te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996.

Zulks geldt ook indien de persoon jonger is dan 18 jaar en de internationale bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges gegrond is op de bepalingen van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000."

HOOFDSTUK 4

Slotbepalingen

Afdeling 1

Overgangsbepalingen

Art. 9

Artikel 35, § 3, van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht bepaalt het recht dat van toepassing is op de rechtshandelingen, verzoeken en rechtsfeiten die zich voordoen na de inwerkingtreding van deze wet.

Het bepaalt het recht dat van toepassing is op de gevolgen die na de inwerkingtreding van deze wet voortvloeien uit de rechtshandelingen, verzoeken en rechtsfeiten die zich hebben voorgedaan voor de inwerkingtreding ervan.

Afdeling 2

Inwerkingtreding

Art. 10

Deze wet treedt in werking op de dag dat, overeenkomstig artikel 61 van het voornoemde verdrag van 1996, het verdrag ten aanzien van België in werking treedt.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 51.489/2 ET 51.491/2
DU 2 JUILLET 2012

Le Conseil d'État, section de législation, deuxième chambre, saisi par le vice-premier ministre et ministre de Affaires étrangères, le 7 juin 2012, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi "portant assentiment à la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, faite à La Haye, le 19 octobre 1996" (51.489/2) et par la ministre de la Justice, le 8 juin 2012, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi "visant à assurer la mise en œuvre de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants" (51.491/2), a donné l'avis suivant, dans un délai de trente jours :

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, tel qu'il est remplacé par la loi du 2 avril 2003, la section de législation limite son examen au fondement juridique de l'avant-projet, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, l'avant-projet appelle les observations suivantes.

FORMALITÉ PRÉALABLE

Il ressort de l'article 19/1, § 1er, de la loi du 5 mai 1997 "relative à la coordination de la politique fédérale de développement durable" qu'en principe, tout avant-projet de loi, tout projet d'arrêté royal et tout projet de décision soumis à l'approbation du Conseil des ministres doivent donner lieu à un examen préalable de la nécessité de réaliser une évaluation d'incidence¹ ; les seuls cas dans lesquels un tel examen préalable ne doit pas avoir lieu sont ceux qui sont appelés à être fixés par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres², qui, à ce jour, en l'état des textes publiés au *Moniteur belge*, n'a pas été pris.

¹ Article 19/1, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 1997 précitée. L'article 19/1, § 2, de la loi du 5 mai 1997 précitée charge le Roi de fixer, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les modalités de cet examen préalable. À ce jour, aucun arrêté ayant un pareil objet n'a été publié au *Moniteur belge*.

² Article 19/1, § 1er, alinéa 2, de la loi du 5 mai 1997 précitée.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
Nr. 51.489/2 EN 51.491/2
VAN 2 JULI 2012

De Raad van State, afdeling Wetgeving, tweede kamer, op 7 juni 2012 door de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem, van advies te dienen over een voorontwerp van wet "houdende instemming met het verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gedaan te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996" (51.489/2), en op 8 juni 2012 door de minister van Justitie verzocht haar, van advies te dienen over een voorontwerp van wet "betreffende de implementatie van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen" (51.491/2) heeft het volgende advies gegeven, binnen een termijn van dertig dagen:

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het is vervangen bij de wet van 2 april 2003, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het voorontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het voorontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

VOORAFGAAND VORMVEREISTE

Uit artikel 19/1, § 1, van de wet van 5 mei 1997 "betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling" volgt dat in principe elk voorontwerp van wet, elk ontwerp van koninklijk besluit en elk voorstel van beslissing dat ter goedkeuring aan de Ministerraad moet worden voorgelegd, aanleiding moet geven tot een voorafgaand onderzoek met betrekking tot de noodzaak om een effectbeoordeling uit te voeren¹; de enige gevallen waarin zo een voorafgaand onderzoek niet hoeft plaats te vinden, zijn die welke moeten worden bepaald bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad², welk besluit bij de huidige stand van de teksten die in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt zijn, nog niet uitgevaardigd is.

¹ Artikel 19/1, § 1, eerste lid, van de voornoemde wet van 5 mei 1997. Artikel 19/1, § 2, van de voornoemde wet van 5 mei 1997 belast de Koning met het vastleggen, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, van de nadere regels van dit voorafgaand onderzoek. Momenteel is geen enkel besluit met die strekking bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

² Artikel 19/1, § 1, tweede lid, van de voornoemde wet van 5 mei 1997.

Il conviendra de veiller au bon accomplissement de cette formalité.

OBSERVATION PRÉALABLE

Le délégué de la ministre a communiqué deux tableaux exposant le champ d'application respectif de la Convention "concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants" faite à La Haye le 19 octobre 1996, du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 "relatif à la compétence la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000" et du Code de droit international privé, ainsi qu'un tableau d'implémentation de la Convention précitée en droit belge. Vu leur haute valeur explicative, ces documents mériteraient d'être publiés en annexe à l'exposé des motifs.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

A. Désignation d'une autorité centrale

Dans ses différents avis rendus sur des avant-projets de textes législatifs portant assentiment à la Convention "sur la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants" faite à La Haye le 19 octobre 1996, la section de législation du Conseil d'État a attiré l'attention des auteurs de ces avant-projets sur l'article 29 de la Convention, dont il résulte qu'un État doit, soit se doter d'une autorité centrale unique (article 29.1), soit de plusieurs autorités centrales mais alors dont une sera désignée pour recevoir toute communication. La section de législation en déduisait qu'au cas où l'autorité fédérale n'entendrait pas se doter d'une autorité centrale propre, il lui appartiendrait de conclure avec les entités fédérées un accord de coopération au sens de l'article 92*bis*, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 "de réformes institutionnelles" dans lequel seront

Er moet worden op toegezien dat dit vormvereiste naar behoren wordt vervuld.

VOORAFGAANDE OPMERKING

De gemachtigde van de minister heeft twee tabellen bezorgd waarin de werkingssfeer wordt uiteengezet van respectievelijk het Verdrag "inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen" gedaan te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996, van verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 "betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1347/2000" en van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, alsook een tabel voor de uitvoering van het voornoemde Verdrag in Belgisch recht. Aangezien deze documenten belangrijke toelichtingen bevatten, zou het goed zijn ze als bijlage bij de memorie van toelichting te voegen.

ALGEMENE OPMERKINGEN

A. Aanwijzing van een centrale autoriteit

In verschillende adviezen die zijn gegeven over voorontwerpen van wetgevende teksten houdende instemming met het Verdrag "inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen" gedaan te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996, heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State de stellers van deze voorontwerpen gewezen op artikel 29 van het Verdrag, waaruit blijkt dat een Staat ofwel in een enige centrale autoriteit moet voorzien (artikel 29.1), ofwel in meerdere centrale autoriteiten, waarvan er dan evenwel één wordt aangewezen die alle mededelingen zal ontvangen. De afdeling Wetgeving maakte hieruit op dat in het geval waarin de federale overheid niet van plan is een eigen centrale autoriteit in het leven te roepen, zij met de deelentiteiten een samenwerkingsakkoord dient te sluiten in

définies les modalités de la collaboration visée à l'article 29.2 de la Convention³.

L'exposé des motifs de l'avant-projet de loi "portant assentiment à la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, faite à La Haye le 19 octobre 1996" précise que

"[...] conformément à l'article 29 de la Convention de La Haye de 1996 et en accord avec les Communautés, le SPF Justice sera désigné comme Autorité centrale chargée de satisfaire aux obligations qui lui sont imposées par la Convention".

Effectivement, l'article 6 de l'avant-projet de loi "visant à assurer la mise en œuvre de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants" insère dans le Code judiciaire un nouvel article 1322*terdecies* qui désigne le Service public fédéral Justice comme Autorité centrale.

L'exposé des motifs de l'avant-projet de loi d'assentiment précise encore que

"le transit systématique par l'Autorité centrale vise à permettre la bonne orientation du dossier et la saisine de l'ensemble des autorités compétentes. En vue d'en assurer

³ Voir l'avis 43.871/3 donné le 18 décembre 2007 sur un projet devenu le décret (flamand) du 28 novembre 2008 "portant assentiment à la Convention sur la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, établie à La Haye le 19 octobre 1996" (*Doc. parl.*, VI. parl., 2007-2008, n° 1680/1, pp. 23-27) ; voir également l'avis 47.397/4 donné le 1er décembre 2009 sur un projet devenu le décret de la Communauté germanophone du 28 mars 2011 "portant assentiment à la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, conclue à La Haye le 19 octobre 1996" (*Doc. parl.*, Parl. Comm. germ., 2010-2011, n° 65/1, p. 21) ; l'avis 50.859/4 du 6 février 2012 sur un avant-projet de décret de la Communauté française "portant assentiment à la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, faite à La Haye le 19 octobre 1996"

de zin van artikel 92*bis*, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 "tot hervorming der instellingen" dat de nadere regels vaststelt van de samenwerking bedoeld in artikel 29.2 van het Verdrag³.

In de memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet "houdende instemming met het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gedaan te "s-Gravenhage op 19 oktober 1996" wordt gesteld:

"Overeenkomstig artikel 29 van het Verdrag van "s-Gravenhage van 1996 en in overleg met de Gemeenschappen, zal de FOD Justitie worden aangewezen als Centrale Autoriteit belast met de naleving van de verplichtingen die krachtens het Verdrag worden opgelegd".

Artikel 6 van het voorontwerp van wet "betreffende de implementatie van het Verdrag van" 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen' voegt in het *Gerechtigd Wetboek inderdaad een nieuw artikel 1322terdecies* in waarbij de federale overheidsdienst Justitie wordt aangewezen als centrale autoriteit.

Voorts wordt in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van de instemmingswet het volgende gesteld:

"Het systematische doorsturen via de centrale autoriteit beoogt een goede doorverwijzing van het dossier en aanhangigmaking bij de bevoegde autoriteiten mogelijk te maken.

³ Zie advies 43.871/3, op 18 december 2007 gegeven over een ontwerp dat ontstaat heeft gegeven aan het Vlaams decreet van 28 november 2008 "houdende instemming met het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, opgemaakt in Den Haag op 19 oktober 1996" (*Parl. St. VI. Parl.* 2007-08, nr. 1680/1, 23-27); zie tevens advies 47.397/4, op 1 december 2009 gegeven over een ontwerp dat ontstaat heeft gegeven aan het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 28 maart 2011 "houdende instemming met het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, opgemaakt in Den Haag op 19 oktober 1996" (*Parl. St. D. Parl.* 2010-11, nr. 65/1, 21); advies 50.859/4 van 6 februari 2012 over een voorontwerp van decreet van de Franse Gemeenschap "houdende instemming met het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, opgemaakt in Den Haag op 19 oktober 1996"

la bonne fin, un accord de coopération sera conclu avec les autorités communautaires”.

Le délégué de la ministre a précisé que cet accord de coopération est en cours d'élaboration.

La désignation et le fonctionnement de l'autorité centrale sont un élément essentiel de la Convention, comme le révèlent les articles 29 à 34 et 38, qui en définissent les compétences, ainsi que le rapport explicatif de Paul Lagarde⁴. La mise en œuvre effective en droit belge de la Convention dépend donc de l'entrée en vigueur de l'accord de coopération qui définira les modalités de coopération de l'autorité fédérale et des entités fédérées, au sein de l'autorité centrale. En effet, à défaut d'accord de coopération, une institution fédérale ne pourrait exercer les compétences relevant des communautés, qui sont visées aux articles 29 et suivants de la Convention.

Il convient dès lors de faire dépendre l'entrée en vigueur de l'avant-projet de loi de mise en œuvre de celle de l'accord de coopération, à savoir l'entrée en vigueur du dernier acte législatif d'assentiment à l'accord de coopération, conformément à l'article 92bis de la loi spéciale précitée⁵.

B. Déclaration lors de la signature

1. L'article 2 de la Décision du Conseil de l'Union européenne du 19 décembre 2002 “autorisant les États membres à signer, dans l'intérêt de la Communauté, la Convention de La Haye de 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants”⁶ dispose :

“Lors de la signature de la Convention, les États membres procèdent à la déclaration suivante:

“Les articles 23, 26 et 52 de la Convention accordent aux parties contractantes une certaine souplesse afin qu'une procédure simple et rapide puisse être appliquée à la reconnaissance et à l'exécution des décisions. Les règles communautaires prévoient un système de reconnaissance et d'exécution qui est au moins aussi favorable que les règles énoncées dans

⁴ Rapport explicatif de Paul Lagarde sur la Convention-Protection des enfants de 1996, <http://www.hcch.net/upload/expl34.pdf> notamment n° 136.

⁵ Voir le précédent de l'accord de coopération du 6 juin 2005 entre l'État fédéral, la Communauté Germanophone, la Communauté française, la Communauté flamande, la Commission communautaire commune, la Commission communautaire française et la Région wallonne “relatif à la mise en œuvre de la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption” qui est entré en vigueur en même temps que la loi du 24 avril 2003 “réformant l'adoption” (voir à cet égard l'avis des chambres réunies de la section de législation du Conseil d'État n° 38.623/VR du 19 juillet 2005, *Doc. parl.*, Chambre, 2005-2006, n° 2157/1).

⁶ J.O.U.E., 21 février 2003, L48/1.

Een samenwerkingsakkoord zal gesloten worden met de autoriteiten van de gemeenschappen om zulks tot een goed einde te brengen”.

De gemachtigde van de minister heeft verklaard dat wordt gewerkt aan de totstandkoming van dit samenwerkingsakkoord.

De aanwijzing en de werking van de centrale autoriteit zijn een wezenlijk onderdeel van het Verdrag, zoals blijkt uit de artikelen 29 tot 34 en 38, waarin de bevoegdheden ervan worden vastgesteld, en uit het toelichtend verslag van Paul Lagarde⁴. De daadwerkelijke uitvoering van het Verdrag in Belgisch recht hangt dus af van de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord waarin de nadere regels moeten worden vastgesteld voor de samenwerking van de federale overheid en de deelentiteiten binnen de centrale autoriteit. Een federale instelling kan de gemeenschapsbevoegdheden bedoeld in de artikelen 29 en volgende van het Verdrag immers niet uitoefenen indien er geen samenwerkingsakkoord is.

De inwerkingtreding van het voorontwerp van uitvoeringswet moet dus afhankelijk gesteld worden van de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord, namelijk de inwerkingtreding van de laatste wetgevende handeling tot instemming met het samenwerkingsakkoord, overeenkomstig artikel 92bis van de voornoemde bijzondere wet⁵.

B. Verklaring bij de ondertekening

1. Artikel 2 van de beschikking van de Raad van de Europese Unie van 19 december 2002 “waarbij de lidstaten worden gemachtigd in het belang van de Gemeenschap het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen te ondertekenen”⁶ luidt als volgt:

“Wanneer zij het verdrag ondertekenen, leggen de lidstaten de volgende verklaring af:

“De artikelen 23, 26 en 52 van het Verdrag bieden de verdragsluitende partijen enige flexibiliteit voor het toepassen van een eenvoudige en snelle regeling voor de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen. De voorschriften van de Gemeenschap voorzien in een stelsel van erkenning en tenuitvoerlegging dat ten minste even gunstig is als dat waarin

⁴ Toelichtend verslag van Paul Lagarde over het Verdrag Bescherming van kinderen van 1996, <http://hcch.e-vision.nl/upload/expl34.pdf>, inzonderheid nr. 136.

⁵ Zie het precedent van het samenwerkingsakkoord van 6 juni 2005 tussen de federale Staat, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en het Waals Gewest “inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie” dat gelijktijdig met de wet van 24 april 2003 ‘tot hervorming van de adoptie’ in werking is getreden (zie in dit verband het advies van de verenigde kamers van de afdeling Wetgeving van de Raad van State nr. 38.623/VR van 19 juli 2005, *Parl.St.* Kamer 2005-06, nr. 2157/1).

⁶ P.B.E.U., 21 februari 2003, L48/1.

la Convention. Par conséquent, une décision rendue par une juridiction d'un État membre de l'Union européenne sur une question relative à la Convention, est reconnue et exécutée en/au/aux/à...⁷ par application des règles internes pertinentes du droit communautaire⁸.

En conséquence de quoi la signature de la Convention par la Belgique, le 1er avril 2003, a été assortie de la déclaration suivante :

“Les articles 23, 26 et 52 de la Convention accordent aux parties contractantes une certaine souplesse afin qu'une procédure simple et rapide puisse être appliquée à la reconnaissance et à l'exécution des décisions. Les règles communautaires prévoient un système de reconnaissance et d'exécution qui est au moins aussi favorable que les règles énoncées dans la Convention. Par conséquent, une décision rendue par une juridiction d'un État membre de l'Union européenne sur une question relative à la Convention, est reconnue et exécutée en Belgique par application des règles internes pertinentes du droit communautaire”⁹.

Cette déclaration ne figure toutefois ni dans le dispositif de la loi en projet, ni même dans l'exposé des motifs.

2. En revanche, l'exposé des motifs fait état de la déclaration suivante :

“Conformément à l'article 34, § 2, de la Convention de La Haye de 1996, il est proposé de déclarer que les demandes tendant à demander à toute autorité d'un autre État contractant de communiquer les informations utiles pour la protection de l'enfant qu'il détient (art. 34, § 1er) ne pourront être acheminées que par l'intermédiaire de l'Autorité Centrale belge”.

La meilleure façon de garantir la sécurité juridique pour les citoyens et de s'assurer que les Chambres ont donné leur approbation à cette déclaration, est de se référer à celle-ci dans le dispositif de la loi d'assentiment, et non pas seulement dans l'exposé des motifs.

⁷ Note 1 de la décision, *loc. cit.*, p. L48/2 : “État membre qui procède à la déclaration”.

⁸ Note 2 de la décision, *loc. cit.*, p. L48/2 : “Le règlement (CE) n° 1347/2000 joue un rôle particulier dans ce domaine puisqu'il a trait à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale des enfants communs”.

⁹ Voir le site de la Conférence de La Haye de droit international privé (Hcch), http://www.hcch.net/index_fr.php?act=conventions.status&cid=70

het verdrag voorziet. Derhalve wordt een door een rechterlijke instantie van een lidstaat van de Europese Unie gegeven beslissing over een onder het verdrag vallende aangelegenheid in ...⁷ erkend en ten uitvoer gelegd door toepassing van de ter zake geldende interne communautaire rechtsvoorschriften⁸”.

Dientengevolge is samen met de ondertekening van het Verdrag door België, op 1 april 2003, de volgende verklaring afgelegd:

“De artikelen 23, 26 en 52 van het Verdrag bieden de verdragsluitende partijen enige flexibiliteit voor het toepassen van een eenvoudige en snelle regeling voor de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen. De voorschriften van de Gemeenschap voorzien in een stelsel van erkenning en tenuitvoerlegging dat ten minste even gunstig is als dat waarin het Verdrag voorziet. Derhalve wordt een door een rechterlijke instantie van een lidstaat van de Europese Unie gegeven beslissing over een onder het Verdrag vallende aangelegenheid in België erkend en ten uitvoer gelegd door toepassing van de ter zake geldende interne communautaire rechtsvoorschriften”⁹ (vert.).

Deze verklaring is evenwel niet opgenomen in het dispositief van de ontworpen wet, en zelfs niet in de memorie van toelichting.

2. In de memorie van toelichting wordt daarentegen gewag gemaakt van de volgende verklaring:

“Overeenkomstig artikel 34, § 2, van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 wordt voorgesteld te verklaren dat verzoeken om informatie mee te delen aan elke autoriteit van een andere verdragsluitende staat die informatie heeft die van belang is voor de bescherming van het kind (art. 34, § 1) slechts via de Belgische Centrale Autoriteit kunnen worden doorgeleid”.

De beste manier om de rechtszekerheid voor de burgers te waarborgen en zich ervan te vergewissen dat de Kamers deze verklaring hebben goedgekeurd, bestaat erin naar die verklaring te verwijzen in het dispositief van de instemmingswet, en niet enkel in de memorie van toelichting.

⁷ Voetnoot 1 van de beschikking, *loc. cit.*, blz. L48/2: “Lidstaat die de verklaring aflegt.”

⁸ Voetnoot 2 van de beschikking, *loc. cit.*, blz. L48/2: “Zoals bekend speelt Verordening (EG) nr. 1347/2000 op dit gebied een speciale rol, aangezien zij betrekking heeft op de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid voor gemeenschappelijke kinderen.”

⁹ Zie de website van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht (Hcch), http://www.hcch.net/index_fr.php?act=status.comment&csid=178&disp=resdn.

3. Mieux vaut donc compléter le dispositif de la loi d'assentiment en conséquence¹⁰, de manière à ce que ces deux déclarations soient publiées à la suite de la Convention, et que l'exposé des motifs fasse état de ces déclarations et de leur portée.

Observations particulières relatives à l'avant-projet de loi visant à assurer la mise en œuvre de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants

DISPOSITIF

Article 1er

Comme la section de législation l'a relevé à de nombreuses reprises, il s'indique de considérer que la procédure bicamérale parfaite doit être suivie dès qu'une disposition attribue une compétence, une prérogative ou une attribution au ministère public, à un juge d'instruction, à une juridiction d'instruction ou à une juridiction de jugement, en ce qu'elle est de nature à influencer l'"organisation judiciaire" au sens de l'article 77, alinéa 1er, 9°, de la Constitution¹¹.

En l'espèce, les articles 3 et 5 de l'avant-projet examiné modifient les compétences du président du tribunal de première instance. Ils doivent donc être adoptés selon la procédure visée à l'article 77 de la Constitution.

Article 3

(article 1322*bis* du Code judiciaire en projet)

Les modifications apportées à l'article 1322*bis*, § 2, du Code judiciaire visent à régler selon la procédure de la requête unilatérale (articles 1025 à 1034 du Code judiciaire)

¹⁰ Dans le même sens, voir l'avis 39.221/2, donné le 26 octobre 2005 sur un avant-projet de loi "portant assentiment au Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés Fondamentales, fait à Strasbourg le 22 novembre 1984" en particulier l'observation III "La déclaration interprétative formulée par le Gouvernement belge" (*Doc. parl.*, Sénat, 2005-2006, n° 1760/1, p. 22-28); l'avis 45.584/4 du 15 décembre 2008 sur un avant-projet devenu la loi du 12 juillet 2009 "portant assentiment à la Convention internationale de 2001 sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures de soute, et à l'Annexe, faites à Londres le 23 mars 2001" (*Doc. parl.*, Sénat, 2008-2009, n° 1188/1). Voir également Principes de technique législative - Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires, www.raadvst-consetat.be, onglet "Technique législative", recommandation n° 207.

¹¹ Voir par exemple l'avis 47.049/2/V du 11 août 2009 sur un avant-projet devenu la loi du 30 décembre 2009 relative à la lutte contre la piraterie maritime et modifiant le Code judiciaire, (*Doc. parl.*, Chambre, 2009-2010, n° 2214/1), l'avis 51.276/2 du 21 mai 2012 sur une proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire (déposée par M. Koenraad Degroote et consorts), (*Doc. parl.*, Chambre, 2010-2011, n° 1752/2).

3. Men doet er dus beter aan het dispositief van de instemmingswet dient-overeenkomstig aan te vullen¹⁰, zodat deze twee verklaringen in aansluiting aan het Verdrag worden bekendgemaakt, en zodat in de memorie van toelichting gewag wordt gemaakt van deze verklaringen en van hun reikwijdte.

Bijzondere opmerkingen over het voorontwerp van wet betreffende de implementatie van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen

DISPOSITIEF

Artikel 1

De afdeling Wetgeving heeft reeds herhaaldelijk gesteld dat het raadzaam is ervan uit te gaan dat de procedure van het volledige bicameralisme gevolgd dient te worden zodra een bepaling een bevoegdheid of een prerogatief verleent aan het openbaar ministerie, aan een onderzoeksrechter, aan een onderzoeksgerecht of aan een vonnisgerecht, aangezien ze een weerslag kan hebben op de "rechterlijke organisatie" in de zin van artikel 77, eerste lid, 9°, van de Grondwet¹¹.

In casu wijzigen de artikelen 3 en 5 van het voorliggende voorontwerp de bevoegdheden van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Ze moeten dus worden aangenomen volgens de procedure bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Artikel 3

(ontworpen artikel 1322*bis* van het Gerechtelijk Wetboek)

De wijzigingen die worden aangebracht in artikel 1322*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek strekken ertoe de verzoeken die steunen op artikel 26 van het Verdrag en gericht zijn

¹⁰ Zie in dezelfde zin advies 39.221/2, op 26 oktober 2005 gegeven over een voorontwerp van wet "houdende instemming met het Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, gedaan te Straatsburg op 22 november 1984" inzonderheid opmerking III "Interpretatieve verklaring van de Belgische Regering" (*Parl. St. Senaat* 2005-06, nr. 1760/1, 22-28); advies 45.584/4 van 15 december 2008 over een voorontwerp dat ontstaan heeft gegeven aan de wet van 12 juli 2009 "houdende instemming met het Internationaal Verdrag van 2001 inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door bunkerolie, en met de Bijlage, gedaan te Londen op 23 maart 2001" (*Parl. St. Senaat* 2008-09, nr. 1188/1). Zie ook *Beginselen van de wetgevingstechniek – Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, www.raadvst-consetat.be, tab «Wetgevingstechniek», aanbeveling 207.

¹¹ zie bijvoorbeeld advies 47.049/2/V van 11 augustus 2009 over een voorontwerp dat ontstaan heeft gegeven aan de wet van 30 december 2009 "betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek" (*Parl. St. Kamer* 2009-10, nr. 2214/1), advies 51.276/2 van 21 mei 2012 over een wetsvoorstel "tot wijziging van een aantal bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek" (ingediend door de heer Koenraad Degroote c.s.) (*Parl. St. Kamer* 2010-11, nr. 1752/2).

les demandes fondées sur l'article 26 de la Convention, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et du droit de maintenir des contacts réguliers.

Ce faisant, l'auteur de l'avant-projet calque la disposition en projet sur l'actuel article 1322*bis*, § 2, tel qu'il a été inséré par la loi du 10 mai 2007 "visant la mise en œuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants" En effet, l'article 1322*bis*, § 2, actuel vise les demandes tendant à "obtenir la reconnaissance et les décisions en matière de droit de visite et de retour de l'enfant".

La section de législation du Conseil d'État n'a toutefois pas eu l'occasion, à l'époque, de se prononcer sur la distinction établie par l'article 1322*bis* entre les requêtes contradictoires (§ 1er) et les requêtes unilatérales (§ 2), cette distinction ne figurant pas dans l'avant-projet qui lui avait été soumis. En effet, l'article 6 de cet avant-projet n'envisageait que la requête contradictoire¹².

Le choix de recourir à la requête unilatérale¹³, qui est une dérogation au droit commun, gagnerait à être justifié plus clairement dans l'exposé des motifs.

Articles 8 et 9

Malgré l'article 2 du Code de droit international privé qui rappelle déjà le caractère supplétif de celui-ci par rapport aux conventions internationales, l'article 35, § 3, en projet ne fait que rappeler la primauté du droit international conventionnel

¹² Voir l'avis 40.378/2 donné le 31 mai 2006 sur un avant-projet de loi devenu la loi du 10 mai 2007 "visant la mise en œuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale, abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de la Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants" (*Doc. parl.*, Chambre, 2006-2007, p. 71-72).

¹³ Voir notamment Cass., 14 janvier 2005, Pas., 2005, I, 76 ; H. Boularbah, *Requête unilatérale et inversion du contentieux*, Bruxelles, Larcier, 2010, p. 351 et s.

op het verkrijgen van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake het omgangsrecht en het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden, te regelen volgens de procedure van het eenzijdig verzoekschrift (artikelen 1025 tot 1034 van het Gerechtelijk Wetboek).

Aldus redigeert de steller van het voorontwerp de ontworpen bepaling naar het voorbeeld van het huidige artikel 1322*bis*, § 2, zoals het is ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007 "tot tenuitvoerlegging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen". Het huidige artikel 1322*bis*, § 2, heeft immers betrekking op de verzoeken die gericht zijn op "de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en terugkeer van het kind".

De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft destijds evenwel niet de gelegenheid gehad om zich uit te spreken over het onderscheid dat artikel 1322*bis* maakt tussen de verzoekschriften op tegenspraak (§ 1) en de eenzijdige verzoekschriften (§ 2), een onderscheid dat niet voorkwam in het voorontwerp dat haar was voorgelegd. Artikel 6 van dit voorontwerp betrof immers slechts het verzoekschrift op tegenspraak¹².

De keuze om gebruik te maken van het eenzijdige verzoekschrift¹³, dat een afwijking is van het gemene recht, dient beter te worden gerechtvaardigd in de memorie van toelichting.

Artikelen 8 en 9

Ondanks het feit dat in artikel 2 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht reeds gewezen wordt op het suppletieve karakter van dit Wetboek ten opzichte van de internationale verdragen, bepaalt het ontworpen artikel 35,

¹² Zie advies 40.378/2, op 31 mei 2006 gegeven over een voorontwerp van wet dat ontstaan heeft gegeven aan de wet van 10 mei 2007 "tot tenuitvoerlegging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen" (*Parl. St. Kamer* 2006-07, nr. 3002/1, 71-72).

¹³ Zie onder meer Cass. 14 januari 2005, Pas. 2005, I, 76; H. Boularbah, *Requête unilatérale et inversion du contentieux*, Brussel, Larcier, 2010, 351 e.v.

et des règlements européens sur la loi belge. Ce souci de clarté pourrait toutefois générer des effets pervers, notamment dans l'hypothèse où une disposition similaire du Code de droit international privé n'expliciterait pas pareille dérogation à l'égard d'une autre convention internationale.

Les articles 8 et 9 seront omis.

En tout état de cause, selon le commentaire de l'article 9, celui-ci entend maintenir "l'application des règles de conflits de lois antérieures à l'entrée en vigueur de la présente loi quand bien même les effets découlant d'actes, demandes et faits survenus antérieurement à l'entrée en vigueur de la loi se produiraient après celui-ci". Cette volonté semble contredite par l'article 9, alinéa 2, en projet, qui semble au contraire rendre la Convention ou le Règlement applicables aux effets d'actes, demandes et faits juridiques survenus avant l'entrée en vigueur de la loi en projet, lorsque ces effets se produisent après son entrée en vigueur.

L'article 9 détermine en réalité le champ d'application dans le temps de l'article 35, § 3, en projet du Code de droit international privé. Vu le contenu de cette dernière disposition, soit cet article 9 n'a pas de portée juridique, soit il entend déterminer l'application dans le temps de la Convention et du Règlement précité, ce qui ne se conçoit pas au regard de la hiérarchie des normes. Ce champ d'application est en effet défini par l'article 53 de la Convention et les articles 59 et suivants du Règlement.

Si les auteurs du projet entendent toutefois rencontrer la lacune relevée dans le commentaire de l'article, à savoir que l'article 53 de la Convention n'envisage pas l'hypothèse d'un conflit de loi par exemple en cas d'attribution de plein droit de la responsabilité parentale, c'est-à-dire sans intervention d'une autorité judiciaire ou administrative par le biais d'une reconnaissance ou de l'adoption d'une mesure, l'article 9 sera revu en ce sens.

§ 3, zich ertoe eraan te herinneren dat het internationale verdragsrecht en de Europese verordeningen primeren op de Belgische wet. Dit streven naar duidelijkheid zou evenwel averechtse gevolgen kunnen meebrengen, met name in het geval waarin een soortgelijke bepaling van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht een dergelijke afwijking ten opzichte van een ander internationaal verdrag niet expliciet zou aangeven.

De artikelen 8 en 9 dienen te worden weggelaten.

Hoe dan ook beoogt artikel 9 luidens de bespreking ervan "de toepassing van de verwijzingsregels van vóór de inwerkingtreding van deze wet" te behouden, "zelfs al zouden de gevolgen van rechtshandelingen, verzoeken en feiten van vóór de inwerkingtreding van de wet zich erna voordoen". Dit streven is, naar het zich laat aanzien, in tegenspraak met het ontworpen artikel 9, tweede lid, dat integendeel het Verdrag of de verordening toepasselijk lijkt te maken op de gevolgen van rechtshandelingen, verzoeken en rechtsfeiten die zich hebben voorgedaan voor de inwerkingtreding van de ontworpen wet, indien deze gevolgen na de inwerkingtreding ervan plaatshebben.

In werkelijkheid bepaalt artikel 9 de werkingsfeer *ratione temporis* van het ontworpen artikel 35, § 3, van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht. Gelet op de inhoud van deze laatste bepaling heeft dit artikel 9 ofwel geen juridische betekenis, ofwel beoogt het de toepassing van het Verdrag en van de voornoemde verordening in de tijd te bepalen, wat niet aanvaardbaar is uit het oogpunt van de hiërarchie van de regelgeving. Deze werkingsfeer wordt immers vastgesteld in artikel 53 van het Verdrag en in de artikelen 59 en volgende van de verordening.

Indien de stellers van het ontwerp evenwel ernaar streven de leemte aan te vullen die onder de aandacht wordt gebracht in de bespreking van het artikel, te weten dat artikel 53 van het Verdrag niet het geval behandelt van een wetsconflict ingeval bijvoorbeeld de ouderlijke verantwoordelijkheid van rechtswege ontstaat, dat wil zeggen zonder dat een rechterlijke of administratieve overheid optreedt door middel van een erkenning of aanneming van een maatregel, moet artikel 9 in die zin worden herzien.

La chambre était composée de:

Messieurs	Y. Kreins,	président de chambre,
	P. Vandernoot,	assesseurs de
Madame	M. Baguet,	la section de législation
Messieurs	S. Van Drooghenbroeck, J. Englebert,	conseillers d'État
Madame	B. Vigneron	greffier.

Le greffier,

B. VIGNERON

Le président,

Y. KREINS

De kamer was samengesteld uit:

de Heren	Y. Kreins,	kamervoorzitter,
	P. Vandernoot,	assessoren van de
Mevrouw	M. Baguet,	afdeling Wetgeving,
de Heren	S. Van Drooghenbroeck, J. Englebert,	staatsraden,
Mevrouw	B. Vigneron	greffier.

Het verslag werd uitgebracht door de Heer X. Delgrange, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de Heer P. Vandernoot.

De griffier,

B. VIGNERON

De voorzitter,

Y. KREINS

PROJET DE LOI

ALBERT II, ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

sur la proposition de notre ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

CHAPITRE 1ER**Disposition introductive****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

CHAPITRE 2**Modifications du Code judiciaire****Art. 2**

Dans le Livre IV, de la Quatrième partie du Code judiciaire, l'intitulé du Chapitre XII*bis*, inséré par la loi du 10 août 1998 et modifié par la loi du 10 mai 2007, est remplacé par ce qui suit:

“CHAPITRE XII*bis*. Des demandes relatives aux mesures transfrontalières relatives à la responsabilité parentale et la protection des enfants”.

Art. 3

À l'article 1322*bis* du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998 et remplacé par la loi du 10 mai 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er, il est inséré un 5° rédigé comme suit:

WETSONTWERP

ALBERT II, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

op de voordracht van onze minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Justitie is ermee belast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen:

HOOFDSTUK 1**Inleidende bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2**Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek****Art. 2**

In Deel IV, Boek IV, van het Gerechtelijk Wetboek, wordt het opschrift van Hoofdstuk XII*bis*, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998 en gewijzigd bij de wet van 10 mei 2007, vervangen als volgt:

“Hoofdstuk XII*bis*. Verzoeken betreffende de grensoverschrijdende maatregelen betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid en de bescherming van kinderen”.

Art. 3

In artikel 1322*bis* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998 en vervangen bij de wet van 10 mei 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt een bepaling onder 5° ingevoegd, luidende:

“5° sans préjudice du § 2, des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l’exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, tendant à la reconnaissance, la non-reconnaissance ou encore à l’exécution d’une mesure de protection prise dans un autre État contractant, visées notamment dans son article 3.”;

2° dans le paragraphe 2, les mots “l’article 26 de la Convention de La Haye visée au § 1er, 5°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l’exécution des décisions en matière de droit de visite et du droit de maintenir des contacts réguliers et sur” sont insérés entre les mots “des demandes fondées sur” et les mots “l’article 28 du Règlement du Conseil”.

Art. 4

Dans l’article 1322*nonies* du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, les mots “du 25 octobre 1980” sont insérés entre les mots “Convention de La Haye” et les mots “et du Règlement”.

Art. 5

Dans l’article 1322*undecies* du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, les mots “du 25 octobre 1980” sont insérés entre les mots “Convention de La Haye” et les mots “ou de l’article 11, 8, du Règlement”.

Art. 6

L’article 1322*terdecies* du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1322*terdecies*. Pour l’application des dispositions d’une des conventions ou du Règlement du Conseil visés à l’article 1322*bis*, l’autorité centrale est le Service public fédéral Justice.”.

Art. 7

Dans l’article 1322*quaterdecies*, § 1er, du même Code, inséré par la loi du 10 mai 2007, les mots “de

“5° onverminderd § 2, de verzoeken gegrond op het Verdrag van ‘s-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, die de erkenning, de niet-erkenning of de tenuitvoerlegging van een beschermingsmaatregel in een andere Verdragsluitende Staat beogen, zoals inzonderheid bedoeld in artikel 3 van voornoemd Verdrag.”;

2° in paragraaf 2 worden de woorden “artikel 26 van het Verdrag van ‘s-Gravenhage bedoeld in § 1, 5°, die gericht zijn op het verkrijgen van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake het omgangsrecht en het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden en op” ingevoegd tussen de woorden “De verzoeken gegrond op” en de woorden “artikel 28 van de in § 1, 3°, bedoelde Verordening”.

Art. 4

In artikel 1322*nonies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, worden de woorden “van 25 oktober 1980” ingevoegd tussen de woorden “Verdrag van ‘s-Gravenhage” en de woorden “en van de in artikel 1322*bis*, 3°, bedoelde Verordening van de Raad”.

Art. 5

In artikel 1322*undecies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, worden de woorden “van 25 oktober 1980” ingevoegd tussen de woorden “Verdrag van ‘s-Gravenhage” en de woorden “of van artikel 11, 8, van de Verordening van de Raad”.

Art. 6

Artikel 1322*terdecies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1322*terdecies*. Voor de toepassing van de bepalingen van één van de verdragen of van de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322*bis*, is de Federale Overheidsdienst Justitie de centrale autoriteit.”.

Art. 7

In artikel 1322*quaterdecies*, § 1, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 mei 2007, worden

l'article 33 de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants et" sont insérés entre les mots "Aux fins de l'application" et les mots "des articles".

CHAPITRE 3

Modification du Code de droit international privé

Art. 8

L'article 35 du Code de droit international privé est complété par un paragraphe 3 rédigé comme suit:

"§ 3. Par dérogation aux dispositions des paragraphes 1er et 2, lorsque la personne est âgée de moins de 18 ans, le droit applicable est déterminé par la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, conclue à La Haye le 19 octobre 1996.

Il en va de même lorsque la personne a moins de 18 ans et que la compétence internationale des juridictions belges est fondée sur les dispositions du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000."

CHAPITRE 4

Dispositions finales

Section 1re

Disposition transitoire

Art. 9

Sans préjudice de l'article 53 de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, la présente loi s'applique à la détermination de l'attribution ou de

de woorden "van artikel 33 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen en" ingevoegd tussen de woorden "Met het oog op de toepassing" en de woorden "van de artikelen".

HOOFDSTUK 3

Wijziging van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht

Art. 8

Artikel 35 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht wordt aangevuld met een paragraaf 3, luidende:

"§ 3. Indien de persoon jonger is dan 18 jaar wordt het toepasselijke recht, in afwijking van de bepalingen van de eerste en tweede paragraaf, bepaald door het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gesloten te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996.

Zulks geldt ook indien de persoon jonger is dan 18 jaar en de internationale bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges gegrond is op de bepalingen van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000."

HOOFDSTUK 4

Slotbepalingen

Afdeling 1

Overgangsbepaling

Art. 9

Onverminderd artikel 53 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, is de voorliggende wet van toepassing

l'extinction de plein droit de la responsabilité parentale, ou de son exercice après son entrée en vigueur.

Section 2

Entrée en vigueur

Art. 10

La présente loi entre en vigueur le jour où, conformément à l'article 61 de la Convention de 1996 précitée, la Convention entrera en vigueur à l'égard de la Belgique.

Donné à Bruxelles, le 19 juillet 2013

ALBERT

PAR LE ROI:

La ministre de la Justice,

Annemie TURTELBOOM

voor de bepaling van het van rechtswege ontstaan of tenietgaan van de ouderlijke verantwoordelijkheid, of zijn uitoefening na zijn inwerkingtreding.

Afdeling 2

Inwerkingtreding

Art. 10

Deze wet treedt in werking op de dag dat, overeenkomstig artikel 61 van het voornoemde verdrag van 1996, het verdrag ten aanzien van België in werking treedt.

Gegeven te Brussel, 19 juli 2013

ALBERT

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Justitie,

Annemie TURTELBOOM

ANNEXE

BIJLAGE

TEXTE DE BASE**Code judiciaire**

QUATRIEME PARTIE

De la procédure civile

LIVRE IV

Procédures particulièresCHAPITRE XII*bis*

Des demandes relatives à la protection — Des droits de garde et de visite transfrontières

Art. 1322*bis*

§ 1er. Sans préjudice de la procédure prévue à l'article 1322*decies*, § § 2 à 7, le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1034*bis* à 1034*quinquies*:

1° des demandes fondées sur la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants;

2° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, qui tendent à obtenir le retour immédiat de l'enfant, le respect du droit de garde ou de visite existant dans un autre État, ou qui tendent à l'organisation d'un droit de visite;

3° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et sur l'article 11 du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, qui tendent à obtenir, soit le retour de l'enfant, soit la garde de celui-ci à la suite d'une décision de non-retour rendue dans un autre État membre de l'Union européenne en application dudit règlement;

TEXTE DE BASE ADAPTÉ AU PROJET**Code judiciaire**

QUATRIEME PARTIE

De la procédure civile

LIVRE IV

Procédures particulièresCHAPITRE XII*bis*

Des demandes relatives aux mesures transfrontalières relatives à la responsabilité parentale et la protection des enfants

Art. 1322*bis*

§ 1er. Sans préjudice de la procédure prévue à l'article 1322*decies*, § § 2 à 7, le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1034*bis* à 1034*quinquies*:

1° des demandes fondées sur la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants;

2° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, qui tendent à obtenir le retour immédiat de l'enfant, le respect du droit de garde ou de visite existant dans un autre État, ou qui tendent à l'organisation d'un droit de visite;

3° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et sur l'article 11 du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, qui tendent à obtenir, soit le retour de l'enfant, soit la garde de celui-ci à la suite d'une décision de non-retour rendue dans un autre État membre de l'Union européenne en application dudit règlement;

BASISTEKST**Gerechtelijk Wetboek**

DEEL IV

Burgelijke rechtspleging

BOEK IV

Bijzondere rechtsplegingenHOOFDSTUK XII**bis**

Verzoeken betreffende de bescherming van het grensoverschrijdend hoederecht en bezoekrecht

Art. 1322**bis**

§ 1. Onverminderd de in artikel 1322**decies** bedoelde procedure, § § 2 tot 7, worden volgende verzoeken bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ingediend op de wijze omschreven in de artikelen 1034**bis** tot 1034**quinquies**:

1° de verzoeken gegrond op het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen;

2° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, die gericht zijn op de onmiddellijke terugkeer van het kind, de naleving van het recht van gezag of het omgangsrecht geldend in een andere Staat, dan wel op de regeling van het omgangsrecht;

3° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, alsook op artikel 11 van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, die gericht zijn op het verkrijgen van de terugkeer van het kind, dan wel van het gezag over dit kind ingevolge een beslissing houdende de niet-terugkeer gewezen in een andere lidstaat van de Europese Unie met toepassing van voornoemde Verordening;

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET ONTWERP**Gerechtelijk Wetboek**

DEEL IV

Burgelijke rechtspleging

BOEK IV

Bijzondere rechtsplegingenHOOFDSTUK XII**bis**

Verzoeken betreffende de grensoverschrijdende maatregelen betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid en de bescherming van kinderen

Art. 1322**bis**

§ 1. Onverminderd de in artikel 1322**decies** bedoelde procedure, § § 2 tot 7, worden volgende verzoeken bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ingediend op de wijze omschreven in de artikelen 1034**bis** tot 1034**quinquies**:

1° de verzoeken gegrond op het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen;

2° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, die gericht zijn op de onmiddellijke terugkeer van het kind, de naleving van het recht van gezag of het omgangsrecht geldend in een andere Staat, dan wel op de regeling van het omgangsrecht;

3° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, alsook op artikel 11 van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, die gericht zijn op het verkrijgen van de terugkeer van het kind, dan wel van het gezag over dit kind ingevolge een beslissing houdende de niet-terugkeer gewezen in een andere lidstaat van de Europese Unie met toepassing van voornoemde Verordening;

4° des demandes fondées sur l'article 48 du Règlement visé au 3°, qui tendent à arrêter les modalités pratiques de l'exercice du droit de visite.

§ 2. Le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1025 à 1034, des demandes fondées sur l'article 28 du Règlement du Conseil visé au § 1er, 3°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et de retour de l'enfant.

Art. 1322nonies

§ 1er. La décision de non-retour de l'enfant, rendue en Belgique en application de la Convention de La Haye et du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, ainsi que les documents qui l'accompagnent, qui doivent, en application de l'article 11, 6, dudit Règlement, être transmis à la juridiction compétente ou à l'Autorité centrale de l'État membre dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour illicite, sont communiqués par le greffier à l'Autorité centrale belge, dans les trois jours ouvrables à dater du prononcé.

§ 2. Cette Autorité centrale est seule habilitée à assurer la transmission des pièces aux Autorités compétentes de l'État requérant.

Art. 1322undecies

En ordonnant le retour d'un enfant, en application de l'article 12 de la Convention de La Haye ou de l'article 11, 8, du Règlement du Conseil visés à l'article 1322bis, 3°, le président du tribunal fixe les modalités d'exécution de sa décision au regard de l'intérêt de l'enfant

4° des demandes fondées sur l'article 48 du Règlement visé au 3°, qui tendent à arrêter les modalités pratiques de l'exercice du droit de visite.

[5° sans préjudice du § 2, des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, tendant à la reconnaissance, la non-reconnaissance ou encore à l'exécution d'une mesure de protection prise dans un autre État contractant, visées notamment dans son article 3.]

§ 2. Le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1025 à 1034, des demandes fondées sur **[l'article 26 de la Convention de La Haye visée au § 1er, 5°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et du droit de maintenir des contacts réguliers et sur]** l'article 28 du Règlement du Conseil visé au § 1er, 3°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et de retour de l'enfant.

Art. 1322nonies

§ 1er. La décision de non-retour de l'enfant, rendue en Belgique en application de la Convention de La Haye **[du 25 octobre 1980]** et du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, ainsi que les documents qui l'accompagnent, qui doivent, en application de l'article 11, 6, dudit Règlement, être transmis à la juridiction compétente ou à l'Autorité centrale de l'État membre dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour illicite, sont communiqués par le greffier à l'Autorité centrale belge, dans les trois jours ouvrables à dater du prononcé.

§ 2. Cette Autorité centrale est seule habilitée à assurer la transmission des pièces aux Autorités compétentes de l'État requérant.

Art. 1322undecies

En ordonnant le retour d'un enfant, en application de l'article 12 de la Convention de La Haye **[du 25 octobre 1980]** ou de l'article 11, 8, du Règlement du Conseil visés à l'article 1322bis, 3°, le président du tribunal fixe les modalités d'exécution de sa décision au

4° de verzoeken gegrond op artikel 48 van de in 3° bedoelde Verordening met het oog op de bepaling van de modaliteiten van uitoefening van het omgangsrecht.

§ 2. De verzoeken gegrond op artikel 28 van de in § 1, 3°, bedoelde Verordening die gericht zijn op de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en terugkeer van het kind worden aanhangig gemaakt bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg volgens de in de artikelen 1025 tot 1034 bedoelde procedure.

Art. 1322nonies

§ 1. De beslissing houdende de niet-terugkeer van het kind, gewezen in België op grond van het Verdrag van 's-Gravenhage en van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, alsook de stukken die als bijlage gaan, welke overeenkomstig artikel 11, 6, van bedoelde Verordening moeten worden toegezonden aan het bevoegde gerecht of aan de Centrale Autoriteit van de lidstaat waarin het kind onmiddellijk voor de ongeoorloofde overbrenging of de ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had, worden door de griffier binnen drie werkdagen te rekenen vanaf de datum van de uitspraak toegezonden aan de Belgische Centrale Autoriteit.

§ 2. Enkel deze Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending van de stukken aan de bevoegde overheden van de verzoekende Staat te waarborgen.

Art. 1322undecies

In de beslissing waarin de terugkeer van het kind wordt bevolen op grond van artikel 12 van het Verdrag van 's-Gravenhage of van artikel 11, 8, van de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322bis, 3°, bepaalt de voorzitter van de rechtbank de nadere regels betref-

4° de verzoeken gegrond op artikel 48 van de in 3° bedoelde Verordening met het oog op de bepaling van de modaliteiten van uitoefening van het omgangsrecht.

[5° onverminderd § 2, de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, die de erkenning, de niet-erkenning of de tenuitvoerlegging van een beschermingsmaatregel in een andere Verdragsluitende Staat beogen, zoals inzonderheid bedoeld in artikel 3 van voornoemd Verdrag.]

§ 2. De verzoeken gegrond op **[artikel 26 van het Verdrag van 's-Gravenhage bedoeld in § 1, 5°, die gericht zijn op het verkrijgen van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake het omgangsrecht en het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden en op]** artikel 28 van de in § 1, 3°, bedoelde Verordening die gericht zijn op de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en terugkeer van het kind worden aanhangig gemaakt bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg volgens de in de artikelen 1025 tot 1034 bedoelde procedure.

Art. 1322nonies

§ 1. De beslissing houdende de niet-terugkeer van het kind, gewezen in België op grond van het Verdrag van 's-Gravenhage **[van 25 oktober 1980]** en van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, alsook de stukken die als bijlage gaan, welke overeenkomstig artikel 11, 6, van bedoelde Verordening moeten worden toegezonden aan het bevoegde gerecht of aan de Centrale Autoriteit van de lidstaat waarin het kind onmiddellijk voor de ongeoorloofde overbrenging of de ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had, worden door de griffier binnen drie werkdagen te rekenen vanaf de datum van de uitspraak toegezonden aan de Belgische Centrale Autoriteit.

§ 2. Enkel deze Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending van de stukken aan de bevoegde overheden van de verzoekende Staat te waarborgen.

Art. 1322undecies

In de beslissing waarin de terugkeer van het kind wordt bevolen op grond van artikel 12 van het Verdrag van 's-Gravenhage **[van 25 oktober 1980]** of van artikel 11, 8, van de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322bis, 3°, bepaalt de voorzitter van de rechtbank de

et désigne, si nécessaire, les personnes habilitées à accompagner l'huissier de justice pour l'exécution de celle-ci.

Art. 1322terdecies

Aux fins de l'article 2 de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, de l'article 6 de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et de l'article 53 du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, l'Autorité centrale compétente est le Service public fédéral Justice.

Art. 1322quaterdecies

§ 1er. Aux fins de l'application des articles 55, d) et 56, 1 à 3, du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, l'Autorité centrale belge, à savoir le Service public fédéral Justice, transmet à l'instance communautaire compétente, les demandes qui lui ont été adressées par la juridiction d'un autre État membre.

§ 2. Aux fins de l'application de l'article 56, 4, du Règlement visé au § 1er, l'Autorité centrale belge transmet à l'instance communautaire compétente, l'information qui lui a été communiquée par la juridiction d'un autre État membre.

regard de l'intérêt de l'enfant et désigne, si nécessaire, les personnes habilitées à accompagner l'huissier de justice pour l'exécution de celle-ci.

Art. 1322terdecies

Pour l'application des dispositions d'une des conventions ou du Règlement du Conseil visés à l'article 1322bis, l'autorité centrale est le Service public fédéral Justice.

Art. 1322quaterdecies

§ 1er. Aux fins de l'application de **[l'article 33 de la Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants et]** des articles 55, d) et 56, 1 à 3, du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, l'Autorité centrale belge, à savoir le Service public fédéral Justice, transmet à l'instance communautaire compétente, les demandes qui lui ont été adressées par la juridiction d'un autre État membre.

§ 2. Aux fins de l'application de l'article 56, 4, du Règlement visé au § 1er, l'Autorité centrale belge transmet à l'instance communautaire compétente, l'information qui lui a été communiquée par la juridiction d'un autre État membre.

fende de tenuitvoerlegging van zijn beslissing, rekening houdend met het belang van het kind, en wijst, indien hij zulks nodig acht, de personen aan die gemachtigd zijn de deurwaarder te vergezellen voor de tenuitvoerlegging ervan.

Art. 1322*terdecies*

Voor de toepassing van artikel 2 van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, van artikel 6 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen en van artikel 53 van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, is de bevoegde Centrale Autoriteit de Federale Overheidsdienst Justitie.

Art. 1322*quaterdecies*

§ 1. Met het oog op de toepassing van de artikelen 55, d) en 56, 1 tot 3, van de Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, zendt de Belgische Centrale Autoriteit, te weten de Federale Overheidsdienst Justitie, de verzoeken die haar zijn bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie.

§ 2. Met het oog op de toepassing van artikel 56, 4, van de in § 1 bedoelde Verordening, zendt de Belgische Centrale Autoriteit de informatie die haar is bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie.

nadere regels betreffende de tenuitvoerlegging van zijn beslissing, rekening houdend met het belang van het kind, en wijst, indien hij zulks nodig acht, de personen aan die gemachtigd zijn de deurwaarder te vergezellen voor de tenuitvoerlegging ervan.

Art. 1322*terdecies*

Voor de toepassing van de bepalingen van één van de verdragen of van de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322bis, is de Federale Overheidsdienst Justitie de centrale autoriteit.

Art. 1322*quaterdecies*

§ 1. Met het oog op de toepassing ***[van artikel 33 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen en]*** van de artikelen 55, d) en 56, 1 tot 3, van de Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, zendt de Belgische Centrale Autoriteit, te weten de Federale Overheidsdienst Justitie, de verzoeken die haar zijn bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie.

§ 2. Met het oog op de toepassing van artikel 56, 4, van de in § 1 bedoelde Verordening, zendt de Belgische Centrale Autoriteit de informatie die haar is bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie.

Code de droit international privé

CHAPITRE II

Personnes physiques

Section 1re

État, capacité, autorité parentale et protection de l'incapable

Art. 35

§ 1er. L'autorité parentale et la tutelle, ainsi que la détermination de l'incapacité d'un adulte et la protection de la personne ou des biens d'un incapable sont régies par le droit de l'État sur le territoire duquel cette personne a sa résidence habituelle au moment des faits donnant lieu à la détermination de l'autorité parentale, à l'ouverture de la tutelle ou à l'adoption des mesures de protection. En cas de changement de la résidence habituelle, la détermination de l'autorité parentale ou de la tutelle dans le chef d'une personne qui n'est pas déjà investie de cette responsabilité est régie par le droit de l'État de la nouvelle résidence habituelle.

L'exercice de l'autorité parentale ou de la tutelle est régi par le droit de l'État sur le territoire duquel l'enfant a sa résidence habituelle au moment où cet exercice est invoqué.

§ 2. Si le droit désigné au § 1er ne permet pas d'assurer la protection que requièrent la personne ou ses biens, il est fait application du droit de l'État dont la personne a la nationalité.

Le droit belge est applicable lorsqu'il s'avère impossible, matériellement ou juridiquement, de prendre les mesures prévues par le droit étranger applicable.

Code de droit international privé

CHAPITRE II

Personnes physiques

Section 1re

État, capacité, autorité parentale et protection de l'incapable

Art. 35

§ 1er. L'autorité parentale et la tutelle, ainsi que la détermination de l'incapacité d'un adulte et la protection de la personne ou des biens d'un incapable sont régies par le droit de l'État sur le territoire duquel cette personne a sa résidence habituelle au moment des faits donnant lieu à la détermination de l'autorité parentale, à l'ouverture de la tutelle ou à l'adoption des mesures de protection. En cas de changement de la résidence habituelle, la détermination de l'autorité parentale ou de la tutelle dans le chef d'une personne qui n'est pas déjà investie de cette responsabilité est régie par le droit de l'État de la nouvelle résidence habituelle.

L'exercice de l'autorité parentale ou de la tutelle est régi par le droit de l'État sur le territoire duquel l'enfant a sa résidence habituelle au moment où cet exercice est invoqué.

§ 2. Si le droit désigné au § 1er ne permet pas d'assurer la protection que requièrent la personne ou ses biens, il est fait application du droit de l'État dont la personne a la nationalité.

Le droit belge est applicable lorsqu'il s'avère impossible, matériellement ou juridiquement, de prendre les mesures prévues par le droit étranger applicable.

[§ 3. Par dérogation aux dispositions des paragraphes 1er et 2, lorsque la personne est âgée de moins de 18 ans, le droit applicable est déterminé par la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, conclue à La Haye le 19 octobre 1996.]

Wetboek van internationaal privaatrecht

HOOFDSTUK II

Natuurlijke personen

Afdeling 1

Staat, bekwaamheid, ouderlijk gezag en bescherming van onbekwamen

Art. 35

§ 1. Het ouderlijk gezag en de voogdij, de vaststelling van de onbekwaamheid van een volwassene en de bescherming van een onbekwame persoon of diens goederen worden beheerst door het recht van de Staat op wiens grondgebied die persoon zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip van de feiten die aanleiding geven tot de bepaling van het ouderlijk gezag, tot het opvallen van de voogdij of tot de goedkeuring van beschermingsmaatregelen. In geval van wijziging van de gewone verblijfplaats wordt de vaststelling van het ouderlijk gezag of van de voogdij in hoofde van een persoon die deze verantwoordelijkheid nog niet draagt, beheerst door het recht van de Staat van de nieuwe gewone verblijfplaats.

De uitoefening van het ouderlijk gezag of van de voogdij wordt beheerst door het recht van de Staat op wiens grondgebied het kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip waarop die uitoefening wordt aangevoerd.

§ 2. Ingeval het in § 1 aangewezen recht niet de mogelijkheid biedt de bescherming te waarborgen die de persoon of diens goederen vereisen, wordt de bescherming beheerst door het recht van de Staat waarvan de persoon de nationaliteit heeft.

Het Belgisch recht is van toepassing indien het materieel of juridisch onmogelijk blijkt om de maatregelen te nemen waarin het toepasselijk buitenlands recht voorziet.

Wetboek van internationaal privaatrecht

HOOFDSTUK II

Natuurlijke personen

Afdeling 1

Staat, bekwaamheid, ouderlijk gezag en bescherming van onbekwamen

Art. 35

§ 1. Het ouderlijk gezag en de voogdij, de vaststelling van de onbekwaamheid van een volwassene en de bescherming van een onbekwame persoon of diens goederen worden beheerst door het recht van de Staat op wiens grondgebied die persoon zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip van de feiten die aanleiding geven tot de bepaling van het ouderlijk gezag, tot het opvallen van de voogdij of tot de goedkeuring van beschermingsmaatregelen. In geval van wijziging van de gewone verblijfplaats wordt de vaststelling van het ouderlijk gezag of van de voogdij in hoofde van een persoon die deze verantwoordelijkheid nog niet draagt, beheerst door het recht van de Staat van de nieuwe gewone verblijfplaats.

De uitoefening van het ouderlijk gezag of van de voogdij wordt beheerst door het recht van de Staat op wiens grondgebied het kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip waarop die uitoefening wordt aangevoerd.

§ 2. Ingeval het in § 1 aangewezen recht niet de mogelijkheid biedt de bescherming te waarborgen die de persoon of diens goederen vereisen, wordt de bescherming beheerst door het recht van de Staat waarvan de persoon de nationaliteit heeft.

Het Belgisch recht is van toepassing indien het materieel of juridisch onmogelijk blijkt om de maatregelen te nemen waarin het toepasselijk buitenlands recht voorziet.

[§ 3. Indien de persoon jonger is dan 18 jaar wordt het toepasselijke recht, in afwijking van de bepalingen van de eerste en tweede paragraaf, bepaald door het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gesloten te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996.

Il en va de même lorsque la personne a moins de 18 ans et que la compétence internationale des juridictions belges est fondée sur les dispositions du Règlement (CE) n°2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000.]

Zulks geldt ook indien de persoon jonger is dan 18 jaar en de internationale bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges gegrond is op de bepalingen van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000.]